

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

MAHMUT EKBERİ

Benzer ve Farklı Yönleriyle

MANEVİ MUKAYESELER

Çeviri: Hüseyin AKAY

KEVSER

Kevser Yayınları: 212

Kitabın Adı: Benzer ve Farklı Yönleriyle
Manevi Mukayeseler

Eserin Orijinal Adı: Mugayesehay-i Me'nevi,
Teşabuhha ve Tefavutha

Yazar: Mahmud Ekberi

Çeviri: Hüseyin Akay / **E-Posta:** akay-hoca@hotmail.com

Tashih: Suna Akay

Son Okur: Mete Akaras

Mizanpaj: Hakan Başbuğ

Kapak: Faruk Atlan

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2 Zeytinburnu

Topkapı / İstanbul Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: Aralık 2013

ISBN: 978-605-4792-07-8

Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok.

No: 14 / 1 Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

Mütercimın Ön Sözü

Muhterem Okurlar! İnsan daima hisleriyle temas halinde ve onunla iyi bir arkadaşdır. Dolayısıyla insanın manevî hisleri-ne, idrak yeteneğine ve aklının yüceliğine dayalı örneklerin konunun anlaşılmasına önemli katkı sağladığı tartışılmaz bir husustur. Bu gerçekten hareketle değerli yazar Sayın "Mahmud Ekberi"nin okurların konuları daha çabuk ve kolayca kavrayabilmeleri, rahatlıkla kabullenmeleri amacıyla konuları mantıklı örneklemelerle, doğru mukayeselerle açıklama yöntemini benimsediğini görmekteyiz.

Bilindiği üzere, Kur'an-ı Kerim'de de anlatımda etkili ve kolay yollardan biri olan örnekleme ve mukayese yönteminden istifade edilmiştir; ayetlerde yüzün üzerinde örnek bulabiliriz. Ayrıca Hz. Peygamber'den (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları'ndan (a.s) nakledilen hadislerde de bu metodun bir gelenek haline geldiğini gözlemliyoruz.

Değerli yazar Mahmud Ekberi'nin tarihî, içtimaî, ferdî, siyasî ve itikadî konuları örnekleme ve mukayese metoduyla açıklamaya çalıştığı şu değerli eserinden dolayı kendisine şükranlarımı bildirir, başarılarının devamını yüce Rabbimizden niyaz ederim.

Elbette şunu da belirtelim ki konusunda mükemmel ve eksiksiz bir eser olması için eserde yer verilmeyen bazı konular, gerekli açıklamalarıyla ilave edildi. Değerli okuyuculara faydalı olması umuduyla...

Hüseyin Akay

15.08.2013

1- Kur'an-ı Kerim ve Derya

Hız. Ali (a.s) Kur'an'ın azametini deryaya benzeterek şöyle buyurmuştur:

"Kur'an-ı Kerim bir derya gibidir, onun derinliklerini idrak etmek mümkün değildir."⁽¹⁾

Bu benzetme, çok önemli hususları içermektedir.

1- Derya, gizemli derinliklere ve insanı hayretler içerisinde bırakan özelliklere sahiptir. Gören herkesi kendisine çekmekte ve hayran bırakmaktadır. Kur'an-ı Kerim de gizem dolu sayfalar ve hakikati gören insanların kalbini kendisine meyillendirecek cazibelerle doludur; böylece adalet arayan kervanın üyelerini hakikate ulaştırmaktadır.

2- İnsan, deryanın azametini, ancak ona yaklaştıkça anlayabilir. Kur'an-ı Kerim de öyle bir kitaptır ki, insan ancak ona yaklaşmakla, onunla ünsiyet kurmakla onun azametini anlayabilir.

3- İnsanlar için deryanın derinliklerine ulaşmak mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'in de marifet deryasının derinliklerine ulaşmak mümkün değildir.

4- Her insan ancak kendi kapasitesi miktarınca derya nimetlerinden istifade edebilir. Kur'an-ı Kerim'in marifet derya sınırı nimetlerinden de her insan ancak kendi ameli miktarınca istifade edebilir.

1- Nehcü'l-Belağa, 198. Hutbe.

5- Derya, sadece insanların maddi ihtiyaçlarını temin etmektedir; lakin Kur'an-ı Kerim insanların hem maddi hem de manevi ihtiyaçlarını temin etmektedir.

6- Derya, ona bakanlara Yüce Allah'ın sonsuz kudretini ve azametini hatırlatan nişanelerinden sadece bir tanesidir. Kur'an-ı Kerim de onu okuyup idrak edenler için Allah'ın sonsuz kudret ve azametini gösteren önemli ayetlerinden biridir.

7- Derya, seyredildiğinde insanlara huzur vermektedir. Kur'an-ı Kerim de idrak ile okunduğunda insanlara kalbî huzur vermektedir.

8- Deryanın derinliklerindeki nimetlerden en çok dalgıçlar yararlanmaktadır. Kur'an-ı Kerim'in de derin bilgilerinden sadece derin ilim sahibi bilginler ve seçkin bilge insanlar yararlanmaktadır.

9- Deryanın gözüken, zahirî ve birde gözükmeyen, bâtnî hakikati vardır. Gözüken zahirî hakikati sonsuz sudan ibaretir. Gözükmeyen bâtnî hakikati ise, dalgıçlardan başkasının ulaşamadığı inci başta olmak üzere çeşitli değerli taşlardır. Kur'an-ı Kerim'in de bilinen zahirî hakikati ve bir de bilinmeyen bâtnî hakikati vardır. Bilinen zahirî hakikati; okuyan herkesin istifade ettiği kelimeler, ayetler, tecvit, tefsir, kıraat vb. şeylerdir. Bilinmeyen bâtnî hakikati ise, içerdiği derin anlamlar, işaretler ve hakikatlerdir. Söz konusu hakikatlere tertemiz kılınmış masum insanlardan yani Hz. Peygamber ve Ehlibeyt'inden başkası ulaşamaz. Bu husus aşağıdaki ayetlerin toplamından anlaşılabilir:

"Allah sizden iman etmekte olanları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah, yapmakta olduklarınızı haber almaktadır."⁽¹⁾

1- Mücadele, 11.

"Allah kıyamette onları aşağılık kılacak ve diyecek ki: 'Haklarında (müminlere) düşman kesildiğiniz ortaklarım hani nerede?'"

Kendilerine ilim verilenler derler ki: Bugün, gerçekten aşağılanma ve kötülük, kâfirlerin üstünedir."⁽¹⁾

"Ona (Kur'an'a), temizlenip arınmış kılınanlardan başkası dokunamaz."⁽²⁾

10- Deryanın içerisinde bulundurduğu eşsiz nimetlerin tükenmesi mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'in de içerdiği marifetlerin tükenmesi mümkün değildir.

Hz. Ali (a.s); *"Kur'an-ı Kerim derya gibidir. Onun suyunu dışarı çekmekle tüketemezler."* buyurmuştur.⁽³⁾

11- Derya, sağlıklı yaşamının ebedi hayat kaynağıdır. Kur'an-ı Kerim de saadetli yaşamının rumuzu ve ruhun ebedi hayat kaynağıdır.

12- Derya sonsuza kadar (dünya döndüğü müddetçe) kalıcıdır. Kur'an-ı Kerim de sonsuza dek kalıcıdır.

13- Deryanın kendisi ana kaynak olmakla beraber, dünyada bulunan bütün suların kaynakları da ondan meydana gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'in de hakikatleri ana kaynak olmakla beraber bütün semereler ve güzellikler ondan kaynaklanmaktadır.

14- Derya, zaman aşımına uğramaz ve hiçbir madde onu kirletemez. Kur'an-ı Kerim de zaman aşımına uğramaz ve hiçbir zamane hadisesi onu tahrip edemez.

1- Nahl, 27.

2- Vakıa, 79.

3- Nehcül-Belağa, 198. Hutbe.

15- Deryanın azameti karşısında herkes acze düşüp kendisinin ne kadar küçük olduğunu anlamaktadır. Kur'an-ı Kerim'in de azameti karşısında herkes acze düşüp kendisinin ne kadar küçük ve güçsüz olduğunu idrak etmektedir.

16- Deryaya kılavuzsuz ve yeterli bilgiye sahip olmadan girmenin sakıncaları ve tehlikeleri vardır. Kur'an-ı Kerim'in de marifet deryasına ilahî önderlerin kılavuzluğu ve yeterli bilgiye sahip olmadan girmek, risk taşır ve hatalara neden olabilir.

"Biz senden önce de kendilerine vahyettiğimiz kimseler dışında (melekleri) peygamber göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, o halde zikir ehline sorun."⁽¹⁾

17- Derya, herkesin ondan faydalanabileceği ilahî bir nimettir. Kur'an-ı Kerim'de bütün insanların O'ndan istifade edebileceği ilahî bir (vahiy) kelimadır.

2- Kur'an-ı Kerim ve Ehlibeyt

1- Kur'an-ı Kerim ve Ehlibeyt'in (a.s) misali, kalp ve onu işlev halde tutan kan misali gibidir. İnsana hayat veren sıvı kandır. Kanı tüm damarlara ve bedene pompalayan organ ise sağlıklı kalptir. Kur'an-ı Kerim insanlar için manevi hayat kaynağıdır. Ehlibeyt (a.s) ise, manevi hayat kaynağını insanlara öğreten güvenilir ilahî önderlerdir.

2- Kur'an-ı Kerim düzen ve kanun kitabıdır. Ehlibeyt (a.s) ise, o kanunların öğreticileri ve icracılarıdır.

3- Kur'an-ı Kerim tüm çağlara gönderilen rahmet kitabıdır. Ehlibeyt (a.s) ise, tüm çağlarda bütün nesilleri hidayete erdiren seçkin şahsiyetlerdir. Ve onlar asla eskimezler.

1- Enbiya, 7.

4- Kur'an-ı Kerim'in marifetlerinin derinliğine Ehlibeyt'in (a.s) haricinde başkalarının ulaşması, idrak etmesi ve amel etmesi mümkün değildir.

5- Kur'an-ı Kerim'in felsefe, irfan, marifet, tefsir, şiir ve edebiyat gibi çeşitli dalları vardır. Filozoflar felsefe dalında, arifler irfan dalında, zakirler marifet dalında, müfessirler tefsir dalında, şairler şiir dalında ve edipler ise edebiyat dalında ondan ilham almakta ve yararlanmaktalar. Bu özelliklerin hepsini Ehlibeyt'te de (a.s) görmek mümkündür.

6- Kur'an-ı Kerim Hz. Muhammed'e (s.a.a) nazil olduğunda, bir takım insanlar "Kur'an-ı Kerim niçin zenginlere nazil olmadı, niçin kabile büyüklerinden birine nazil olmadı, niçin tamamı bir bütün olarak değil de tedrici olarak nazil oldu" gibi çeşitli bahaneler uydurarak ve asılsız sözler öne sürerek ondan uzak durmuşlardı. Bahane arayan, kalpleri mühürlü ve basiretleri kapalı olan münafıklar, çeşitli bahaneleri öne sürerek Ehlibeyt'e de (a.s) haksızlık yapmış ve onların haklarını gasp etmişlerdir.

3- Allah'ın Birliği ve Yalancı İlahlar

Acaba kendilerine bile menfaati olmayan bir sürü yalancı ve uydurma (*putlar*) ilahlar mı, yoksa bağışlayanların en iyisi, yardım edenlerin en iyisi, rızık verenlerin en iyisi, hükmedenlerin en iyisi olan Kahhar Allah mı iyidir? Elbette ki, tevhide inanmak, İslam dininin esaslarından biri olduğu gibi, aynı zamanda manada İslam akaid ve inancının tamamının ruhu ve ana mayasıdır. Bu nedenle Kur'an-ı Kerim, Allah'ın bir olduğu inancından her nevi sapma ve şirke yönelmeyi affedilmez bir günah saymakta ve şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Allah'a eş ve ortak koşan, doğrusu büyük günah

işlemiş ve iftirada bulunmuş olur."⁽¹⁾

"Andolsun ki sana ve senden önceki peygamberlere vahyolundu ki: Eğer şirk koşacak olursan şüphesiz bütün amellerin boşa çıkar ve bu durumda hüsrana uğrayanlardan olursun."⁽²⁾

"Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı uydurma Rabler mi, yoksa ezici üstünlüğe sahip olan Allah mı?"⁽³⁾

4- Faiz ve Zekât

Faizcilerin mallarını çoğaltmak için faiz olarak ödemiş olduklarınız onların mallarını asla çoğaltmayacağı gibi, kendi malları ile de Allah'ın azabını satın almaktadırlar. İhlâs ve iştîyak ile fakirlere vermiş olduğunuz zekât, Allah nezdinde makbul olan hasenelerden olduğu gibi, kendilerine onlarca kat sevap verilecektir. İşte zekât verenler bu vesileyle mallarını artırmış olurlar.

"İnsanların mallarında artış olsun diye verdiğiniz herhangi bir faiz, Allah'ın katında artmaz. Ama Allah'ın rızasını isteyerek vermekte olduğunuz zekâta gelince, işte (zekât sahipleri sevaplarını ve gelirlerini) kat kat artırırlardır."⁽⁴⁾

5- Mümin ve Fasık

Dünya nüfusunun büyük bir bölümünü oluşturan Müslümanlara baktığımızda, çoğunun Kur'an ahlakından uzak bir yaşam sürdüğüne şahit oluruz. Bu durum, sadece dilde

1- Nisa, 48.

2- Zümer, 65.

3- Yusuf, 39.

4- Rum, 39.

Müslüman olmanın bir insanın dinî kimliği için belirleyici bir unsur olmadığını göstermektedir. Belirleyici unsur, kişinin Kur'an ahlakına uygun bir yaşam sürmesi ve bunu da kararlılıkla sürdürmesidir. Bu noktada, Müslüman ve mümin arasındaki fark da ortaya çıkar. Gerçek mümin, Allah'ın Kur'an'da buyurduğu emir ve yasakları titizlikle korur ve bunda kararlı davranır. Kur'an'ın bir kısmını yerine getirip, bir kısmından kendini muaf görmez. Hz. Peygamberimizin (s.a.a) buyruklarının bir kısmına duyarlı olup, bir kısmını göz ardı etmez.

Doğru yoldan sapmış, Allah'a isyan üzerine kurulu bir hayatı benimsemiş olan kişiye fasık denir. Dolayısıyla, bir fasık Kur'an'ın sınırlarını gözetmez; adalet, doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik gibi mümin sıfatlarını taşımaz. Ayrıca Allah korkusu olmayan, müminlerin imanını kıskanan, elinden gelse müminleri de saptırmak isteyen, onlara zarar vermek için uğraşan kimseye fasık denir. Öyleyse Allah'a ve İslamî kurallara uyan müminlerle, Allah'a ve İslamî kurallara uymayan fasıklar hiç bir olur mu? Buna göre en veciz mukayeseyi Kur'an-ı Kerim yapmakta ve cevap vermektedir:

"Öyleyse, iman eden (mümin) kimse, fasık olan gibi olur mu? Bunlar eşit olmazlar."⁽¹⁾

6- Âlim ve Cahil

Âlim, Allah'ın sıfatlarından biridir ve "her şeyi bilen" manasına gelmektedir.

"O gizliyi de âşikar olanı da bilen (âlimdir), kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Çok esirgeyen, çok merhamet edendir."⁽²⁾

1- Secde, 18.

2- Haşr, 22.

Âlim, çok kitap okuyana, çok bilene, diploma sahibi olana değil; dinini doğru bilene, doğru bildiğine gönülden itaat edene, salih amelde bulunana, Allah'ın rahmetinden ümitvar olana ve hakkı batıldan ayırabilene denir.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"İnsanlar dört sınıftır: Bilmediğini bilen, isteklidir; ona öğretiniz. Bildiğini bilen, âlimdir; ondan faydalanınız. Bilen, bildiğini bilmeyen uykudadır; onu uyandırınız. Bilmeyen, bilmediğini bilmeyen, ahmaktır (*kalp gözü kör ve cahildir*); ondan kaçınız."

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

- Bir âlimin ölümü, bir milletin ölümü kadar büyük bir kayıptır.
- Âlimlerin mürekkebi, şehitlerin kanı ile tartılır ve şehitlerin kanından ağır gelir.
- Âlime hürmet gösteren, Rabbini tazim etmiş olur.
- Cahiller içinde bir âlim, ölümler içinde bir diri gibidir.
- Âlimler, müminler için anne ve babalarından daha şefkatlidirler. Çünkü anne ve babaları, müminleri dünya ateşinden, âlimler ise ahiret ateşinden korurlar.

Kötü sıfatlardan biri olan cehalet; bütün bilgilerden yoksun, bilgisizlik manasına gelmektedir. Tüm bilgilerden yoksun olan cahil, iyiyi kötüden, kötüyü iyiden ayırt edemez. Görüşlerinin neticesi bedbahtlık, sapıklık ve felaket olur. Cehaletini yenmeye gayret etmeyen cahil kişi, zillete düşmeye mahkûm olur.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

- Cehalet bir binektir ki, ona binen zillete düşer.
- Kim bilgisizle arkadaşlık yaparsa, sapıtır, yoldan çıkar.

- İnsana verilen en güzel nimet, akıldır. Kötülüklerin en kötüsü cehalet, bilgisizliktir.
- Cahil, ömrüne güvenir. Akıllı ise, hesapla kitapla yaptığı işlerine ve dürüstlüğüne güvenir.
- Cahilin görmesi gözüyledir, akıllı kişinin görmesi ise kalbiyledir.

Âlimin ve cahilin durumunu, yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed'den (s.a.a) ve Hz. Ali'den (a.s) rivayet edilen birkaç seçkin hadisle örnekledikten sonra, Kur'an-ı Kerim'de geçen ifadelerle bir göz atalım:

"(Küfre sapan kimse) gece saatlerinde kalkıp da secde ederek ve kıyama durarak gönülden itaat eden, ahiretten sakınan ve Rabbinin rahmetini umut eden (kimse gibi) midir? De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Hiç şüphesiz, sadece temiz akıl sahipleri hatırlayıp kendine gelir."⁽¹⁾

"Kör olanla (basiretle) gören bir değildir. Karanlıklarla aydınlık, gölge ile sıcaklık da. Diri olanlarla ölüler de bir değildir."⁽²⁾

7- Müslümanlar ve Günahkârlar

Ölü ile diri, ak ile kara, kör ile âmâ, aydınlık ile karanlık, nehir ile derya, tepe ile dağ ve güneş ile ay bir olmadığı gibi, Müslümanlar ile suçlu günahkârlar da asla bir değildir.

"Öyleyse Müslümanları, suçlu günahkârlar gibi (eşit) kılar mıyız?"⁽³⁾

1- Zümer, 9.

2- Fatır, 19-22.

3- Kalem, 35.

"Yoksa biz, iman edip de iyi işler yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar gibi mi tutacağız? Veya (Allah'tan) korkanları yoldan çıkanlar gibi mi sayacağız?"⁽¹⁾

8- İyilik ve Kötülük

Dünyada iyilikte bulunanlar, hem dünyada hem de ahirette mutlaka iyilikle karşılaşacaklardır. Bu konuyla ilgili ayette şöyle geçer:

"De ki: Ey iman eden kullarım, Rabbinizden sakının. Bu dünyada iyilik edenler için bir iyilik vardır. Allah'ın Arz'ı geniştir. Ancak sabredenlere mükâfatları hesapsızca ödenir."⁽²⁾

Ancak, bunun için gerçek iyiliğin ne olduğunun bilinmesi gerekir. Her toplumda yaygın olan bir iyilik anlayışı vardır; güleryüzlü olmak, dilencilere para vermek veya her şeyi anlayışla karşılamak gibi. Oysa gerçek iyilik, Kur'an'da tanımlandığı gibidir. Yüce Allah, gerçek iyiliğin ne olduğunu şöyle açıklamaktadır:

**"...Ama iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitaba ve peygamberlere iman eden; (dünya) malına olan sevgisine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) veren; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve ahit-
leştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler ile zorda olan, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabredenlerdir. İşte bunlar, doğru olanlardır ve muttaki olanlar da bunlardır."⁽³⁾**

1- Sad, 28.

2- Zümer, 10.

3- Bakara, 177.

Ayette de dikkat çekildiği gibi, bir kişinin iyilikte bulunması, Allah'tan korkup sakınarak, ahiretteki hesabını düşünmesi ve vicdanını kullanarak her an Allah'ı en çok hoşnut edecek davranışı seçmesidir. Allah, imanlarından, Allah korkularından ve Allah'a duydukları sevgiden dolayı sürekli iyilik işleyenleri seveceğini ve onlara iyilikle karşılık vereceğini buyurmaktadır:

"Böylece Allah, dünya ve ahiret sevabının güzelliğini onlara verdi. Allah iyilikte bulunanları sever."⁽¹⁾

"... Bu dünyada güzel davranışlarda bulunanlara güzellik vardır; ahiret yurdu ise daha hayırlıdır. Takva sahiplerinin yurdu ne güzeldir."⁽²⁾

Bu, iyilikte bulunarak fedakârlık yapanlara, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için ciddi çaba gösterenlere, Allah'ın Kur'an'da vadettiği bir müjdedir. Allah, hem dünyada hem de ahirette böyle insanları güzel bir hayatla yaşatacağını müjdelemektedir. Bu, hem maddi hem de manevi nimetlerde bir artıştır. Kimsenin erişemeyeceği kadar büyük bir mülke kavuşan Hz. Süleyman (a.s) ile Mısır hazinelerinin yönetimine geçen Hz. Yusuf (a.s), bu konuda Kur'an'da verilen birer örneklerdir.

Kötülüğe gelince, kötülüğün insanların hem dünyasını hem de ahiretini nasıl harap ettiğini şu ayet açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

"Kötülük kazanmış olanlara ise o kötülük kadar kötü bir ceza verilir ve onların yüzlerini bir zillet bürür, onlar için Allah'tan (kurtaracak) hiçbir kurtarıcı yoktur. Onların yüzleri karanlık bir gecenin parçalarıyla bürünmüş gibidir. İşte bunlar ateşin ehli dirler. Onlar orada ebedi kalacaklardır."⁽³⁾

1- Al-i İmran, 148.

2- Nahl, 30.

3- Yunus, 27.

İyilik ile kötülük arasında bir mukayese yaparak, insanların iyilik yapmaları mı yoksa kötülük yapmaları mı daha hayırlıdır, sorusuna Kur'an-ı Kerim en anlamlı cevabı vermiştir:

"İyilikle kötülük eşit olmaz. Sen en güzel bir tarzda (kötülüğü) kendinden uzaklaştır..."⁽¹⁾

9- Kur'an-ı Kerim ve Hz. Hüseyin (a.s)

Hz. Hüseyin (a.s) ile Kur'an-ı Kerim arasında büyük benzerlikler vardır. Hatta Kur'an-ı Kerim'de olan güzelliklerin hepsinin Hz. Hüseyin'de de (a.s) olduğunu söyleyebiliriz.

1- Kur'an-ı Kerim, bereket ve hidayet kitabıdır:

"Bu (Kur'an), bizim ona indirdiğimiz bereket dolu olan bir uyarıcı, hatırlatıcıdır. Şimdi siz mi onu inkâr edicilersiniz?"⁽²⁾

"... Belki hatırlayıp kendilerine gelirler diye Musa'ya, insanlar için basiretler, hidayet ve rahmet olmak üzere kitap verdik."⁽³⁾

Hz. Hüseyin de (a.s) Kur'an-ı Kerim gibi bereket kaynağı ve hidayet önderidir.⁽⁴⁾

2- Kur'an-ı Kerim, cismani ve ruhani hastalıkların şifa kaynağıdır:

"Kur'an'da müminler için şifa ve rahmet olan şeyleri indirmekteyiz. Oysa o, zalimlere hüsrandan başkasını artırmaz."⁽⁵⁾

1- Fussilet, 34.

2- Enbiya, 50.

3- Kasas, 43.

4- Sefinetü'l-Bihar, c.1, s.257.

5- İsrâ, 82.

Hız. Hüseýin de (a.s) cismanî ve ruhanî hastalıklara şifadır. Allah, toprak yemeyi haram kılmıştır. Fakat Hız. Hüseýin'in (a.s) mezarının türbetinden bir tutam yemek, dertlere şifadır.⁽¹⁾

3- Kur'an-ı Kerim, Allah'ı zikretme vesilesidir. Hız. Hüseýin (a.s) de Allah'ı zikretme vesilesidir. "Yüce Allah, Hız. Hüseýin'in (a.s) haremnde ve kubbesinin altında yapılan duaları, makbul dualardan kılmıştır."⁽²⁾

4- Kur'an-ı Kerim, tüm zamanların kitabıdır. Zamanın gelmesiyle asla eskimez ve özelliğini yitirmez. Hız. Hüseýin (a.s) ve gerçekleştirdiği Kerbela kıyamı, kanın kılıca galip gelebileceği mesajı, tüm zamanlarda geçerli ve tüm insanlara örnek ve ilham kaynağıdır.

5- Kur'an-ı Kerim furkandır; hakkı batıldan ayıran kitaptır:

"Furkan'ı (hakla batılı ayıran Kur'an'ı) âlemler için uyarıp korkutucu olsun diye kuluna indiren (Allah her zaman) bereket kaynağıdır."⁽³⁾

Hız. Hüseýin de (a.s) furkandır; hakkı batıldan ayırt etmek için önemli bir vesiledir.⁽⁴⁾

6- Kur'an-ı Kerim, ilahî vahiylerin seyyidi ve efendisidir.⁽⁵⁾ Hız. Hüseýin de (a.s) Seyyidu's-Şüheda yani şehitlerin efendisidir.⁽⁶⁾

7- Kur'an-ı Kerim Allah'ın öğüdüdür:

1- Hız. Cafer Sadık (a.s).

2- Esrar-ı Seyyidü's-Şüheda, s.18.

3- Furkan, 1.

4- Eşk-i Revan Ber Emîr-i Karevan, s.338.

5- Mecmau'l-Beyan, c.2, s.361.

6- Kamilu'z-Ziyarat.

"Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt ve kalplerde olana şifa, iman edenlere bir hidayet ve rahmet gelmiştir."⁽¹⁾

Hız. Hüseyin de (a.s) insanlara daima öğüt verir, hakikate davet ederdi. Hatta Aşura günü, karşısında duran düşmanlarına bile, öğüt verip onları düşükleri delaletten kurtarmak istemiştir.

8- Kur'an-ı Kerim, insanları kemale ve olgunluğa hidayet etmektedir:

"(O cinler dediler ki:) O (Kur'an), kemale hidayet eder. Bu yüzden biz ona iman ettik. Bundan böyle rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız."⁽²⁾

Hız. Hüseyin de (a.s) insanları onurlu yaşamaya, kemale ve olgunluğa hidayet etmektedir. Hız. Hüseyin (a.s): *"Ben sizi onurlu ve özgür yaşamaya davet ediyorum."* buyurmaktadır.⁽³⁾

9- Kur'an-ı Kerim hakkı ve gerçekleri söyleyen bir kitaptır:

"Ve şüphesiz o, (Kur'an) kesin bir gerçektir."⁽⁴⁾

Hız. Hüseyin de (a.s) hak imam ve gerçekleri söylemeyi kendisine ilahî vazife bilen cesur bir önderdi.⁽⁵⁾

10- Kur'an-ı Kerim, şefa'at eder:

"Kur'an-ı Kerim iyi bir şefa'at edicidir."⁽⁶⁾

Hız. Hüseyin'in de (a.s) şefa'at eder. Nitekim Aşura ziyaretinde şöyle geçer: *"Allah'ım! Şefa'atine muhtaç olduğumuz Hız. Hüseyin'in (a.s) şefa'atini bize nasip et."*

1- Yunus, 57.

2- Cin, 2.

3- Livaicu'l-Eşcal, s.128.

4- Hakke, 51.

5- Kamilu'z-Ziyarat, s.202.

6- Nehcü'l-Fesahe, c.2, s.66. Hız. Muhammed (s.a.a).

11- Kur'an-ı Kerim, kurtuluş bayrağıdır:

"... Kur'an'ı onun koruması altına girenleri helâk olmaktan kurtuluş bayrağı kıldın."⁽¹⁾

Hız. Hüseyin de (a.s) kurtuluş öncüsü ve bayrağıdır:

"Hız. Hüseyin (a.s), kurtuluş bayrağıdır."⁽²⁾

12- Kur'an-ı Kerim'de hiçbir sapma ve eğrilik yoktur:

"Eğriliği olmayan, Arapça bir Kur'an'dır. Umulur ki korup sakınırlar."⁽³⁾

Hız. Hüseyin'in (a.s) hayatına da hak egemen olmuş ve doğru istikametten asla sapmamıştır.⁽⁴⁾

13- Kur'an-ı Kerim, zillet kabul etmeyen (aziz) üstün bir kitaptır:

"Şüphesiz hatırlatıcı (Kur'an) gelince, onu inkâr ettiler. Hâlbuki O, üstün (çok aziz) bir kitaptır."⁽⁵⁾

Hız. Hüseyin de (a.s) zillet kabul etmeyen izzetli, onurlu ve üstün bir şahsiyettir.

"Zilleti kabul edenlere yazıklar olsun."⁽⁶⁾

14- Kur'an-ı Kerim güvenilir ilahî bir meşaledir.⁽⁷⁾ Hız. Hüseyin de (a.s) güvenilir bir meşale ve kurtuluş gemisidir.

"Ey Übey! Beni hak olarak peygamberliğe seçen Allah'a andolsun ki, Ali oğlu Hüseyin'in göklerdeki makamı yer yüzündeki makamından daha büyüktür. Ve Allah'ın arşı-

1- Sahife'i Seccadiye, 42. Dua. Hız. Zeynelabidin (a.s).

2- Kamilu'z-Ziyarat, s.70.

3- Zümer, 28.

4- Furu'u Kafi, c.4, s.561.

5- Fussilet, 41.

6- Hız. Hüseyin (a.s).

7- Biharul'l-Envar, c.92, s.31.

na şöyle yazılmıştır: "Hz. Hüseyin (a.s), *hidayet meşalesi ve kurtuluş gemisidir.*"⁽¹⁾

15- Kur'an-ı Kerim huşu ve hüznünlü makam ile okunmalıdır:

"Kur'an'ı hüznünlü okuyunuz."⁽²⁾

Hz. Hüseyin'in (a.s) ziyaretnamesi de huşu içerisinde ve hüznünlü okunmalıdır.⁽³⁾

16- Kur'an-ı Kerim, herkesi Allah'ın rızası karşısında teslim olmaya davet eder. Hz. Hüseyin de (a.s) herkesi Allah'ın kaza ve kaderine razı olmaya davet eder.

17- Kur'an-ı Kerim birçok ayetinde insanları, namazı ikame etmeye davet etmektedir. Hz. Hüseyin de (a.s) namazı ikame etmiş ve bu uğurda hayatını feda ederek namazın önemine dikkat çekmiştir.

18- Kur'an-ı Kerim, insanları kötülüklerden sakındırır, iyilik yapmalarını ister. Hz. Hüseyin de (a.s) insanlara kötülüklerden sakınmayı ve iyilikleri yapmayı tavsiye eder:

"Benim Kerbela'ya gitmemdeki gayem, insanları kötülüklerden sakındırmak ve iyiliğe davet etmektir."⁽⁴⁾

19- Kur'an-ı Kerim nurdur:

"Ey insanlar! Rabbinizden size açık bir delil geldi ve size apaçık bir nur (Kur'an) indirdik."⁽⁵⁾

Hz. Hüseyin de (a.s) Kur'an-ı Kerim gibi nurdur.⁽⁶⁾

1- Uyunu Ahbari'r-Rıza, c.1, s.59, Hz. Muhammed (s.a.a).

2- Vesailu's-Şia, c.4, s.857.

3- Kamilu'z- Ziyarat.

4- Maktel'i Harezmi, c.1, s.188.

5- Nisa, 174.

6- Kamilu'z-Ziyarat, s.200.

10- Hz. Muhammed'in (s.a.a) Makamı ve Diğer Peygamberler

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde yüce Allah, Hz. Peygamber'in (s.a.a) diğer peygamberlerden daha üstün olduğunu açıklamıştır. Onda mevcut bazı üstünlükleri mukayeseli bir şekilde şöyle sıralayabiliriz:

1- Hz. Âdem (a.s) Allah'tan bağışlanması için mağfiret dilemişti:

"Her ikisi, (Âdem ve Havva) Rabbimiz! Kendimize zulmettik; bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz, dediler."⁽¹⁾

Lakin Allah, Hz. Muhammed Peygamber'e (s.a.a) bağışlanma müjdesi verdi:

"Böylece Allah, geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, üzerindeki nimetleri tamamlasın ve seni dosdoğru bir yola hidayet etsin (diye apaçık bir fetih verdik)."⁽²⁾

2- Hz. Nuh (a.s) Allah'tan düşmanlarının kahredilmesini talep etmişti:

"Nuh Rabbim! Yeryüzünde dolaşan bir tek kâfir bile bırakma, dedi."⁽³⁾

Lakin Allah, Hz. Muhammed'i (s.a.a) düşmanlarından koruyacağı müjdesini verdi:

"Şüphesiz alay edenlere (karşı) biz sana yeteriz."⁽⁴⁾

1- A'raf, 23.

2- Fetih, 2.

3- Nuh, 26.

4- Hicr, 95.

3- Hz. İbrahim (a.s) Allah'tan kendisini zelil, rezil rüsva etmemesini talep etmişti:

"Ve beni (insanların yeniden) diriltilecekleri gün küçük düşürme."⁽¹⁾

Lakin Allah, Hz. Muhammed'i (s.a.a) aziz kılıp nurlara boğdu:

"... O gün Allah, Peygamber'i ve onunla birlikte iman etmekte olanları küçük düşürmeyecektir. Nurları önlerinde ve sağ yanlarında koşuşturur..."⁽²⁾

4- Hz. Şuayb (a.s) Allah'tan işlerinde kolaylık sağlaması için yardım dilemişti:

"... Rabbimiz! Bizimle kavmimiz arasında sen hak ile hüküm ver, zira sen hükmedenlerin en hayırlısısın."⁽³⁾

Lakin Hz. Muhammed'in (s.a.a) yardım talebinde bulunmasına rağmen Allah, Hz. Muhammed'e (s.a.a) yardım etti:

"Allah, sana üstün bir zaferle yardım etsin."⁽⁴⁾

5- Hz. Musa (a.s) belagat ile konuşabilmesi ve tebliğinde ikna edici olabilmesi için, Allah'tan göğsünü genişletmesini istemişti:

"(Musa) dedi ki: Rabbim benim göğsümü aç."⁽⁵⁾

Lakin Allah, Hz. Muhammed'in (s.a.a) göğsünü daha önceden genişletmişti:

"(Ey Muhammed!) Biz, senin göğsünü yarıp genişletmedik mi?"⁽⁶⁾

1- Şuara, 87.

2- Tahrim, 8.

3- A'raf, 89.

4- Fetih, 3.

5- Taha, 25.

6- İnşirah, 1.

6- Hz. İbrahim (a.s) atıldığı ateşin alevleri arasında yalnız kaldığında, sadece Allah'ı yâd etmiş ve Allah bana yeter demişti:

"... Allah bana yeter; O'ndan başka ilah yoktur, yalnız O'na güveniyorum ve O büyük bir egemenlik sahibidir."⁽¹⁾

Lakin Allah, habibi Hz. Muhammed'e (s.a.a) Allah sana yeter buyurmuştur:

"Ey Peygamber! Allah ve sana uyan müminler, sana yeter."⁽²⁾

7- Hz. İbrahim (a.s), ben Rabbime doğru gidiyorum, buyurmuştu:

"(İbrahim) dedi ki: Şüphesiz ben, Rabbime gidiciyim. O, beni hidayete erdirecektir."⁽³⁾

Lakin Allah, habibi Hz. Muhammed'i (s.a.a) kendi huzuruna götürdü.

"Bir kısım ayetlerimizi kendisine göstermek için, kulunu (Muhammed Peygamber'i) bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah münezzektir; gerçekten O, iştiridir görendir."⁽⁴⁾

8- Hz. İbrahim (a.s) Allah'tan kendisine doğru bir ün ve şan vermesini talep etmişti:

"Sonra gelecekler arasında bana bir doğruluk dili (güzel bir ün) ver."⁽⁵⁾

1- Tevbe, 129.

2- Enfal, 64.

3- Saffat, 99.

4- İsra, 1.

5- Şuara, 84.

Lakin Allah, habibi Hz. Muhammed'in (s.a.a) ününü önceden yüceltmmişti:

"Ve senin zikrini (şanını) yüceltmedik mi?"⁽¹⁾

9- Hz. İbrahim (a.s) Allah'ın adına yemin etmektedir:

"Andolsun Allah'a, sizler arkanızı dönüp gittikten sonra, ben sizin putlarınıza muhakkak tuzak kuracağım."⁽²⁾

Lakin Allah, habibi Hz. Muhammed'in (s.a.a) adı üzerine yemin etmektedir:

"(Ey Muhammed!) Ömrüne andolsun ki, onlar, sarhoşlukları içinde (sersem) bocalayıp duruyorlardı."⁽³⁾

10- Hz. İbrahim (a.s) Allah'a, beni ve evlatlarımı putlara kulluk etmekten uzak tut, demişti:

"Hani İbrahim şöyle demişti: Bu şehri güvenli kıl, beni ve çocuklarımı putlara kulluk etmekten uzak tut."⁽⁴⁾

Lakin Allah, Hz. Muhammed'i (s.a.a) ve Ehlibeyt'ini tertemiz kılmıştır:

"... Ey Ehlibeyt! Şüphesiz Allah (tekvini iradeyle) sadece sizden her türlü pisliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister."⁽⁵⁾

Allah'ın, Peygamber'ine salât etmesi, "Allah peygamberine karşı çok merhametlidir. Onu över, onun işlerini bereketli kılar, ismini yüceltir ve onun üzerine rahmeti indirir." anlamındadır. Meleklerin salât etmesi ise, "Onlar Peygamber'i çok se-

1- İnşirah, 4.

2- Enbiya, 57.

3- Hicr, 72.

4- İbrahim, 35.

5- Ahzab, 33.

verler. Ona en yüce makamları vermesi, dininin ve şeriatının gelişmesi ve onu yüksek derecelere ulaştırması için Allah'a dua ederler." anlamındadır.

Allah Hz. Muhammed'e (s.a.a) tüm yaratılanların takdis ettiği anlamına gelen "Mahmud" makamı vermiştir. Bundan dolayıdır ki, O, tüm varlık tarafından takdis edilmektedir. Hz. Muhammed'in (s.a.a) haricinde, Allah ve meleklerinin salât ve selam gönderdiği başka hiçbir kimse bulunmamakta ve müminlere ise, sizler de O'na salât ve selam gönderiniz buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salâvat gönderirler. Ey iman edenler, siz de ona salâvat gönderin ve tam bir teslimiyetle teslim olun."⁽¹⁾

11- Hz. Ali (a.s) ve Kur'an-ı Kerim

İlahî dinlerin takipçilerinden hiç birisinin aralarında canlı şahidi ve senedi bulunmamaktadır. Ama İslam dininin iki canlı şahidi ve senedi vardır. Biri Kur'an-ı Kerim, bir diğeri ise Ehlibeyt'tir.

1- Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'in (s.a.a) hakkaniyetinin canlı şahidi, senedi ve ebedi mucizesidir. Hz. Ali de (a.s), sahip olduğu ilim, hitabet, cesaret, adalet ve siyaset de Hz. Muhammed'in (s.a.a) hakkaniyetinin mucizesidir.

2- Kur'an-ı Kerim kendisine inanmayanlara meydan okumaktadır:

"Yoksa O'nu (Kur'an'ı) kendisi mi uydurdu, diyorlar. De ki: Öyleyse sizde yalan üzere uydurulmuş benzeri on

1- Ahzab, 56.

sure getirsenize ve eğer doğru sözlüler iseniz, Allah'tan başka çağırabildiklerinizi de çağırın!"⁽¹⁾

Hız. Ali de (a.s) kendisine inanmayan cahillere, gafillere ve münafık savaşçılara meydan okumaktaydı:

"Aranızdan ayrılmadan bilmediklerinizi benden sorup öğreniniz."⁽²⁾

3- Kur'an-ı Kerim, her türlü ilmi içeren kâmil bir kitaptır. Hız. Ali de (a.s) her türlü ilmi göğsünde bulunduran kâmil bir şahsiyettir.

4- Kur'an-ı Kerim tüm zamanlara hitap eden ebedi ve yaşayan bir kitaptır. Hız. Ali de (a.s), öyle üstün bir şahsiyet ve büyük bir önderdir ki, zaman onun üstün şahsiyetinden, bıraktığı üstün mirasından en ufak bir eksiltme yapamamıştır ve yapamayacaktır da. Kur'an tüm ümmetleri hidayete erdiren bir kitap olduğu gibi, Hız. Ali de (a.s) tüm ümmetleri doğrulara yönlendiren bir hidayet önderidir.

5- Kur'an-ı Kerim, İlahî furkandır, furkan olması için gönderilmiştir. Hız. Ali de (a.s) hakkı batıldan ayıran Furkan ve ölçüdür:

"Ali hakladır, hak da Ali iledir; Ali haktan ayrılmaz, hak da Ali'den ayrılmaz."⁽³⁾

12- Hız. Ali (a.s) ve Peygamberlerin Sıfatları

Hız. Ali (a.s) ile Resulullah (s.a.a) arasında derunî ve haricî büyük benzerlikler vardır. Öyle ki, Hız. Peygamberimiz (s.a.a) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

1- Hud, 13.

2- Biharu'l-Envar, c.3, s.225. Hız. Ali (a.s).

3- Biharu'l-Envar, c.10, s.432. Hız. Muhammed (s.a.a).

"Her kim, İsrail'in azamet ve heybetini, Mikail'in rütbe ve makamını, Cebrail'in celal ve yüceliğini, Hz. Âdem'in metanetini, Hz. Nuh'un iyiliğini, Hz. İbrahim'in samimiyetini, Hz. Yakub'un hüznünü, Hz. Yusuf'un güzelliğini, Hz. Musa'nın münacatını, Hz. Eyyub'un sabrını, Hz. Yahya'nın ihlâsını, Hz. İsa'nın sünnetini, Hz. Yunus'un vakarını ve benim (*hepsine selam olsun*) şahsiyet ve ahlakını görmek ve tanımak isterse Hz. Ali'ye nazar etsin. Zira Ali'de peygamberlerde bulunan doksan sıfat mevcuttur ki, Allah O'ndan başka hiçbir kimseye nasip etmemiştir."⁽¹⁾

Ebu İshak, babası kanalıyla Hz. Peygamberimizin (s.a.a) şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

"Bir gün Hz. Peygamber (s.a.a) ashabıyla bir arada oturuyorlarken Hz. Ali (a.s) içeriye girdi. Hz. Peygamber (s.a.a): 'Her kim Hz. Âdem'in (a.s) ahlakını, Hz. Nuh'un (a.s) hikmetini ve Hz. İbrahim'in (a.s) samimiyetini görmek istiyorsa, Ali'ye bakması gerekir.' buyurdular."⁽²⁾

13- Hz. Meryem (a.s) ve Hz. Zehra (a.s)

Hz. Meryem (a.s) ve Hz. Zehra (a.s) salih kadınlar içerisinde örnek iki kadındır. Bu iki örnek kadının birbirlerine çok benzerlikleri vardır. Bu benzerlikleri, birkaç başlık halinde sıralayabiliriz:

1- Aile şerefleri: Hz. Meryem'in (a.s) babası İmran, Hz. İsa'nın (a.s) dedesidir. İmran, bağlı bulunduğu Yakuboğulları'nın gerek saltanat, gerekse din işleri bakımından reisleri idi. Bundan dolayı bu aile üzerinde büyük nüfuza sahipti ve ün kazanmıştı. "İmran ailesi" manasına gelen "Âl-i İmran" Kur'an'ın 3.

1- Abagatu'l-Envar, c.6, s.361.

2- Emaliy-i Şeyh Müfid, s.25.

suresinin adıdır. Kur'an-ı Kerim, İmran ailesinden mübarek bir aile olarak bahsetmektedir.

Hız. Zehra'nın (a.s) da babası, Mekke'nin ve Hicaz'ın en kalabalık kabilesi olan Benî Haşim (Haşimoğulları) boyundan, Kureyş kabilesinin saygın önderi ve Mekke'nin yöneticisi olan Abdülmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu, "Muhammed el-Emin" olarak bilinen, rahmet peygamberi Hız. Muhammed'in (s.a.a) kızıdır.

2- Eğitmenleri: Hız. Meryem'in (a.s) eğitimini Hız. Zekeriya Peygamber (a.s) üstlenmiş ve onu bir peygamberde olması gereken güzelliklerle eğitmişti:

"Rabbi onu (Meryem'i) güzel bir şekilde kabul buyurdu; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi ve Zekeriya'yı ondan sorumlu kıldı..."⁽¹⁾

Hız. Zehra'nın da (a.s) eğitimini, eşref-i mahlûkat olan babası, Allah Resulü Hız. Muhammed (s.a.a) üstlenmiş ve onu peygamberlere varis olacak masum imamlara layık, üstün ahlaklı bir anne olarak yetiştirmişti.

3- Sadakatleri: Kur'an-ı Kerim, Hız. İsa'nın (a.s) annesi Hız. Meryem'i (a.s), doğru konuşan ve dosdoğru anlamına gelen "Sıddıka" olarak adlandırmıştır:

"Meryem oğlu Mesih sadece bir peygamberdir, onun annesi dosdoğrudur, her ikisi de yemek yerlerdi..."⁽²⁾

Hız. Zehra'nın da (a.s) bir lakabı da "doğrulukta ve samimiyette çok sadık olan" anlamına gelen "Sıddıka"dır. Merhum Allame Meclisi, Aişe'nin: "Hız. Peygamber'in (s.a.a) dışında, Zehra'dan (a.s) başka sıddıka görmedik." dediğini nakletmektedir.⁽³⁾

1- Âl-i İmran, 37.

2- Maide, 75.

3- Biharu'l-Envar, c.43, s.53.

4- Temizlikleri: Hz. Meryem'in (a.s) lakabı, Allah'a adanmış, pakize ve tertemiz anlamına gelen "Betül"dür. Hz. Zehra'nın da (a.s) lakabı "Betül"dür.⁽¹⁾

5- İffet ve hayâları: Hz. Meryem (a.s) iffetli ve üstün hayâlî bir hanım efendidir. Kur'an-ı Kerim O'nun hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Rablerinden O'nu görmedikleri halde içleri titreyerek korkanlar (var ya), onlar için bir mağfret ve büyük bir ecir vardır."⁽²⁾

Hz. Zehra da (a.s) iffetli ve üstün hayâlî bir hanım efendidir. Hz. Peygamber (s.a.a) O'nun hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Fatıma iffet ve hayâsını koruduğu için, Allah cehennem ateşini O'nun zürriyetine haram kılmıştır."⁽³⁾

6- Makam ve taharetleri: Yüce Allah Hz. Meryem'i (a.s) her türlü iğrenç iftirallardan koruyarak, O'nu tertemiz ve kadınların üstünü kıldı:

"Hani melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Şüphesiz Allah seni seçip temizledi. Âlemlerin kadınlarından seni üstün kıldı."⁽⁴⁾

Hz. Zehra da (a.s) "Tahire" lakabı ile lakaplanmıştı. Zira Kur'an-ı Kerim'in tathir ayeti, O'nun, kocasının ve oğullarının hakkında nazil olmuştur:

"... Ey Ehlibeyt! Şüphesiz Allah, (tekvini iradeyle) sadece sizden her türlü pisliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister."⁽⁵⁾

1- Tefsir'i Keşşaf, c.1, s.355.

2- Tahrim, 12.

3- Keşfü'l-Ğumme, c.1, s.468.

4- Al-i İmran, 42.

5- Ahzab, 33.

7- İbadetleri: Hz. Meryem (a.s) Rabbine gönülden tazim ile ibadet ederdi. Zira Allah ona şöyle buyurmuştu:

"Ey Meryem! Rabbine gönülden boyun eğ, secde et, rükû edenlerle birlikte rükû et."⁽¹⁾

Hz. Zehra da (a.s) Rabbine gönülden ve bolca ibadet ederdi. Hz. Hasan (a.s), annesi Hz. Zehra'nın (a.s) ibadeti hususunda şöyle buyurmaktadır:

"Bir cuma akşamı annemi mihrabında, sabah güneşi doğuncaya kadar secde, rükû ve dua ederken gördüm. Kendisi için dua edip bir şey istemiyor, sadece müminler ve komşular için dua ediyordu. O'na sordum:

– Niçin kendin için dua etmiyorsun?

O şöyle buyurdu:

– Ey oğul! Müminleri ve komşuları kendimize tercih etmeli, önce komşulara daha sonra kendimize dua etmeliyiz."⁽²⁾

8- Evlatları: Hz. Meryem (a.s), 124 bin peygamber arasında, beş ulu'l-azim peygamberden biri olan Hz. İsa'nın (a.s) annesidir. Hz. Zehra (a.s) da, 124 bin peygambere varis olan "On İki İmam"ın (a.s) annesidir.

9- Cennet yiyecekleri: Hz. Meryem'e (a.s) gaybî âlemden cennet yiyecekleri sunuluyordu. Hz. Zekeriya (a.s), Hz. Meryem'in (a.s) mihrabına girdiğinde, çeşitli yiyecekler görürdü. "Bu yiyecekler nerden geldi?" diye sorduğunda Hz. Meryem (a.s): "Bu yiyecekler bana yüce Rabbim tarafından gönderildi." cevabını verirdi.

1- Al-i İmran, 43.

2- Keşfü'l-Ğumme, c.1, s.468.

"... Zekeriya mihrapta onun yanına her girişinde yanında bir yiyecek bulurdu.

– Meryem! Bu sana nereden geldi? deyince,

O da:

– Bu Allah katındandır, dedi..."⁽¹⁾

Hiz. Zehra'ya (a.s) da gaybî âleminden cennet yiyecekleri sunulurdu. Hiz. Peygamber (s.a.a), kızı Hiz. Zehra'ya (a.s): *"Evinizde yiyeceğiniz yoktu, bu yiyecekler size nereden geldi?"* diye sordu. Hiz. Zehra da (a.s): "Bu yiyecekler bize yüce Allah tarafından gönderildi." cevabını verdi.⁽²⁾

10- Meleklerin inışı: Melekler, Hiz. Meryem'e (a.s) iner, onunla konuşurlardı.⁽³⁾ Hiz. Zehra'nın (a.s) lakaplarından biri de "Muhaddese"dir. Hiz. Meryem (a.s) gibi, O'na da melekler iner, onunla konuşurlardı.⁽⁴⁾

11- Dünyanın seçkin kadınları: Hiz. Meryem (a.s), kendi zamanının seçkin ve üstün kadınıydı. Onun hakkında Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Hani melekler şöyle demişti: Ey Meryem! Şüphesiz Allah seni seçip temizledi. Âlemlerin (mevcut) kadınlarından seni üstün kıldı." ⁽⁵⁾

Hiz. Zehra (a.s) da dünyanın seçkin ve üstün kadınlarından. Hiz. Peygamberimiz (s.a.a) O'nun hakkında şöyle buyurmaktadır:

1- Al-i İmran, 37.

2- Tefsir-i Keşşaf, c.1, s.358.

3- Keşfu'l-Ğumme, c.1, s.436.

4- Biharu'l-Envar, c.43, s.78.

5- Al-i İmran, 42.

"Hz. Meryem (a.s) kendi zamanının en üstün ve en seçkin kadınıydı. Ama Hz. Fatıma âlemlerin yaratıldığı ilk günden kıyamete kadar, tüm kadınların en üstünüdür."⁽¹⁾

14- Hz. Fatıma (a.s) ve Kadir Gecesi

Birçok hadiste Hz. Fatıma (a.s), Kadir Gecesi'ne benzetilmektedir. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s), bir hadiste şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten Fatıma (a.s) Kadir Gecesi'dir. Kim hakkıyla Fatıma'yı (a.s) tanırsa Kadir Gecesi'ni idrak etmiş olur."⁽²⁾

Bu benzetmede bazı nükteler vardır ki, onlardan bazılarına değinmeye gayret edeceğiz.

1- Kadir Gecesi, geceler içerisinde çok kıymetli bir gecedir. Kur'an'ın tabiriyle, Kadir Gecesi bin aydan daha faziletlidir:

"Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır."⁽³⁾

Keza Hz. Fatıma (a.s) da dünya kadınlarının en üstünü ve en faziletlisidir. Hz. Peygamberimiz (s.a.a) O'nun hakkında şöyle buyurmuştur:

"Fatıma ilklerden sonlara kadar, dünya kadınlarının en faziletlisidir. Kadir Gecesi'ne benzer bir gece olmadığı gibi, O'nun da (*fazilette*) benzeri yoktur."⁽⁴⁾

2- Kadir gecesi tam hakkıyla tanınmamıştır:

"Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sana bildiren nedir?"⁽⁵⁾

1- Daru'l-Kur'an, s.87.

2- Biharu'l-Envar, c.43, s.65.

3- Kadir, 3.

4- Biharu'l-Envar, c.43, s.29.

5- Kadir, 2.

Keza Hz. Fatıma'nın da (a.s) azameti ve fazileti hakkıyla tanınmamıştır. Bu sebeptendir ki, O'na "Fatıma" adı verilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.a), O'nu "Fatma" olarak adlandırdı ve *"İn-sanlar O'nu hakkıyla tanıyamazlar."* buyurdu.

3- Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu gizlidir, bilinmemektedir. Keza Hz. Fatıma'nın da (a.s) mezarının nerede olduğu gizlidir, bilinmemektedir.

4- Kadir Gecesi'nde ibadet etmek, İlahî feyizlerin kaynağıdır. Keza Hz. Fatıma'ya (a.s) tevessül etmek de bereketlerin kaynağıdır.

5- Kadir Gecesi, Kur'an'da "mübareke ve bereket" nitelikleriyle anılmıştır:

"Gerçekten biz onu mübarek bir gecede (Kadir Gecesi'nde) indirdik, gerçekten biz uyarıp korkutunuz."⁽¹⁾

Keza Hz. Fatıma'nın (a.s) lakaplarından birisi de "mübareke"-dir. Kadir Gecesi'nin bereket ve fazileti, onda yapılan duada, ibadette ve okunan Kur'an ayetlerinde saklıdır. Hz. Fatıma (a.s) da Kevser'in kaynağı, hatta özüdür. Her yıl Fatımiye günlerinde müminler, O'nun adına meclisler tertiplemekte ve milyonlarca insan Kevser faziletinden yararlanmaktadır.

6- Kadir Gecesi'nde müminler, Allah'ın teveccüh ve muhabbetine mazhar olduklarından dolayı çok saadetli olurlar. Keza Hz. Fatıma'ya (a.s) tevessül eden müminler de saadetli ve bahtiyar olurlar.

7- Kadir Gecesi, tüm günahlardan arınma ve cehennem ateşinden kurtulma gecesidir. Keza Hz. Fatıma'ya da (a.s) sevenlerinin tevessül etmesi, onların cehennemin ateşinden kurtul-

1- Duhan, 3.

malarına vesile olur. Hz. Peygamberimiz (s.a.a): "Allah kızım Fatıma'yı (a.s), O'nu sevenleri ve O'na layık olanları cehen-nem ateşinden koruyacaktır." buyurmaktadır.⁽¹⁾

8- Kadir Gecesi'nde amellerin sevabı kat kat artırılır. Keza Hz. Fatıma'nın da (a.s), her namazdan sonra, tesbihatını okumak namazın sevabını bin kat artırır.⁽²⁾

9- Kadir Gecesi, birkaç sebepten dolayı fazilet kazanmıştır. Önemli sebeplerden birisi, Kur'an-ı Kerim'in o gecede inmesi-dir. Keza Hz. Fatıma'nın da (a.s) faziletine fazilet katan birkaç önemli sebep vardır. Hz. Muhammed'in (s.a.a) kızı, velayet mazharı Hz. Ali'nin (a.s) eşi ve Kadir Gecesi'nde bütün meleklerin kendilerine indiği on bir masum Ehlibeyt İmamı'nın annesi olması bu sebeplerden bazılarıdır. Elbette bu sebeplerin ana kaynağı, O'nun kendisinin mutahhar ve tüm insanî kemallerin mazharı oluşudur.⁽³⁾

15- Hz. Hüseyin (a.s) ve Hz. Yahya (a.s)

Hz. Hüseyin (a.s) ile Hz. Yahya (a.s) arasında birçok benzerlikler vardır. Zaten Hz. Hüseyin (a.s), hayatında Hz. Yahya'dan (a.s) sık sık bahsederdi. Hz. Zeynelabidin (a.s): *"Babam Hz. Hüseyin (a.s) ile beraber Medine'den Kerbala'ya gidiyorduk. Konakladığımız her yerde babam, Hz. Yahya'nın (a.s) başından geçenleri yakınlıkla anlatırdı."* buyurmaktadır. Bu iki ilahî önder arasında mevcut birçok benzerlikten bazıları şöyledir:

1- İkisinin de doğmadan önce veladetleri müjdelenmişti:

1- Kenzü'l-Ummal, c.6, s.219.

2 Kenzü'l-Ummal, c.6, s.219.

3- Biharul-Envar, c.21, s.24.

"(Allah şöyle buyurdu) ey Zekeriya, şüphesiz biz seni adı Yahya olan bir çocukla müjdelemekteyiz; biz bundan önce ona hiç bir adas kılmamışız." (1)

Birçok rivayette yer aldığı üzere, Hz. Hüseyin'in de (a.s) doğumu önceden müjdelenmişti.

2- Hadis kaynakları, her iki "Yahya ve Hüseyin" isimlerinin daha önce hiç kimseye verilmediğini yazmaktadır.

3- Her ikisinin de şehadetinde, onların mazlumiyetine cinler, melekler ve insanların yanı sıra gök de ağlamıştır. "Onlara yer ve gökler ağlamıştı." (2)

4- Her ikisinin de hedefi, insanları iyiliğe davet etmek ve kötülüklerden sakındırmaktı. Hz. Hüseyin (a.s): "Ben ceddin Hz. Muhammed'in (s.a.a) ümmetini, iyiliğe davet, kötülükten sakındırmak ve onları ıslah etmek için kıyam ettim." buyurmuştur. (3)

5- Her ikisi de Allah yolunda hedefe ulaşmak için şehit oldular ve başları bedenlerinden ayrıldı. Hz. Yahya'nın (a.s) kesik başı konuştuğu gibi, Hz. Hüseyin'in de (a.s) kesilen mübarek başı, Allah'ın kudretiyle konuşuyordu.

6- Her ikisi de Allah erleriydi. Halkı ve hak dini ıslah etmek için, az sayıda şehadet talep erlerle, kendi üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmiş, ilahî inanç uğrunda şehid edilmişlerdi.

7- Allah Hz. Yahya'nın (a.s) intikamını düşmanlarından aldığı gibi, Hz. Hüseyin'in de (a.s) intikamını Yezidilerden (Muh-

1- Meryem, 7.

2- Müntehe'l-Amal, c.1, s.446.

3- Biharul-Envar, c.44, s.329.

tar'ın intikamına ek olarak) Kaim-i Ehlibeyt Hz. Mehdi (a.s) zuhur ettiği zaman onun eliyle alacaktır.

16- Hz. Hüseyin (a.s) ve Hz. Hamza (a.s)

1- Her ikisi de "Seyyidu's-Şüheda" şehitler efendisidir. Bu lakabı Hz. Hamza (a.s) Uhud Savaşı'ndan sonra, Hz. Hüseyin (a.s) ise Kerbela kıyamından sonra aldı. Her ikisinin de mezarını ziyaret etmenin büyük sevabı vardır.

2- Hz. Peygamber (s.a.a), her ikisinin de elim şehadetlerine ağlamayı tavsiye buyurmuştur. Ayrıca her ikisinin de şehadeti düşmanın acımasızlığını ve vahşiliğini ortaya çıkarmıştır.

3- Her ikisinin de türbeti mukaddestir. Namaz tesbihi ilk önce Hz. Hamza'nın (a.s) türbetinden (mezar toprağından) yapılmaktaydı. Hz. Hüseyin'in (a.s) şehadetinden sonra, O'nun türbetinden yapılmaya başlandı.

4- Hz. Hamza (a.s) Uhud'da şehit edildikten hemen sonra, kız kardeşi Safiye O'nun başı ucuna koştu ve kardeşinin kollarında cennete uğurlandı. Hz. Hüseyin de (a.s) Kerbela'da şehit edildikten hemen sonra, kız kardeşi Hz. Zeyneb (a.s) başı ucuna koştu ve O da kardeşinin kollarında cennete uğurlandı. ⁽¹⁾

17- Hz. Hüseyin (a.s) ve Peygamberler

Hz. Hüseyin (a.s), peygamberlerin varisidir. Onlarda bulunan tüm vasıfları ve özellikleri kendisinde toplamıştır. Hz. Hüseyin (a.s) ile peygamberler arasında bulunan bazı benzerlikleri şöyle sıralayabiliriz:

1- Biharul-Envar,c.47,s.248.

1- Hz. Âdem (a.s) "Allah-u Teâlâ'nın seçtiği" anlamına gelen "Safiyyullah" lakabına sahiptir. Hz. Hüseyin de (a.s) "Safiyyullah" lakabına sahiptir.

2- Hz. Âdem'in (a.s) oğlu öldürüldü. Hz. Hüseyin'in de (a.s) oğlu öldürüldü. Hz. Âdem'in (a.s) öldürülen oğlunun yerine, Allah O'na, Şis adında diğer bir oğul verdi. Ama Hz. Hüseyin'in (a.s) büyük oğlu Hz. Ali Ekber (a.s) ile birlikte küçük oğlu Ali Asgar da şehit edildi.

3- Hz. Nuh (a.s), ümmetinin kurtuluş sebebi idi. Hz. Hüseyin de (a.s) İslam ümmetinin cehalet ve delaletten kurtulmak ve ıslah edilmelerine bir vesile idi. ⁽¹⁾

4- Hz. İbrahim (a.s) tüm tehlikelere rağmen insanları tevhide çağıran ve hatta meleklerin yardımını kabul etmeyen bir mü-nadi idi. Hz. Hüseyin de (a.s) çeşitli tehlikelere rağmen meleklerin imdadını kabul etmeyerek sabır ve şehadete koşan bir varis idi.

5- Hz. İbrahim (a.s), oğlu Hz. İsmail'i (a.s) kurbangâha götürdü. Hz. Hüseyin (a.s) de oğlu Hz. Aliekber'i (a.s) götürdü. Hz. İbrahim (a.s), Hz. Hacer'i ve evladını Allah'a sığınıp hayat emaresi olmayan çöle bıraktı. Hz. Hüseyin (a.s) ise, Ehlibeyt'i-ni Kerbela çölünde merhametten yoksun düşmanlar arasına bıraktı.

6- Hz. Yakub'un (a.s) on iki oğlu vardı. Onlardan birinin (Hz. Yusuf'un) firakından dolayı beli büküldü, hüznün ve ağlamaktan gözlerine aklar indi; lakin Hz. Hüseyin (a.s) bir günde yetmiş iki kurban verdi.

7- Hz. Musa (a.s), "Allah-u Teâlâ'nın kendisiyle konuştuğu" anlamına gelen "Kelimullah"tır. Hz. Hüseyin de (a.s) "Keli-

1- Biharul'l-Envar, c.47, s.248.

mullah"tır. Allah O'na hitaben şöyle buyurmuştur:

"Ey mutmain (itminana ermiş) nefis! Hoşnut olarak ve hoşnut olunarak Rabbine dön."⁽¹⁾

8- Hz. İsa (a.s), lakabı "Tahire" olan Hz. Meryem'in (a.s) oğludur. Hz. Hüseyin de (a.s), lakabı "Tahire" olan rahmet Peygamberinin kızı Hz. Fatıma'nın (a.s) oğludur.

9- Hz. İsa (a.s), dara düştüğünde kendisine inananlardan yardım istemişti:

"İsa onların (Yahudilerin) küfre saptıklarını hissedince, Allah yolunda yardımcılarım kimlerdir? dedi..."⁽²⁾

Hz. Hüseyin de (a.s) dara düştüğünde ensarından ve inananlardan yardım istedi. *"Acaba aranızda bana yardım edecek biri yok mudur?"*⁽³⁾

Kısacası, peygamberlerde bulunan özelliklerin aynısı Hz. Hüseyin'de (a.s) de bulunmaktaydı. Hz. Hüseyin (a.s) Kerbela'da şehit edildiğinde, tüm peygamberler O'nun ziyaretine gelerek, katiline lanet etmişlerdi. Ayrıca her yıl Şaban ayının on beşinci günü, tüm peygamberler ziyaret amacıyla Kerbela'ya gelirler.⁽⁴⁾

18- Hz. Mehdi'nin (a.f) Peygamberlerle Olan Benzerlikleri

Hz. Mehdi (a.f) ile peygamberlerin hayat tarzlarında benzer birçok husus vardır ki, onlardan bazılarını işaret ediyoruz:

1- Fecr, 27-28.

2- Al-i İmran, 52.

3- Hz. Hüseyin (a.s).

4- Biharul-Envar, c.11, s.32.

1- Hz. Mehdi'nin (a.f) zahirî ve ahlakî özellikleri, Hz. Peygamber'in (s.a.a) özellikleri gibidir. Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Mehdi (a.f) benim (*soyumdan*) oğlumdur. Adı ve künyesi benim adımla ve künyemle aynıdır. Halkın zahirî ve ahlaki açıdan bana en çok benzeyenidir."⁽¹⁾

2- Hz. Yahya (a.s) ve Hz. İsmail (a.s) henüz dünyaya gelmeden tevellütleri müjdelenmişti:

"Biz de onu (İbrahim'i) yumuşak huylu bir çocukla (İsmail'le) müjdeledik."⁽²⁾

"Ey Zekeriya! Şüphesiz biz seni, adı Yahya olan bir çocukla müjdelemekteyiz."⁽³⁾

Hz. Mehdi'nin de (a.s) tevellüdü, henüz dünyaya gelmeden müjdelenmişti.

3- Hz. İbrahim'in (a.s) ve Hz. Musa'nın (a.s) tevellütleri, Nemrut ve Firavun gibi düşmanlardan gizli gerçekleşmişti. Hz. Mehdi'nin de (a.f) tevellüdü zamanının düşmanlarından gizli gerçekleşmişti.

4- Hz. İsa (a.s) henüz çocuk yaştayken kendisine peygamberlik verilmişti. Hz. Mehdi'ye de (a.f) çocuk yaşta Allah tarafından imamlık makamı verilmiştir.

5- Hz. Eyyub (a.s) sabırlı bir peygamberdi. Hz. Mehdi (a.f) O'ndan daha sabırlıydı. Zira Hz. Eyyub (a.s) yedi yıl, yedi ay, yedi gün bela ve musibetlere sabretmişti. Hz. Mehdi (a.f) ise, babası Hz. Hasan Askeri'nin (a.s) şehadetinden ta günümüze sabretmektedir.

1- Biharu'l-Envar, c.36, s.309.

2- Saffat, 101.

3- Meryem, 7.

6- Hz. Davud (a.s), zamanının en acımasız zalimi olan Calut'u öldürmüştü. Hz. Mehdi de (a.f) zuhur edeceği zaman, Calut'tan daha kötü olan Deccal'ı öldürecektir.

7- Hz. Harun (a.s) ve Hz. Musa (a.s) uzak mesafeden birbirlerini duyuyorlardı. Hz. Nuh'un (a.s) sesi ise mağripte maşrıka tüm âlemden duyulmaktaydı ve bu O'nun mucizelerinden birisiydi.

Hz. Mehdi de (a.f) Mekke'den zuhur edeceği zaman, imana, hak yola ve kurtuluşa davet çağrısı tüm dünyada duyulacaktır.⁽¹⁾

8- Hz. Nuh (a.s) 2500 sene yaşamış, Hz. Hızır (a.s) ve Hz. İlyas da (a.s) uzun seneler yaşamışlardı. Hz. Mehdi de (a.f) çok uzun ömürlüdür.⁽²⁾

9- Hz. İlyas (a.s) karada ve denizde yardıma muhtaçların yardımına koşar, onların imdadına yetişirdi. Hz. Mehdi de (a.f) karada ve denizde, dünyanın her yerinden yardıma çağrıldığı zaman, muhtaçların yardımına koşar, onların imdadına yetişir.⁽³⁾

10- Peygamberlerin, halkın ahvallerinden bilgileri vardı. Kur'an-ı Kerim, Hz. İsa'nın (a.s) kavlini şöyle nakletmektedir:

**"... Anadan doğma körü ve alacalıyı iyileştireceğim. Allah'ın izniyle ölüleri dirilteceğim. Yediklerinizi ve evle-
rinizde stok ettiklerinizi de size haber vereceğim..."**⁽⁴⁾

Hz. Mehdi de (a.f) halkın tüm ahvallerinden haberdardır.

1- Miykalu'l-Mekarim, c.1, s.217.

2- el-Mizan, c.13, s.579.

3- el-Mizan, c.13, s.579.

4- Al-i İmran, 49.

11- Hz. İsa (a.s) Allah'ın izniyle bazı ölüleri diriltmişti. Hz. Mehdi de (a.f) zuhur ettiğinde, Allah'ın izniyle bir grup ölüyü diriltecektir.⁽¹⁾

12- Allah, rüzgârı Hz. Süleyman'ın (a.s) emrine vermişti:

"Böylece biz, rüzgârı onun buyruğu altına verdik. Onun emriyle dilediği yöne yumuşakça eserdî."⁽²⁾

Allah Hz. Davud (a.s) için demiri yumuşatmıştı:

"Davud'a tarafımızdan üstünlük verdik. Dağlar, kuşlara 'Onunla tespih edin.' dedik. Ona demiri yumuşattık."⁽³⁾

Hz. Mehdi de (a.f) zuhur ettiğinde, bu peygamberlerde bulunan mucizelerin tümünü, Allah O'nun hizmetine verecektir.

13- Hz. Musa'nın (a.s) düşmanlarından olan Firavun suda boğularak, Nemrud ise, yere gömülerek helak edildiler. Hz. Mehdi de (a.f) zuhur ettiğinde, düşmanlarından olan Süfyani ve ordusu yere gömülerek helak edilecektir.⁽⁴⁾

14- Peygamberlerden Hz. Yusuf (a.s), Hz. İdris (a.s) ve Hz. Danyal (a.s) gibi bazıları gaybete çekilmişlerdir. Gaybetleri de çok uzun olmuştur. Öyleki yıllar sonra Hz. Yusuf'un (a.s) kardeşi Bünyamin O'nu ilk gördüğünde tanıyamamıştı. Hz. Mehdi'nin de (a.f) kısa bir zaman gaybet hayatı olmuştur, ardından uzun gaybet dönemi başlamıştır. Allah kendisine zuhur izni verinceye kadar da sürecektir.

15- Hz. Musa'nın (a.s) iki gaybet dönemi olmuştur. Birincisi kısa dönemli gaybeti ki, kırk gün sürmüştü. İkinci gaybet

1- Miykalu'l-Mekarim, c.1, s.222.

2- Sad, 36.

3- Sebe, 15.

4- Miykalu'l-Mekarim, c.1, s.222.

dönemi ise, uzun seneler sürmüştü. Hz. Mehdi'nin de (a.f) iki gaybet dönemi olmuştur. Birincisi kısa dönemli gaybeti ki, (H.260'dan 329'a kadar) altmış dokuz yıl sürmüştür. İkinci uzun dönem gaybeti de (Gaybet'i Kubra) kısa dönemin ardından bu günümüze ve Allah kendisine zuhur izni vereceği güne kadar sürecektir.⁽¹⁾

16- Hz. Musa'nın (a.s) kırk günlük gaybeti döneminde, kavmi hadsiz hesapsız işkence ve eziyetlere maruz kalmıştı. Firavun erkek çocuklarını öldürüp, kız çocuklarına ise fesad elbisesi giydiriyordu. Hz. Mehdi'nin de (a.f) bulunduğumuz gaybet döneminde O'nun Şiaları ve takipçileri çeşitli işkenceler ve eziyetler görmektedirler.

17- Hz. Musa (a.s), Hz. Hızır'ın (a.s) gösterdiği bazı mucizelerin sırlarını, ancak kendisi deryanın üzerinde yürüdükten sonra anlamıştı. Hz. Mehdi'nin de (a.f) gaybetinin gerçek felsefesi, ancak O'nun zuhurundan sonra anlaşılacaktır.⁽²⁾

18- Hz. Yakub (a.s) vuslat ümidiyle Hz. Yusuf'u (a.s) bekliyor ve oğullarına şöyle diyordu: "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesip sakın umutsuzluğa kapılmayın!"

"Oğullarım! Gidin Yusuf'u ve kardeşini arayın. Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin; doğrusu kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez."⁽³⁾

İmam-ı Zaman Hz. Mehdi de (a.f) zuhur zamanını ve Allah'ın kendisine zuhur izni vermesini beklemektedir. Elbet bir gün zuhur edecektir ümidiyle vuslat günlerini arzulamaktayız.

1- Çehardeh Ahter-i Tabnak.

2- Miykalu'l-Mekarim, c.1, s.190.

3- Yusuf, 87.

19- Hz. Şuayb (a.s), gaybet dönemini tamamladıktan sonra tekrar zuhur ettiği zaman, genç bir delikanlı simasıyla zuhur etti. Hz. Mehdi (a.f) gaybete çekildiğinde genç bir delikanlıydı. Kendisine zuhur izni verildiğinde tekrar genç bir sima ile zuhur edecektir. Hz. Ali (a.s) bu hususta: "İmam-ı Zaman (a.f) uzun süre yaşamasına rağmen, zuhur ettiğinde kırk yaş altı bir simayla zuhur edecektir." buyurmaktadır.⁽¹⁾

20- Hz. Musa'nın (a.s) peygamberliği bir gecede takdir buyruldu. Hz. Yusuf'un (a.s) aziz olması, Mısır sultanının rüya gördüğü bir gecede takdir buyruldu ve üstün bir izzet ve makam sahibi oldu. Hz. Mehdi'nin de (a.f) zuhuru, Allah maslahat göreceği bir gecede takdir buyrulacaktır. Hz. Peygamberimiz (s.a.a): "Hz. Mehdi'nin (a.f) zuhur vakti bir gecede belirlenecektir." buyurmaktadır.⁽²⁾

21- Hz. İdris (a.s), Hz. Nuh'un (a.s) geleceğini; Hz. Musa (a.s) ve Hz. İsa (a.s), Hz. Muhammed'in (s.a.a) geleceğini müjdelemişlerdi. Hz. Mehdi'nin de (a.f) geleceği müjdelenmiştir. Kur'an şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz biz Zikir'den (Tevrat'tan) sonra Zebur'da da, hiç şüphesiz yeryüzüne salih kullarım varis olacaktır, diye yazdık."⁽³⁾

Hz. Cafer Sadık (a.s): *"Hz. Mehdi (a.f) kıyam edeceği (zuhur edeceği) zaman, sırtını Kâbe'ye yaslayacak ve salihlerden 313 kişi etrafında halka oluşturacaktır. Böylece salihler yeryüzüne varis olacaklar."* buyurmaktadır.⁽⁴⁾

1- Miykalu'l-Mekarim, c.1, s.199.

2- Biharul-Envar, c.52, s.280.

3- Enbiya, 105.

4- Biharul-Envar, c.51, s.221.

22- Allah Hz. Âdem'i (a.s) yeryüzünün tamamına halife olarak seçmişti:

"Hani Rabbim meleklere, ben (Âdem'i) yeryüzünde halife kılacağım..."⁽¹⁾

Hz. Mehdi'nin de (a.f) yeryüzünün tamamında, Allah'ın halifesi olacağını Kur'an şöyle buyurmuştur:

"Allah içinizde iman edenlere ve salih amelde bulunanlara; mutlaka onlardan öncekileri nasıl güç ve iktidar sahibi kıldıysa, onları da yeryüzünde güç ve iktidar sahibi kılacağını kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine egemen kılıp sağlamlaştıracığını ve onları koruklarından sonra güvenliğe çevireceğini vaat etmiştir..."⁽²⁾

23- Allah tarafından, Hz. Davud'a (a.s) ve Hz. Süleyman'a (a.s) benzeri olmayan güçlü hükümdarlık verilmişti. Hz. Mehdi de (a.f) zuhur ettiğinde, kendisine benzeri olmayan güçlü bir hükümdarlık verilecektir.

24- Hz. Nuh (a.s) yeryüzünü Allah'a kâfir olanlardan arındırmıştı. Hz. Mehdi de (a.f) zuhur ettiğinde, yeryüzünü kâfirlerden arındıracak ve müminlerin mesut olacağı bir iktidarı hâkim kılacaktır.

25- Allah, Hz. İdris'in (a.s) döneminde zorba padişahları alaşağı ve zelil etmişti. Hz. Mehdi'nin de (a.f) zuhur döneminde, zorba padişahlar alaşağı zelil edilecek ve müminler ise aziz olup iktidar sahibi olacaklardır.

1- Bakara, 30.

2- Nur, 24.

19- Hak ve Batıl Önderler

Genel olarak halkın arasında hak ve batıl olmak üzere iki türlü önder vardır. Hak önderler, adaleti icra eden ve insanları doğru yola davet eden ilahî önderlerdir. Batıl önderler ise, insanları kendilerine davet eden, haktan alıkoyan, zamanın tağutları ve liyakatsiz Şeytanî önderlerdir. İki önder arasında çok büyük ve bariz farklılıklar vardır ki, bazılarına işaret etmekteyiz:

1- İlahî önderler, insanları Allah'a salih kul olmaya ve hakka davet ederler. Kur'an-ı Kerim, onlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Ve onları, kendi emrimizle hidayete yöneltten önderler kıldık ve onlara hayırlı işleri, namaz kılmayı ve zekât vermeyi vahyettik. Onlar bize ibadet edenlerdi."⁽¹⁾

Şeytanî önderler ise, halkı kolayca sömürebilmeleri için, insanları kendilerine ve fesada davet ederler. İlahî önderler, Allah'ın emirlerini kendi düşüncelerine tercih eder, ona uyar ve onu uygularlar. Şeytanî önderler ise, kendi düşüncelerini Allah'ın emirlerine tercih eder, ona uyar ve onu uygularlar.

2- İlahî önderler, hayır işlerde yarışan öncülerdendirler.

"... Gerçekten onlar hayırlarda yarışır, rağbet ve korku içinde yakarılır ve bize karşı huşu içinde olurlar."⁽²⁾

Şeytanî önderler ise, hayır işler yapmadıkları gibi, yapanların da önünde engel olurlar.

3- İlahî önderler, insanî değerleri ölçü alır ve davranışlarını ona göre belirlerler. Şeytanî önderler ise, insanî değerleri görmezden gelir ve davranışlarında zorbalığa başvururlar.

1- Enbiya, 73.

2- Enbiya, 90.

"De ki: Gerçekten (zorba) hükümdarlar, bir ülkeye girdikleri zaman orayı bozguna uğratırlar ve halkından onur sahibi olanlarını, hor ve aşağılık kılarlar. Evet, (zor-balar) hep böyle yaparlar."⁽¹⁾

4- İlahî önderler, halkın mutluluğunun ve saadetinin alt yapısını hazırlar ve onların müreffeh bir hayat sürdürmelerini sağlarlar. Şeytanî önderler ise, halkı alkol, uyuşturucu ve benzeri şeylerle meşgul ederek, kendi saltanatlarını güvence altına alırlar. Kamu mallarını yağmalarlar. Hz. Ali (a.a), Nehcü'l-Belağ'a'nın 131. hutbesinde şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ım! Sen iyi biliyorsun ki, benim yorgunluk bilme-yen çaba ve gayretim, senin kullarına üstünlük kurarak saltanat elde etmek değildir. Dünyada mal ve servet elde etmek asla değildir. Belki, halkın İslam'ın aydınlık yolunu bıraktıklarını, Kur'an'ı terk ettiklerini ve kalpleri okşayan hakkın eserlerini ortadan kaldırdıklarını gördüm. Ben, unutulmuş dinin aydınlık yoluna yeniden hayat vermek, halkı ıslah etmek, zulme uğrayan mazlum halka asayiş sunmak ve ilahî ahkâmı yeniden hayata geçirmek için, çaba ve gayret etmekteyim."

5- İlahî önderler, halkın tümünün hayır ve bereket içerisinde olmalarını dilerler. Şeytanî önderler ise, sadece kendilerine yakın insanlara hayır sağlamaya çaba gösterirler. Kur'an'ı Kerim, Hz. Musa'nın (a.s) Firavun'u hakka uymaya ve ıslah olmaya davet kıssasına işaret ederken şöyle buyurmaktadır:

"(Hz. Musa Firavun'a) dedi ki: Arınmak ister misin? Seni Rabbine yönelteyim, böylece (O'ndan) korkmuş olursun."⁽²⁾

1- Neml, 34.

2- Naziat, 18-19.

6- İlahî önderler, adalet isteyen ve adaleti icra eden örnek insanlardır. Kur'an'ı Kerim Hz. Âdem'in (a.s) oğullarından Kabil'in Habil'e onu öldürmek istediğinde şöyle dediğini buyurmaktadır:

"Beni öldürmek üzere elini bana uzatırsan, ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam, çünkü ben, Âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım."⁽¹⁾

Ayrıca Hz. Ali (a.s) İbn Mülcem'in kendisini şehit edeceğini biliyordu; ama cinayetden önce kısas yapılmasını caiz görmüyordu. Şeytanî önderler ise, sırf kendi menfaat ve makamları koruma uğruna, adalet isteyen rakiplerine türlü işkenceler yapmayı hatta öldürmeyi bile reva görmektedirler.

7- İlahî önderler, halka yaptıkları hizmetler karşılığında, kendilerine maddî menfaat sağlama gibi bir düşünce içerisinde olmazlar ve yaptıklarını sadece Allah'ın rızasını kazanmak için yaparlar. Zaten bütün peygamberlerin ortak şiarı, "Hakka davetimiz karşılığında sizden hiçbir şey istemiyoruz." sözüdür.

"Ey kavmim! Buna karşılık ben sizden bir mal da istemiyorum. Benim ücretim sadece Allah'a aittir. İman edenleri de kovacak değilim; çünkü onlar Rableriyle karşılaşacaklar. Fakat ben sizi, cahil bir topluluk olarak görüyorum."⁽²⁾

Şeytanî önderler ise, her halükârda doğrudan veya dolaylı olarak kendi menfaatlerinin peşinde olur ve haksız servetlerine servet katmanın çabası içerisinde olurlar.

8- İlahî önderler, insanların Allah'a olan imanlarına, inanca olan bağlılıklarına ve içtimai dürüst amellerine göre onlara

1- Maide, 28.

2- Hud, 29.

değer verirler. Şeytanî önderler ise, insanların mali olanaklarına ve parıltılı giysilerine göre değer verirler. Oysa İslam'a göre, mal insanlar için geçici bir sermaye olarak görülür. Dünyanın ve ahiretin üstünlük ve fazilet kapısını insanların yüzüne aralayacak olan asıl sermaye imandır.

9- İlahî önderler, kendilerine verilen kutsal vazifeleri ifa ederken yorgunluk bilmezler. Hz. Nuh'un (a.s) 950 yıl bıkip usanmadan halkı nasıl hakka davet ettiğini örnek verebiliriz.

"Andolsun ki biz Nuh'u kendi kavmine gönderdik de o bin yıldan elli yıl eksik bir süre (950 yıl) onların arasında kaldı. Sonunda onlar zulümlerini sürdürürken büyük tufan kendilerini yakalayiverdi."⁽¹⁾

Şeytanî önderler ise, en ufak bir olumsuzluk gördüklerinde yerine getirmekle yükümlü oldukları vazifelerini bırakıp kaçarlar.

20- İslam İnkılâbı ile Hz. Musa'nın (a.s) İnkılâbı

İran İslam İnkılâbı'nın Hz. Musa'nın (a.s) İnkılâbı ile büyük benzerlikleri bulunmaktadır. Benzerlikleri şu başlıklarla açıklayabiliriz:

a) Firavun'un (a.l) zamanında hâkim olan olumsuz tüğyan şartları, tağut nizam zamanında aynen hâkim olmaktadır.

1- Firavun'un (a.l) amansız zulmü: Kur'an-ı Kerim Hz. Musa'ya (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"(Ey Musa!) Firavun'a git, çünkü o azmış bulunmaktadır."⁽²⁾

1- Ankebut, 14, 15.

2- Ta-Ha, 24.

2- Firavun'un (a.l) başkalarını hiçe sayan keyfi idare sistemi: Firavun kendi tahakkümü altında bulundurduğu biçare insanlara kendi görüşlerini dikta etmekte, onları doğru yoldan saptırmadığına inandırmakta ve onları görmezden gelmekteydi. Onları hiçe sayarak şöyle demektedir:

"... Ben size yalnızca doğru gördüğümü (kendi görüşümü) gösteriyorum ve ben sizi doğru olan yoldan başkasına yöneltmiyorum."⁽¹⁾

3- Firavun'un (a.l) halkı susturma düzeni ve tehdidi: Firavun, Hz. Musa'ya (a.s) iman edenleri korkutmakta, onların iman etmelerine mani olmakta ve kendi uyduruk ilahlığını devam ettirmektedir.

"Firavun dedi ki: Ben size izin vermeden mi O'na iman ettiniz? Doğrusu bu, halkı şehirden çıkarmak için düzdüğünüz bir hiledir; ama yakında (başınıza neler geleceğini) bileceksiniz!"⁽²⁾

4- Firavun'un (a.l) halka yaptığı işkenceler: Firavun, Hz. Musa'ya (a.s) yani, Allah'a iman edenlere, sadece iman ettikleri için işkenceler yapmaktaydı:

"(Firavun dedi ki:) Şüphesiz ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sonra da hepinizi asacağım."⁽³⁾

5- Firavun'un (a.l) yaptığı katliamlar: Firavun, Hz. Musa'ya (a.s) ve Allah'a iman edenlere, imanlarından dönmeleri, Hz. Musa'dan (a.s) yüz çevirmeleri ve Firavun'un ilahlığını kabul etmeleri için erkek çocuklarını katlederek onların soyunu kurutmaya çaba göstermekteydi:

1- Mümin, 29.

2- A'raf, 123.

3- A'raf, 124.

"Size azabın en kötüsünü tattıran, yani doğan oğullarınızı boğazlayan ve kızlarınızı hayatta bırakan Firavun ailesinden kurtarmıştık..."⁽¹⁾

6- Firavun'un (a.l) yaptığı fesad: Firavun, kendi egemenliği altında bulunan belde, kasaba ve şehirlerde azgınlık yapmakta ve içtimâi fesadı yaygınlaştırmaktaydı:

"(Firavunlar) Böylece orada fesadı yaygınlaştırıp arttırmışlardı."⁽²⁾

7- Firavun'un kendi kavmini saptırması: Firavun, kendi kavmini çeşitli fitne ve fesat vesileleriyle yoldan saptırarak sonu bir hiç olan helakete sürüklemekteydi:

"Firavun, kendi kavmini şaşırtıp saptırdı, onları doğruya yöneltmedi."⁽³⁾

8- Firavun'un yaptığı ırkçılık: Firavun, kendi döneminde yaşayan kabileler arasında bölücülük ve ırkçılık meydana getirerek, halkın kendisine karşı güç birliği yapmalarına mani olmaktaydı:

"Firavun yeryüzünde büyülenmiş ve oranın (Mısır'ın) halkını birtakım fırkalara ayırıp bölmüştü. Onlardan bir bölümünü güçten düşürüyor, erkek çocuklarını boğazlayıp kız çocuklarını diri bırakıyordu..."⁽⁴⁾

b) Firavun'un zamanında halk, basiretli, ferasetli ve cesaretli bir önder olmadan Firavun'a karşı duramadıklarından, Allah'tan kendilerine önderlik yapacak ve zulümden kurtaracak yaver istemişlerdi:

1- Bakara, 49.

2- Fecr, 12.

3- Taha, 79.

4- Neml, 4.

"Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar, bize tarafından bir veli (koruyucu sahip) gönder ve bize kайдından bir yardımcı yolla..."⁽¹⁾

İran halkı da Allah'ın yardımı ve İmam Humeyni'nin (a.r) önderliği olmadan zalim Şah rejimini ortadan kaldırmaya güç yetiremiyordu.

İslam İnkılâbı'nın henüz ilk günlerinde camiler kalabalık inkılâp taraftarlarıyla dolup taşıyordu. Cemaat namazları milyonların katılımıyla kılınıyor, kalabalık cemaat camilerden caddelere, sokaklara ve meydanlara taşıyordu. Tümü İmam Humeyni'nin (r.a) önderliğini istiyordu ve onun önderliğinde yapılan İslam İnkılâbı'nı cansiparane destekliyordu. Allah'ın yardımı, İmam Humeyni'nin (a.r) kusursuz önderliği ve Müslüman halkın fedakârlığı neticesinde, tağutun İran ayağı olan Şah rejimi ortadan kaldırılarak, İran İslam İnkılâbı zafere ulaşmıştır. Allah geçmiş tarihin seyri içerisinde, Hz. Musa'yı (a.s) naci bir önder olarak gönderip İsrailoğulları'nı Fira-vun'un zulmünden kurtardığı gibi, asrımızın Müslümanlarına da İmam Humeyni'yi (a.r) naci bir önder olarak göndermiş ve onların uyanışlarına, tağutlara karşı direnişlerine ve zulme karşı zafer kazanmalarına vesile kılmıştır.

"(Kavmi Musa'ya):

– Sen bize gelmeden önce de geldikten sonra da eziyet çektik, dediler. Musa da:

– Rabbinizin düşmanlarınızı yok etmesi, yeryüzünde sizi onların yerine geçirmesi ve böylece nasıl amel edeceğinize bakması umulur, dedi."⁽²⁾

1- Nisa, 75.

2- A'raf, 129.

c) Allah Yakuboğulları'nı Hz. Musa'nın (a.s) vesilesiyle kurtararak yeni bir hayat bahşetmişti onlara. Başta İran halkı olmak üzere tüm mustazaf ve mazlum halklar da İmam Humeyni'nin (a.r) vesilesiyle emperyalist, sömürgeci ve tağutî idare baskılardan kurtulmuş ve özgürce yaşam kendilerine nasip olmuştu.

"Hani denizi yararak sizi (boğulmaktan) kurtarmış ve sizin gözlerinizin önünde Firavun ailesini boğmuştuk."⁽¹⁾

d) Hz. Musa'nın (a.s) gerçekleştirdiği devrimin bereketiyle Yakuboğulları saygın ve aziz oldukları gibi, İran halkı da İmam Humayni'nin (a.r) önderliğinde gerçekleşen İslam İnkılâbı'nın bereketiyle, dünyada saygın ve aziz bir toplum olmuştur. Allah Kur'an'da Yakuboğulları'na hitaben şöyle buyurmuştur:

"Ey Yakuboğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi (bir zamanlar) âlemlere üstün tuttuğumu hatırlayın."⁽²⁾

İran halkı ve diğer mustazaf halklar da Allah'ın lütufta bulunduğu İslam İnkılâbı'nın kadrini bilmeli ve İslam inkılâbı'nı korumak için azami gayret göstermelidirler ki, bu büyük nimetin şükrünü eda edebilsinler.

21- Hak ve Batıl

1- Hak asıl ve batıl ise uydurmadır. Hak kalıcı ve batıl ise geçicidir. Allah, hak ve batıl için Kur'an'ı Kerim'de şöyle örnek verir:

"(Allah) gökten bir su indirdi, dereler kendi miktarınca çağlayıp aktı. Sele de yüze vuran bir köpük yüklendi.

1- Bakara, 50.

2- Bakara, 122.

Bir süs veya bir meta sağlamak için ateşte yakıp erittikleri şeylerde de bunun gibi bir köpük vardır. İşte Allah hak ile batıla böyle örnekler verir. Köpüğe gelince, o atılır gider, insanlara yarar sağlayacak şey ise yeryüzünde kalır. İşte Allah örnekleri böyle vermektedir."⁽¹⁾

2- Hak, müstakil bir olgudur ve icra gücünü kendisinden almaktadır. Batıl ise, basılan sahte para gibi, icra gücünü haktan almaktadır. Yani gerçek para örnek alınarak sahte para icat edildiği gibi, hak örnek alınarak batıl ortaya çıkmıştır.

3- Hak, ağır ve acı bir gerçektir. Batıl ise, şirin ve kolay bir yoldur.⁽²⁾ Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'i (s.a.a) beğenmeme bağnazlığı gösteren kâfirler hakkında Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

"... O (Kur'an ve Hz. Peygamber (s.a.a), onlara hak ile gelmiş bulunmaktadır ve onların (kâfirlerin) çoğu zaten haktan asla hoşlanmazlar."⁽³⁾

Yine Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"Hak ağır olmasına rağmen (uygulatan ve uygulayanlar için) çok tatlıdır. Batıl ise, kolay olmasına rağmen (uygulatan ve uygulayanlar için) veba hastalığı gibidir."

4- Hak (tarafı) az olur, ama (tarafdarlarının) kudreti fazladır. Batıl ise, (tarafı) fazla olur, ama (tarafdarlarının) kudreti azdır. Az olan hak, batılı ezip ortadan kaldırmaktadır; küçük bir ateş kıvılcımının, büyükçe bir odun yığını yakıp yok ettiği gibi.⁽⁴⁾ Hz. Ali (a.s), iki hadiste şöyle buyurmaktadır:

1- R'ad, 17.

2- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 37.

3- Mü'minin, 70.

4- Mizanu'l-Hikme, c.2, s.465.

"Hak ile savaşıyan kimseler yenilmeye mahkûmdur."⁽¹⁾

"Hak uğrunda yenilgiye uğrayanlar, hakikatte zafere ulaşmış ve batılı yenilgiye uğratmış olurlar."⁽²⁾

22- Gaip İmam (Hz. Mehdi) ve Gözükmeyen Güneş

Birçok hadiste Hz. Mehdi'nin (a.f) mukaddes varlığı, bazen bulutun ardındaki gözükmeyen ve varlığında da şüphe olmayan güneşe benzetilmektedir.

Cabir b. Abdullah Ensari, Hz. Peygamber'e (s.a.a): "Gaybet döneminde, halk İmam-ı Zaman Hz. Mehdi'den (a.f) yararlanabilecek mi?" diye sordu. O şöyle cevap verdi:

"Beni peygamberliğe seçen Allah'a andolsun ki, onlar bulutların ardında saklı olan güneşten faydalandıkları gibi, (*gaybet döneminde*) Hz. Mehdi'nin (a.f) bereketinden nasip lenirler ve O'nun nurundan istifade ederler."⁽³⁾

Yine Hz. Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle nakledilmiştir:

"Yeryüzü Allah'ın hüccetinden (*aşikâr veya gizli*) boş kalmaz." Ravi, hazrete: "Gaip imam döneminde halk ondan nasıl faydalanacaktır?" diye sordu. Hazret şöyle buyurdu:

"Halkın bulutların ardındaki güneşten faydalandıkları gibi, gaip imamdanda öyle faydalanacaktır."

Bu örnekten yola çıkarak diyoruz ki, güneş yerküre üzerine ışığını doğrudan ve dolaylı olarak iki şekilde yansıtmaktadır. Güneşin ışığı doğrudan bize yansıdığı anda aydınlatıcı ve ısıtıcı ışığı bariz olarak gözükmekte ve insanlar ondan faydalanmakta-

1- Biharu'l-Envar, c.77, s. 420.

2- Biharu'l-Envar, c.75, s. 320.

3- Biharu'l-Envar, c.52, s.92.

dır. Dolaylı olduğunda ise, bulutların arkasında saklı olmasına rağmen, aydınlatıcı ve ısıtıcı ışığı yansıtmakta, yine de insanlar ondan yeterince faydalanmaktadır. Güneşin hayat bahşeden ışığı ve ısısı onun doğrudan yansımaya bağlı değildir. Güneş, bulutların arkasında saklı olmasına rağmen, insanlara, bitkilere ve diğer canlılara gerekli olan sıcak enerjiyi sağlamakta ve inkârı mümkün olmayan varlığını göstermektedir. İmam-ı Zaman da (a.f) gaybet perdesinin arkasında insanlar için, Allah'ın dinini korumak, özel şartlarda inanan Müslümanlara yardım etmek ve Müslümanların aydınlık geleceğe ümitle bakmalarını sağlamak gibi çeşitli yararları vardır.

Fransa'da bulunan Sorbonne Üniversitesi Dekanı Prof. Henry Corbin diyor ki:

"Benim akideme göre, inançlar arasında sadece Şia Mezhebi velayeti canlı tutarak, Allah ile kul arasında olması gereken manevi rabıtayı muhafaza etmektedir. Allah ile kul arasında gerçek rabıta nübüvvetir. Yahudiler Hz. Musa'dan (a.s) sonra gönderilen peygamberleri, Hristiyanlar Hz. İsa'dan (a.s) sonra gönderilen Hz. Muhammed'i (s.a.a) peygamber kabul etmeyerek ve (*Müslümanlardan*) Ehlişünnet ise 'Velayet'i kabul etmeyerek bu irtibatı kesmişlerdir. Sadece Ehl-i Şia nübüvvetin Hz. Muhammed'le (s.a.a) sona erdiğini kabul etmekte ve Velayet'in gerçek hidayet rabıtası olduğuna inanarak 'Velayet inancı'nı devam ettirmektedir. Hz. Muhammed'in (s.a.a) vefatından sonra Velayet, birinci İmam Hz. Ali (a.s) ile başlamış, Hz. Mehdi (a.f) ile son bulmuştur. Hz. Mehdi (a.f) ise henüz yeryüzünde yaşamaktadır. Buna göre Hz. İmam-ı Zaman'ın (a.f) mukaddes varlığı, âlemi kapsayan güneşin varlığı gibidir. O'nu inkâr etmek ise, güneşin varlığını inkâr etmek gibidir."⁽¹⁾

1- Sirey-i Pişvayan, s.722.

Ayrıca güneşin aydınlatıcı ışığı dünyada yaşayan bütün canlıların hayat kaynağıdır. Güneşin aydınlatıcı ışığı olmadan hiç bir canlının hayatta kalması mümkün değildir. İmam-ı Zaman'ın da (a.f) mukaddes varlığı kul ile Allah arasında feyiz vasıtasıdır.

Allame Meclisi (r.a) Hz. Peygamberimizin (s.a.a) buyurduğu: *"Beni peygamberliğe seçen Allah'a andolsun ki, onlar bulutların ardında saklı olan güneşten faydalandıkları gibi, (gaybet döneminde) Hz. Mehdi'nin (a.f) bereketlerinden nasiplenirler ve O'nun nurundan istifade ederler."* hadisi şöyle açıklar:

1- Güneş, nurunu bulutların arkasından mahlûkatın üzerine yansıttığı gibi, İmam-ı Zaman da (a.f) ilim ve hidayet nurunu gaybet perdesinin arkasından yansıtmaktadır.

2- Güneş nurunu bulutların arkasından yansıtmamasına rağmen, güneşe muhtaç olan mahlûkat yine de bulutların ardından güneşin kendisini göstermesini beklemektedirler. İmam-ı Zaman da (a.f) bereket ve hidayet nurunu gaybet perdesinin arkasından yansıtmamasına rağmen, halkın gözü yoldadır, O'nun zuhur etmesini beklemektedir.

3- Güneşin bulutların ardında saklı olduğu günlerde, bazıları onu görmektedir. Gaybet perdesinin ardında olan İmam-ı Zaman'ı da (a.f) bazıları ziyaret etmektedir.

4- Güneşin ışığı her eve, o evin penceresinin kapasitesine göre yansıdığı gibi, İmam-ı Zaman'ın da (a.f) bereket ve hidayet nuru, bazılarıнын kalbine sahip olduğu iman, vefa ve sevgi ölçüsünde yansımaktadır. Hz. Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

"Her kim İmam-ı Zaman'ın (a.f) ashabından olmak istiyorsa, O'nun zuhurunu bekleyenlerden olmalı ve güzel ahlak ile kendisini donatmalıdır."⁽¹⁾

1- Biharul-Envar, c.52, s.140.

23- Salihlerin ve Fasıkların Hükümeti

Kur'an-ı Kerim biz insanlara iki türlü hükümet (*idare şekli*) olduğunu açıklamıştır. Birincisi, salihlerin hükümetidir. Hz. Davud'un (a.s) ve Hz. Süleyman'ın (a.s) hükümetleri gibi. İkincisi ise, tağut ve fasıkların hükümetidir. Bu ikisi arasında çok büyük farklılıklar vardır. Birbiriyle mukayese sonucu söz konusu olan farklılıklardan bazıları şunlardır:

1- Salihlerin hükümetinde hedef, toplumu ıslah etmektir. Hz. Ali (a.s) salihlerin hükümetinin felsefesi hususunda şöyle buyurmuştur:

"Salihlerin hükümetinde hedef, toplumu ıslah etmektir. Tağutların ve fasıkların hükümetinde ise hedef hükümler ve fesadın yaygınlaştırılmasıdır."⁽¹⁾

Allah Kur'an-ı Kerim'de tağut ve fasıkların hükümetini şöyle tanıtmıştır:

"Onlar (fasıklar) şehirlerde azgınlaşmışlardır. Böylece orada fesadı yaygınlaştırıp arttırmışlardır."⁽²⁾

2- Salihlerin hükümetinde müminler, tağutların hükümetinde ise fasıklar aziz olurlar.

3- Salihlerin hükümetinde ilahî değerler hâkim olur:

"Onları yeryüzünde yerleştirip iktidar sahibi kılacak olursak; dosdoğru namazı kılan, zekâtı veren, uygun olanı emreden, kötü olandan sakındıran kimselerdir. Bütün işlerin sonu Allah'a aittir."⁽³⁾

Tağutların hükümetinde ise, şeytanî değerler hâkim olur.

1- Nehcü'l-Belağ, s.53.

2- Fecr, 11-12.

3- Hac, 41.

4- Salihlerin hükümetinde toplumun birlik zemininde kardeşçe yaşamalarına ortam hazırlanır, halk asayiş içerisinde yaşamaya devam eder. Fasıkların ve tağutların hükümetinde ise, halkın arasına kabilecilik, milliyet, din, dil ve benzeri sebeplerden fitne sokularak kardeş kavgası ortamı hâkim olur.

24- Hasta ve Müntazır

İmam-ı Zaman'ın (a.f) gaybet döneminde O'nun zuhuru- nu beklemek, İslam'ın emirlerinden biridir. Hz. Peygamber (s.a.a): "Ümmetimin en hayırlı amellerinden biri de kurtuluşu (*İmam-ı Zaman'ın -a.f- zuhurunu*) beklemektir."⁽¹⁾ Bir başka hadiste ise, "En üstün ibadet İmam-ı Zaman'ın (a.f) zuhuru- nu beklemektir." buyurmaktadır.⁽²⁾ Beklemek; bekleyen kimsenin her yönüyle İmam-ı Zaman'ın (a.f) zuhuruna amade olarak beklemesi anlamına gelmektedir. İmam-ı Zaman'ın (a.f) zuhuru- nu bekleyen birisini, şifa bekleyen bir hastaya benzetmek mümkündür.

25- İmam-ı Zaman (a.f) ve Peygamberler

Said b. Cabir diyor ki: "Hz. Zeynelabidin'den (a.s) şöyle buyurduğunu işittim: Bizim Kaimimizin (*İmam-ı Zaman'ın*) peygamberlere büyük benzerliği vardır. Hz. Âdem'e (a.s) ve Hz. Nuh'a (a.s) olan benzerliği, uzun ömürlü oluşudur. Hz. İbrahim'e (a.s) olan benzerliği, doğumunun halkın gözünden gizli oluşudur. Hz. Musa'ya (a.s) olan benzerliği, gaybetidir. Hz. İsa'ya (a.s) olan benzerliği, O'nun hakkında halkın ihtilafa düşmesidir. Hz. Eyyub'a (a.s) olan benzerliği, sıkıntı ve zorlukların ardından esenliğe ulaşmasıdır. Hz. Muhammed'e

1- Biharu'l-Envar, c.52, s.122.

2- Biharu'l-Envar, c.52, s.125.

(s.a.a) olan benzerliği ise, kılıç ile zuhur edeceği ve fetihler yaratacak olmasıdır."⁽¹⁾

26- Nübüvvet ve Velayet (Ehlibeyt) Gemisi

Hz. Peygamber (s.a.a) bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"Benim Ehlibeyt'imın misali, Nuh'un gemisi misali gibidir. O'na binenler kurtulur; karşı durup binmeyenler ise, boğularak helak olur."

Hz. Muhammed'in (s.a.a) şu örneklemesinden birkaç noktayı istifade etmek mümkündür:

- 1- Her iki geminin de (kurtuluşa götüren) kaptanı Yüce Allah'ın seçtiği masumlardır.
- 2- Her iki gemi de (nübüvvet ve velayet gemisi) kurtuluş vesilesidir.
- 3- Hz. Nuh (a.s), sel ve tufan gelmeden önce halkı uyarmış ve kurtulacakları gemiyi inşa etmişti. Velayet imamları da halkın başına gelecek her türlü tehlikeleri önceden haber vererek halkı uyarmışlardır.
- 4- Hz. Nuh'un(a.s) gemisi hareket etmek için Allah'ın emrini bekledi.

"(Nuh) dedi ki: Ona binin. Onun yüzmesi de demir atması (durması) da Allah'ın adıyladır..."⁽²⁾

Velayet gemisi (*Ehlibeyt İmamları*) de Allah'ın emir ve rızası haricinde hiçbir şey yapmazlardı.

- 5- Hz. Nuh (a.s) ömrünün son anına kadar ümmetini şirkten kurtarmak için mücadele etti. Hz. Hüseyin de (a.s) ömrünün

1- Kemalu'd-Din, 38. bölüm, s.323.

2- Hud, 41.

son anına kadar İslam ümmetini kurtarmak için mücadele etti. Hz. Hüseyin'in (a.s) Erbain ziyaretinde: "Ey Rabbim! Hz. Hüseyin (a.s) senin yolunda ve kullarını cehalet esaretinden kurtarmak için kendisini feda etti." ifadesi yer almaktadır.⁽¹⁾

6- Hz. Nuh'un (a.s) zamanında en güvenilir ve emniyetli sığınak, Hz. Nuh'un (a.s) nübüvvet gemisi idi. Hatta başka gemiler olsaydı bile, güvenilir sığınak olamazlardı.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

"Allah'ın merhamet ettikleri dışında, bugün Allah'ın buyruğundan (günahkârları kurtaracak) bir koruyucu yoktur..."⁽²⁾

Velayet de diğer inançsal konular gibi hiçbir alternatifi olmayan güvenilir sığınaktır.

7- Hz. Nuh'un (a.s) olayında bariz bir hakikat söz konusudur: Nübüvvet hattından ayrılıp Hz. Nuh'a (a.s) itaatsizlik edenlerin hepsi tufanda helak olmuşlardır. Velayet hattından ayrılıp Ehlibeyt'e (a.s) itaat etmeyenler de geçmişte helak oldukları gibi gelecekte de helak olacaklardır.

8- Hz. Nuh'un (a.s) gemisine binip kurtulanlar, camianın azınlığını oluşturuyorlardı. Velayet gemisinde de velayetçi azınlıklar kurtulacaklardır.

9- Hz. Nuh'un (a.s) olayında eşi ve bazı oğulları O'na tabi olmadıkları için helak olmuşlardı. Velayet kıssasında ise, Hz. Peygamber'e (s.a.a) ve Ehlibeyt'e (a.s) yakın kimseler bile velayete tabi olmadıkları için helak olmuşlardır.

10- Geçmişte gemiler, yıldızların istikametinde hareket ederek yönlerini belirler ve varacakları maksada selamete varır-

1- Biharul-Envar, c.23, s.44.

2- Hud, 43.

lardı. Velayet İmamları Ehlibeyt, birçok hadiste yol gösteren delil ve parlayan yıldızlara benzetilmiştir.

11- Hz. Nuh (a.s) ve kendisine inananlar tufandan necat bulduktan sonra, onlara necat kapısını açan Allah'a hamd ve şükürde bulunmuşlardı. Velayet önderi Hz. Ali (a.s), Allah'ın emri ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) emriyle Gadir-i Hum'da müminlere emîr, veli ve önder olarak seçildikten sonra, orada bulunan tüm müminler velayet makamının Hz. Ali (a.s) gibi bir veliye verildiği için, Yüce Allah'a hamd ve şükürde bulunmuşlardır. ⁽¹⁾

Velayet Gemisi Nedir?

Bazıları velayetin, sadece Ehlibeyt'i sevmek olduğunu düşünmüşlerdir. Oysa velayet, Ehlibeyt'in akaidini tanımak, onlara göre amel etmek ve onların sevgilerini kalpte bulundurmaktır. Acaba kirli dil ve kötü ahlak ile "Ehlibeyt'i seviyorum ve velayetin hakkaniyetini kabul ediyorum." demek ne derecede doğru olabilir? Acaba Ehlibeyt'in İslamî, insani ve ruhani öğretilerine uymayıp onlardan yüz çevirmek ne derecede doğru olabilir? Hz. Cafer Sadık (a.s) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

"Her kim dilde bizim (*Ehlibeyt'in*) takipçimiz olduğunu iddia eder ve amelleri bizim öğretilerimize ters düşerse, bizim Şiûmiz değildir."⁽²⁾

27- Din ve Ağaç

Hz. Peygamber (s.a.a): "*Din bir ağaca benzer. Bir ağaçta bulunan tüm özellikler dinde de mevcuttur.*" buyurmaktadır.⁽³⁾

1- Vesailu'sh-Şia, c.1, s.196.

2- Vesailu'sh-Şia, c.1, s196.

3- Biharul'l-Envar, c.6, s.109.

1- Ağacı ayakta tutan kökleri vardır. Dini de ayakta tutan iman adında kökleri ve esasları mevcuttur.

2- Ağacın ona güzellik kazandıran dalları ve yaprakları vardır. Dinde de ona güzellik veren zekât adında dal ve yaprakları mevcuttur.

3- Ağacın hayatının devamı, bekası ve fayda sağlayabilmesi için suya ihtiyacı vardır. Dinde kendisine uyanlara yarar sağlayabilmesi için günlük namaz ibadeti mevcuttur.

4- Ağacın ihtiyacı olan suyu, dallara ve yapraklara ulaştıracak damarları vardır. Dinin de insanı olgunlaştıran "oruç" adında damarı mevcuttur ki, insan ancak onun vesilesiyle kemal derecesine ulaşabilir.

5- Ağacın insanlara ve diğer mahlûklara sayısız faydaları vardır. Dinde de insanlara fayda sağlayacak humus, zekât, sadaka ve benzer yardımlaşma esasları mevcuttur.

6- Ağacın onu muhtemel haricî zararlardan koruyacak kabuğu vardır. Dinin de insanı muhtemel şeytani, nefsanî ve diğer haricî zararlardan koruyacak hayâ adında bir koruyucusu mevcuttur.

7- Ağaç, insanlara meyve verir. Meyvesiz ağacın insanlara pek de yararlı olduğu söylenemez. Din de günahlardan sakınma adında meyve sunar; günahlardan sakınmayanların insan topluluğuna pek de yararlı bireyler oldukları söylenemez.⁽¹⁾

28- Temiz ve Kötü Şecere (Soy)

"Görmedin mi ki Allah nasıl bir örnek vermektedir: Güzel bir söz, kökü sabit, dalı ise gökte olan temiz bir ağaç gibidir."⁽²⁾

1- Mizanu'l-Hikme, c.3, s.327.

2- İbrahim, 24.

Temiz Şecere'nin Özellikleri:

- 1- Temiz ağaç, her yönüyle temiz ve güzeldir.
- 2- Temiz ve güzel ağaç, sağlam ve sabit kökleri vardır ki, tufan ve güçlü rüzgârlar onu yerinden sökemezler.
- 3- Temiz ve güzel ağaç, daima pür semer ve yemiş doludur ki, Kur'an-ı Kerim: **"Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. Yüce Allah insanlar için (işte böyle) örnekler verir. Umulur ki, hatırlayıp kendilerine gelirler."**⁽¹⁾ buyurmaktadır.

Kötü ağaç, temiz ve güzel ağacın aksine; kendisini sel, tufan ve fırtınaların zararlarından koruyacak kökleri bulunmamaktadır. Yani insanı şeytanın, nefsin ve uzun arzuların kötülüklerinden koruyacak imana sahip değildir. Mümin, temiz ağaç gibidir. Kendisinde mevcut olan iman, onu şeytanî safsatalardan, tükenmek bilmeyen şehvî arzulardan, uslanmayan nefsî isteklerden, dünyaya bağlanarak onun esiri olmaktan ve benzeri kötülüklerden korumaktadır.

Hız. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"Temiz ağacın kökü Hız. Resulullah (s.a.a), dalı Hız. Ali (a.s), diğer dalları masum imamlar, meyveleri masum imamların ilmi ve yaprakları ise onların imanlı takipçileridir. Mümin bir çocuk dünyaya geldiğinde, temiz ağacın bir yaprağı çoğalır, vefat ettiğinde ise bir yaprağı yere düşer."⁽²⁾

Nübüvvet Ağacı

Abdurrahman b. Avf diyor ki: "Hız. Peygamber'in (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ben nübüvvet ağacıyım. Hız. Fatıma

1- İbrahim, 25.

2- Tefsir-i Numune, c.10, s.331.

(a.s) onun dalı, Hz. Ali (a.s) onun goncası, Hz. Hasan (a.s) ve Hz. Hüseyin (a.s) ise, onun meyveleridir." ⁽¹⁾

29- Mümin ve Hurma Ağacı

Hz. Peygamber (s.a.a): "İnsan imanıyla, hurma ağacına benzemektedir. Ondan (*hurma ağacından*) her ne alırsan faydalıdır." buyurmaktadır. ⁽²⁾

1- Ağaçgillerden, hurma ağacı çok yararlı ve bereketli bir ağaçtır. İnsanlar onun meyvelerinden yiyerek, yapraklarından hasır ve benzeri şeyler yaparak, liflerinden halat örerek ve gövdesinden barınma binaları yaparak faydalanmaktalar. Müminlerin de kendi aralarında çok boyutlu yararları vardır. Yani fikirleri, söylemleri ve eylemleri çok yararlı olmakla beraber aynı zamanda çok da eğiticidir.

2- Hz. Ali (a.s): "Hurma ağacı daima baharımısı yemyeşil görünümüyle insanın içini ferahlatmaktadır. Mümin de daima pür neşatıyla, tebessüm dolu güler yüzü ve alçakgönüllüyü ve güzel ahlakıyla insanın içini ferahlatmaktadır." buyurmaktadır. ⁽³⁾

30- Muhammedî (s.a.a) İslam ve Büyük Şeytan Amerika

Defalarca Merhum İmam Humeyni, sömürgeci müstekbirlerin İslam'dan korktuklarını söylemiştir. Zira gerçek İslam, sömürgeci müstekbirlerin menfaatleri için büyük bir tehlikedir. Bu yüzden daima, İslam düşmanları ve tâgutî müstekbirler,

1- Emali'yi Müfid, s.274.

2- Nehcü'l-Fesahe, 564. hadis.

3- Biharu'l-Envar, c.67, s.367.

hayat ve asalet bahşeden gerçek İslam'ı sindirme, kendilerinin istediği çirkin bir kalıp içerisine yerleştirme veya ortadan kaldırma çabası içerisinde olmuşlardır.

Müstekbirler bazen kendi yayın organlarında İslam'ı, radikal ve haşin bir inanç olarak tanıtmaktadırlar. Afganistan'da televizyonun yasak olduğu, kadınların sosyal hayatın bir parçası olmadığı ve ictimâî hiçbir faaliyete karışmaması gerektiği, ilim öğrenmekten mahrum edildiği ve medeniyetin tüm güzelliklerinden uzak bir İslam modeli (?) yaratmışlardır. Bazen de İslam'ı, sadece yaşlıların yerine getirmesi gereken bir takım ibadî hükümleri içeren garip bir inanç olarak tanıtmışlardır. Onlara göre İslam'ın insanlar üzerinde içtimaî, iktisadî, adlî, siyasî ve benzeri hükümleri (*görüşü*) mevcut değildir ve insanlar üzerinde de etkin olmamalıdır. Gerçekte İmam Humeyni (r.a), tâgütî müstekbirlerin zulümlerine göz yuman, menfaatlerine dokunmayan ve büyük şeytan Amerika yanlısı olan bir İslam modeli yaratılmak isteneceğine ve doğuracağı tehlikelere dikkat çekerek tüm Müslümanları uyarmıştır.

Anayasası Kur'an-ı Kerim ve müfessiri ise Ehlibeyt olan öz Muhammedî (s.a.a) İslam, tüm mazlum ve mustazafların haklarının savunucusudur. O İslam ki, mazlumların taraftarı ve sığınağıdır. O İslam ki, şuur, onur, cihat ve şehadet mektebidir. O İslam ki, zorbalığa ve zorbacılara karşı durmaktadır. O İslam ki, işgal ve işgalcilere fırsat vermemektedir. O İslam ki, fitneci münâfıkları cezalandırmaktadır. Ve o İslam ki, müşrik, kâfir ve münâfıklardan ilişkisini kestiğini ilan etmiştir. "*(Bu) Allah'tan ve elçisinden, müşriklerden kendileriyle anlaşma yaptığınız kimselere bir berat (ilişkileri kesme) ilanıdır.*"⁽¹⁾

Böylesine faziletli ilkeleri bulunan İslam zaten, sadece Allah'ın nazil buyurduğu ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) uyguladığı ilahî inançtan başkası olamaz.

1- Tevbe, 1.

31- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam ve Amerikan İslamı

1- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, İslam'ın ruhuna teveccüh etmektedir. Amerikan İslamı ise, zahirle yetinmektedir.

2- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, akıl ve düşünceye önem vermektedir. Amerikan İslamı ise, fikir ve düşünceye pek de yer vermemektedir.

3- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, akla, mantığa ve delile dayalı yasalara yer vermektedir. Amerikan İslamı ise, akıla, mantığa ve delile dayalı yasalara meydan vermemektedir.

4- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, irfan, ibadet, ahlak, hukuk, siyaset, iktisat, kültür vb. gibi itikadın tüm boyutlarını bir arada göz önünde bulunduran ve onları uygulayandır. Amerikan İslamı ise, ahlak ve ibadet boyutuyla yetinmektedir.

5- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam'ın metninde siyasete yer verilmektedir. Amerikan İslamı'nın metninde ise, siyaset ayrı görülmekte ve İslam'ın siyasete karışmamasına inanılmaktadır.

6- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, halkı izzetli, adaletli, kudretli ve bağımsız özgür insanlar olarak yaşamaya davet etmekte ve Müslümanların içtimaî yararlarını korumaktadır. Amerikan İslamı ise, İslam'daki cihadı küçümseyerek Müslümanları küçük düşürmeye çalışmaktadır.

7- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, Kur'an'ın marufa davet ve münkerden sakındıran ayetlerini anayasa kabul etmekte ve Müslümanlar tarafından uygulanmasını istemektedir. Amerikan İslamı ise, hayati öneme sahip olan marufa davet ve münkerden sakındıran ayetlerini ciddiye almamaktadır.

8- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, dâhilden ve hariçten gelecek baskı ve zorbalığı kabul etmediği gibi, zorbacılara karşı cihadı

da elzem bilmektedir. Amerikan İslamı ise, zorbalığa ve zor-
bacılara karşı el pençe divan durarak, kayıtsız kalmayı veya
teslim olmayı yeğlemektedir.

9- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, dünyada vuku bulan tüm
gelişmelere göre kendini yenilemekte ve yön gösterici, öncü
durumunda olmaktadır. Amerikan İslamı ise, dünyada vuku
bulan gelişmelere karşı kayıtsız kalmakta ve bir köşede otu-
rup sufilik yapmayı tercih etmektedir.

10- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, dünyada cereyan eden si-
yasi gelişmeleri takip etmekte ve siyasete yön vermektedir.
Amerikan İslamı ise, müstekbirlerin Müslüman ülkeler üye-
lerinde yapmakta oldukları hilelerinden bihaber sefih bir ya-
şam sürmeyi empoze etmektedir.

11- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, ırkçılığa, kabileciliğe karşı
durmakta ve insanların, özellikle Müslümanların birlik, bü-
tünlük ve kardeşlik içerisinde yaşamaları gerektiğini tebliğ
etmekte ve savunmaktadır. Amerikan İslamı ise, kabilecilik
ve taassup yoluyla insanlar arasında fitne doğurup savaşma-
larına zemin hazırlamaktadır.

12- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam, sabır, fedakârlık, cihat ve
şehadet mektebidir. Amerikan İslamı ise, liberal, maddiyat ta-
lep eden ve (haram yollardan bile olsa) refah düzeyinin yük-
sek olduğu bir mekteptir.

32- Amerika ve Şeytan

Kur'an-ı Kerim şeytanları, cinnî şeytanlar ve insani şey-tanlar
olarak iki gruba ayırmıştır.

Yine Kur'an-ı Kerim, şeytanların birer aşikâr düşman olduk-
larını açıklayarak, akıl sahibi insanlara:

"Ey iman edenler! Hep birden (Allah'a) teslimiyet içine girin, şeytanın adımlarına uymayın; o, size apaçık bir düşmandır."⁽¹⁾ öğütte bulunmaktadır. Buna göre Allah'ın kudsî dergâhından kovulan şeytan, insanlara karşı düşmanlığını, Ebu'l-Beşer (insanların atası) olan Hz. Âdem (a.s) ile başlatmış ve Âdemoğullarını çeşitli safsatalarla gümrak edeceğini de ahdetmiştir.

"(Şeytan) dedi ki: Rabbim! Beni kışkırttığın şeye karşılık, şüphesiz, ben de yeryüzünde onlara (insanlara günahları) süsleyeceğim ve onların tümünü mutlaka sapıtacağım."⁽²⁾

Yine Kur'an-ı Kerim açık bir ifadeyle, şeytanın insanlar için ne kadar büyük ve tehlikeli bir düşman olduğunu bildirmiştir.

"Şüphesiz şeytan sizin düşmanınızdır, öyleyse siz de onu düşman edinin. O, kendi taraftarlarını ancak çılgınca yanan ateşin ehlinden olmaya çağırır."⁽³⁾

Bu ayetten anlaşıldığı üzere şeytan insanları, kahredici çılgın alevli ateşe çağırdığı için Allah onu insanların düşmanı olarak ilan buyurmuştur. Amerika da şeytan gibi insanların ve ülkelerin arasına nifak tohumları ekerek, onları güvensizliğe, fesada, savaşımlara ve kardeş kanı akıtmaya yönelttiğinden, İmam Humeyni (r.a) kısa bir cümleyle: "Amerika büyük şeytandır." buyurmuş, özgür ve mustazaf halkların düşmanı olduğunu ilan etmiştir.

Gerçekten de iki şeytan (*İblis ve Amerika*) arasında büyük benzerlikler vardır ki, onlardan bazılarına değinmekte yarar vardır.

1- Bakara, 208.

2- Hicr, 39.

3- Fatır, 6.

1- Şeytan kendisinin daha büyük ve daha güçlü olduğuna inanarak tekebbür etmiş, Hz. Âdem'e (a.s) secde etmekten kaçınmıştı.

"Hani meleklere, Âdem'e secde edin, demiştik de İblis dışında hepsi secde etmişlerdi. O ise şiddetle kaçınmış ve büyüklük taslamıştı; o zaten kâfirlerden idi."⁽¹⁾

Günümüzde Amerika da kendisinin büyük ve güçlü olduğuna inanmakta (?), zayıf ülkelere ve mustazaf halklara karşı zorbalık yapmaktadır.

2- Şeytan insanların fuhuş başta olmak üzere tüm rezillikleri işlemelerine zemin hazırlamakta ve ona çağırılmaktadır. Amerika da çeşitli vesilelerle fuhuş ve fesat ortamı hazırlamakta ve insanları onlara çağırılmaktadır. Zaten tâğutî hükümetlerin ortak özelliği, temiz insanları fuhuşa ve fesada çağırmasıdır.

"Allah tevbenizi kabul etmek ister, şehvetlerine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa girmenizi isterler."⁽²⁾

3- Şeytan insanları yoldan çıkarıp gümrak etmeyi ahdetmiştir:

"(Şeytan) dedi ki: İzzetine andolsun ki, ben onların (insanların) tümünü mutlaka aldatıp saptıracağım."⁽³⁾

Büyük şeytan Amerika da dünya halklarını saptırmaya, onların yerleşik kültürlerini tahrip ve tahrip etmeye ve kendi iğrenç kültürünü dayatmaya çalışmaktadır.

4- Şeytan (İblis), halk arasında tefrikanın ana kaynağı olarak bilinmektedir. Büyük şeytan Amerika ve tâğutî hükümetler de halkın arasında tefrika yaratan fitneciler olarak bilinmektedirler.

1- Bakara, 34.

2- Nisa, 27.

3- Sad, 82.

5- Şeytan, fakirliğin ortadan kalkması için hayırsever, varlıklı insanların yoksullara yapmak istedikleri yardımların önünü almaya gayret ederek toplum içerisinde fakirliğin yayılmasını istemektedir.

"Şeytan size fakirliği vaat eder ve size kötülüğü emreder. Allah ise kendisinden mağfiret ve bol nimet vaat eder."⁽¹⁾

Büyük şeytan Amerika da halklar (ülkeler) üzerinde rahat tahakküm kurabilmek için, krizler ve savaşlar meydana getirerek yoksulluğu artırmakta ve kimi halkları (ülkeleri) zayıf düşürmektedir.

6- Şeytan, içki ve kumar aracılığıyla halkın arasına düşmanlık ve kin sokmak ister.

"Şeytan içki ve kumar yüzünden aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan, namazı kılmaktan alıkoymak ister. (Bunca kötülüklerine rağmen bakın bakalım bunları) terk ediciler misiniz?"⁽²⁾

Büyük şeytan Amerika da dünyanın dört bir yanında içki ve kumarın yaygınlaşmasından yana politika sergilemekte ve çaba sarf etmektedir.

7- Şeytan, içi boş hayalî vaatlerle halkı meşgul edip ibadetlerden alıkoymak ister.

"Şeytan onlara (bir takım hayalî şeyler) söz veriyor ve onları kuruntulara düşürüyor. Hâlbuki şeytanın onlara söz vermesi aldatmacadan başka bir şey değildir."⁽³⁾

Büyük şeytan Amerika da kimi ülkelerin halklarına içi boş

1- Bakara, 268.

2- Maide, 91.

3- Nisa, 120.

hayali vaatler vererek aralarında siyasi kaos ve buhran yaratmaktadır.

8- Şeytan, halkı hak yoldan saptırmak için, şehvet, haset, tekebbür ve arzuların esiri olma gibi tuzakları kullanmaktadır. Büyük şeytan Amerika da gençleri onurlu ve özgür yoldan saptırmak için ahlaka aykırı filmleri, kitapları ve uydu kanallarını tuzak olarak kullanmaktadır.

33- İnsan ve Lezzet

İnsan, her durumdan lezzet alan dertsiz ve duygusuz bir mahlûk değildir. Bazı hususlardan lezzet almakta ve bazı hususlardan da rahatsız olmaktadır. Bu hususları tanzim etmede ahlakın önemli bir payı vardır. Ahlaki konular sayesinde gerçek lezzet ve dert, gerçek dışı olandan ayırt edilmekte ve böylece insan gerçek lezzete yönelebilmekte ve gerçek olmayandan da uzaklaşabilmektedir. Lezzet, değişik bakışlar ve muhtelif açılardan tanımlanabilir, ama genel bir sınıflandırmayla lezzet türleri; hissî lezzet, hayalî lezzet, akli lezzet ve manevi lezzet diye dört kısma ayrılmaktadır. Hangi lezzetin üstün olduğu bireyin bakış ve dünya görüşüne bağlıdır. Mümin birey cismani elemelerle birlikte olsa bile Allah'ın rızasını kazanma makamına ulaşmayı en üstün lezzet bilir. Üstün lezzete ulaşmanın yolu, insanın kendi ruhunu cisim ve bedenine hâkim kılmasıdır.

Lezzetin hakikati, insanın doğası ve ruhuyla uyuşan bir şeyi idrak etmekten ibarettir; yani böyle şeyleri idrak etmek insana lezzet vermekte ve onun sevinmesine ve ferahlamasına neden olmaktadır. Bunun mukabilinde, insan doğası ve ahlakına aykırı ve hoş olmayan şeyleri idrak etmek ve duyumsamak da acı vermekte ve ruhun katılaşmasına ve rahatsızlığa neden olmaktadır. Bu esas uyarınca her insan bazı hususlardan lezzet

almakta ve bazılarından da rahatsız olmaktadır. Ama hangi hususlardan lezzet alması ve hangilerinden endişe duyması konusu onun ahlaki terbiyesine bağlıdır. İnsan, doğası gereği lezzet talibidir ve işlerini bir lezzete ulaşmak için yapmakta veya en azından bir şeye doğru yöneldiğinde onu motive eden şey, o şeydeki lezzettir.

Bazı insanlar, lezzetlerin hissî ve hayvani lezzetler (*mide ve şehvet*) ile sınırlı olduğunu; hissî lezzetlerini sınırladıkları ve Allah için haram lezzetlerden veya şanlarına yakışmayan lezzetlerden vazgeçtikleri takdirde zor bir yaşamları olacağını sanmaktadır. Gerçek müminlerin, Allah'ın buyruklarına uyan kulların, hiçbir şeyden lezzet almadıklarını ve yaşamın onlar için acı geçtiğini düşünmektedirler. Oysa bu, doğru değildir; zira lezzetler, hissî lezzetler ile sınırlı değildir. Aksine maddi ve hayvani lezzetlerden çok üstün olan başka lezzetler de vardır.

Lezzet, değişik bakışlar ve muhtelif açılardan tanımlanabilir; ama genel bir sınıflandırmayla lezzet türleri dört kısma ayrılmaktadır:

1- Hissî lezzetler: Beden uzuvları ve beş zahiri duyu organı yoluyla insana ulaşan lezzetlerdir.

2- Hayalî lezzetler: Hayal yoluyla duyulan lezzetlerdir. Rüyadaki lezzet, güzel bir yerde olmayı düşleyerek elde edilen lezzet ve hoş bir hatıradan alınan lezzet, bu kabildendir.

3- Akli lezzet: Akli hakikatleri idrak etmekten duyulan lezzettir. Matematik ve fizik formüllerini keşfetmekten alınan lezzet ve bilimsel konuları öğrenmekten kaynaklanan lezzet, bu türdendir.

4- Manevi ve ruhî lezzet: İnsanın manevi hususlardan ve Allah'a kulluk etmekten aldığı lezzet bu kabildendir. Elbette kulun manevi ve ibadete ait hususlardaki hedefi, lezzet almak

olmamalıdır. Çünkü ibadet ile ilgili şeyler, Allah için halis bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Ama maneviyat ve ibadet ehli kimseler doğal olarak bir tür lezzet de tatmaktadırlar. Bu lezzet maddi lezzetlerden daha aşağı değildir ve hatta birçok insan için ondan daha üstündür. Allame Caferî, lezzet ve elem türlerini cismani (maddi) lezzet ve elemeler ile ruhi (manevi) lezzet ve elemeler diye iki kısma ayırmıştır. Maddi lezzet; yemek, içmek ve giyinmek gibi direkt maddi lezzetleri ve maharet, sevmek, başkalarına egemen olmak, düşünsel huzur ve özgürlük gibi direkt maddi lezzetleri içermektedir. Ruhi lezzetler ise sorumluluğu yerine getirme ve Yüce Allah'a yakınlaşma gibidir.⁽¹⁾

Hangi lezzetin üstün olduğu konusu, bireyin dünya görüşüne bağlıdır. Mümin ve ilahî bir insanın perspektifinde Allah'ın rızasını elde etmekten daha üstün bir lezzet yoktur. Bundan ötürü, onu Allah rızasına yakın kılan her iş üstün bir lezzet taşır. Mümin her zaman hayırlı bir iş yapmanın peşindedir, hissî lezzet ve dünyevi kârın peşinde değildir.

Elbette bu iş, bazen lezzetli ve faydalı, bazen de acı ve zararlıdır. Eğer insan his ve doğasına göre incelenecek olursa, tadım ve maddi menfaatler açısından lezzetli ve kârlı değildir. Ama akıl onu iyi görmektedir. Hatta bazen birtakım işler tadım, his, lezzet ve maddi açılardan bir getiri taşımamakla birlikte akıl açısından iyi oluşları da tespit edilememektedir. Ama aklın üstünde olan, öğretmeni sayılan, onu yetişkin kılan ve hazinelerini açığa çıkaran vahiy, ona filan işin iyi olduğunu bildirmektedir. Sonra da akıl onun iyi olduğunu anlamakta, kabul etmekte ve onu yapma emrini bedene vermektedir. Kur'an-ı Kerim'de işlerin ölçüsünün zahirî lezzet ve fayda de-

1- Aferineş ve İnsan.

ğil, hayır olması ve hayrın da vahiy tarafında beyan edilmesi gerektiği belirtilmiştir:

"Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz. Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz."⁽¹⁾

Bu ayet-i kerimeden bizim hakikatimizin ruh ve fıtrattan ibaret olduğu, beden ve bedensel menfaatlerin ise bir araçtan öte bir şey olmadığı anlaşılmaktadır.

Üstün Lezzete Ulaşmanın Yolu

Üstat Cevadî Amulî bu hususta şöyle buyurmaktadır: "Akil, arif, abid ve Allah'ın kulu olan kimseler makam hazzını iyice tatmışlardır. Onlar toplumsal, siyasal ve benzeri meselelerde söz etmeden önce kendi ruhlarındaki dâhili muhitte yöneten ve yönetilenin hükmünü belirler ve ruhun emir vermesi, beden de itaat etmesi gerektiğini söylerler. Ancak böyle bir yönetim lezzet vericidir. Örneğin; ruh size oruç tutmanızı emreder, ama beden acı çeker ve itaat eder. Ruh, bedene olan bu egemenliğinden lezzet duyar. Yahut ruh yabancılara karşı savunmada bulunmak, cihad etmek ve savaşmak için bedene emir verir ve beden itaat ederek bir yerden başka bir yere hareket eder, cihadı başlatır, düşmanın hançerinin acısına tahammül eder ve yaralanır. Burada ruh "Ben emir verdim ve beden itaat etti." diye Allah'a şükreder. Namahreme bakmamak, haram müzikleri dinlememek, haram mal yememek ve diğer yüzlerce dinî buyruk da bu kabildendir. Cahil kimse ise bedeni ruha egemen kılar, onu emir ve reis yapar, yönetim makamına oturtur ve ilahî ruhu bedenine esaretine verir." ⁽²⁾

1- Bakara, 216.

2- Mebadiy-i Ahlak Der Kur'an, s. 241.

Maddi ve Manevi Lezzetler

- 1- Maddi lezzetler insanın cismini; manevi lezzetler ise insanın ruhunu rahatlatıp geliştirmektedir.
- 2- Maddi lezzetler geçici; manevi lezzetler ise kalıcıdır.
- 3- Maddî lezzetlerde pişmanlık vardır; manevî lezzetlerde (iman, ibadet ve ilim gibi) pişmanlık söz konusu değildir.
- 4- Maddi lezzetler masraflı; manevi lezzetler ise az masrafsız ve hatta kazançlıdır.
- 5- Maddi lezzetler sadece insanı hoşnut etmekte; manevi lezzetler ise insanın kendisini hoşnut etmekle birlikte Allah'ı da hoşnut etmektedir.
- 6- Maddi lezzetler insani değer ölçüsü değildir; manevi lezzetler insanın değer ölçüleridir.
- 7- Maddi lezzetler insan ruhunun ve şahsiyetinin gelişimine mani olur; manevi lezzetler insan ruhunun gelişip kâmil mertebeye ulaşmasına vesile olur.

34- Maddi ve Manevi Elbise

Kur'an-ı Kerim elbise türlerini açıklarken "takva" elbisesinden de bahsetmekte ve onun insanlar için daha hayırlı olduğunu açıklamaktadır:

"Ey Âdemoğulları! Şüphesiz ayıp yerlerinizi örtecek elbise ve sizi süsleyecek giysi gönderdik. Takva örtüsü ise bunlardan daha hayırlıdır..."⁽¹⁾

- 1- Elbise, insanı sıcaktan ve soğuktan koruyan bir vesiledir. Takva elbisesi ise insan ruhunu günahlardan koruyan önem-

1- A'raf, 26.

li bir vesiledir. İnsanların elbise giymeleri zorunlu ve ahlaki sorumluluk olduğu gibi, takva elbisesi giymek de bir zorunluluktur.

2- Elbise, insan bedeninin ve cemalinin ziynetidir. Takva elbisesi de insan ruhunun ve cemalinin ziynetidir.

3- Elbise, insana zahirî değer ve güzellik; takva elbisesi de insana manevî değer ve güzellik kazandırmaktadır..

4- Elbise insanın zahirî kusurlarını; takva elbisesi de insanın ruhî kusurlarını örter.

5- İnsanların elbise giymesi umumi bir kuraldır. Elbise giymeyen insanlarda bir eksiklik olması, bunun bariz kanıtıdır. Takva elbisesi de umumi olmalıdır ki, takvası olmayan insanlar kendilerinde büyük bir eksiklik olduğunu anlasınlar. Takva o kadar önemlidir ki, Kur'an-ı Kerim tüm peygamberlerin takvayı hâkim kılmak için gönderildiklerinden bahsetmektedir. Öyle ki, insanların büyük çoğunluğunun bir araya geldikleri Kurban ve Ramazan bayramları ve Cuma namazları gibi, büyük toplantılarda takvadan bahsedilmektedir. Zaten ibadetlerin felsefesi, takvanın özüne ulaşmaktır.

35- İnsan ve Ağaç

İnsan ile ağaç arasında birçok benzerlikler bulunmaktadır. Bunlardan birkaçını şöyle sıralamak mümkündür:

1- Ağacın bahar ve kışı olduğu gibi, insanın da baharı (hayatı) ve kışı (ölümü) vardır.

2- Her ağaç türünün kendine has farklı yaprak, renk, genişlik ve yükseklik özellikleri olduğu gibi, her insanın da kendine has farklı şekil, fikir, ahlak, iman ve benzeri özellikleri vardır.

3- Bazı ağaç türleri (çınar) eğri ve bazı ağaç türleri ise (kavak)

saf ve düzgün olduğu gibi, insanların da bazıları hilebaz ve bazıları ise, tüm kötülüklerden arınmış saf ve temiz ruhludur.

4- Bazı ağaçlar, daima yemyeşil ve ruhnevaz bir yapıya sahip olduğu gibi, insanların da bazıları (müminler) daima Dilşat ve ümit bahşeden haslete sahiptir.

5- Bazı ağaçlar meyvesiz ve faydasız, bazıları ise tamamen faydalı olduğu gibi, bazı insanların da camiaya küçücük bir menfaati bulunmamaktadır. Bazıları ise, hurma ağacı gibi toplum için fayda ve bereket kaynağıdır.

6- Bazı ağaçların, toprağı sımsıkı kavrayacak ve güçlü rüzgârlara karşı onu koruyacak kökleri bulunmamaktadır. En küçük rüzgâr dalgasına bile yenik düşerek yere devrilip hayatı sonlanmaktadır. Aynı şekilde bazı insanların da kendilerini şeytanın aldatmacalarından, nefsin avare edici arzularından, dünyanın geçici zevk ve sefasından ve hayatın bedbaht edici günahlarından koruyacak iman adlı kökü bulunmamaktadır. Elbette ki ağaç; güneş, hava ve sudan yararlanarak bekasının selametini sağladığı gibi, insan da manevi hayatın idamesi için, kendisini bütün tehlikelerden koruyacak imanın marifetlerinden yararlanmalı ve insan gibi yaşamının zeminini hazırlamalıdır.

36- İnsan ve Kitap

İnsan ve kitap arasında birtakım benzerlikler vardır ki, onlardan bir kaçına işaret ediyoruz:

1- İnsan ve kitap, her ikisinin de adı, unvanı, biraz kısa, biraz uzun belirli ömrü vardır. Ayrıca varlıklarının da önemli hedefleri bulunmaktadır.

2- İnsan ve kitap, her ikisinin de içerisinde faydalı olanları ve zararlı olanları vardır. Topluma zarar veren kitaplar toplatılıp

imha edildiği gibi, zararlı fasık insanlar da ya zindana atılması ya da idam edilmelidir.

3- Bazı kitaplar, sadece zahirî itibarıyla kitaptır; içerik itibarıyla anlamsız ve faydasızdır. İnsanların da bazıları ilim, kemal ve fazileten yoksun bir şekilde sadece zahirî güzelliğe sahiptirler.

4- Âlimler, şehitler ve faziletli bazı insanlar, bazı kitaplar gibi ölümsüz ve kalıcıdır.

37- Mescid Ehli Mümin ve Sudaki Balık

Hiz. Peygamber (s.a.a): "Mümin, mescitte sudaki (*hayat dolu*) balık gibidir."⁽¹⁾ der.

1- Balığın hayat kaynağı su; müminin manevi hayat kaynağı ise mescittir.

2- Balık, asayiş ve aramişi suda bulmaktadır. Mümin de asayiş, aramiş ve manevi huzuru mescitte bulmaktadır.

3- Balık sadece suda büyüyüp olgunlaşmaktadır. Mümin de sadece mescitte olgunlaşıp kemal derecesine ulaşmaktadır. Münafıkların müminlerin aksine, mescitlerle araları iyi olmaz.

4- Kuş, kafeste üzgün ve eziyet içerisinde olur. Münafık kişiler de mescide gittiklerinde üzgün ve huzursuz olurlar. Münafıkların mescitlerle kalbî irtibatları olmaz. Şayet bir gün mescide uğrarlarsa, muhakkak fitne çıkarmak, tahrip etmek veya riya içindir.

1- Keşfu'l-Hifa, c.2, s.40.

38- İnsan ve Hayvan

Gerçi, insan ile hayvan arasında yemek, içmek, mekân ve kendini müdafaa etmek gibi müşterek yönler vardır. Lakin aralarında birtakım farklılıklar vardır ki, o farklılıklar insanı üstün kılmaktadır.

1- İnsan, hayvanın aksine idrak ve şuura malik, ilmî tekâmüle ulaşma kudretine sahiptir; lakin hayvan için bu kavramları kullanmak mümkün değildir.

2- İnsan, hayvanın aksine çeşitlilik talep eden, yaratıcı ruh ve kabiliyete sahiptir; lakin hayvanın hiçbir talebi bulunmamaktadır.

3- İnsan, bir takım yerine getirmesi gereken vazifeler ve sorumluluklarla mükelleftir; lakin hayvanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

4- İnsan, hayvanın aksine doymak bilmeyen içgüdü ve garizelere sahiptir; lakin hayvanın istekleri sınırlıdır.

5- İnsan, ilim, akıl ve tefekkür gücüyle kendi geleceğini değiştirip yeniden şekillendirebilir; lakin hayvanda ilim, akıl ve tefekkür kudreti olmadığı için kendi geleceğine müdahale edemez.

6- İnsan, güzel arzuları ve idealleri olan üstün bir varlıktır. Öyle ki, başkalarının sevinciyle sevinen ve başkalarının üzüntüsüyle de üzülen, fedakâr, gerçek bir dost, etrafına mutluluk ve huzur saçan değerli bir varlıktır.

39- İnsan ve Ülke

İnsan, varlığın özetidir. Evrenin birçok şaşırtıcı özelliği onda bir araya gelmiştir. Şaşırtıcı özellikler noktasında insanla ülke arasında bazı ortak yönler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları kısaca şöyledir:

1- Ülkenin bir öndere ihtiyacı vardır. İnsanın da önderliğini üstlenen bir aklı vardır.

2- Ülkenin kültür ve idare merkezi (başkenti) vardır. İnsanın da kültür ve idaresini üstlenen beyin denilen idare merkezi vardır.

3- Ülkenin cemiyeti (nüfusu) vardır. İnsan bedeninin de cemiyeti hükmünde olan milyarlarca hücresi vardır.

4- Ülkenin, izleme dinleme ve sözcü kurumları vardır. İnsanın da gözle izleme, kulakla dinleme ve dille sözcülük yapma (konuşma) organları vardır.

5- Ülkenin, ülkeler ve şehirlerarası ulaştırma bakanlığı vardır. İnsanı da ülkeler ve şehirlerarası maksada ulaştırmakla sorumlu ayakları vardır.

6- Ülkenin, hariçten ve dâhilden gelecek olası tehlikelerden korumakla yükümlü güvenlik güçleri vardır. İnsanı da zararlı mikroplardan koruma vazifesini üstlenen koruyucu hücreleri (akyuvarlar) vardır.

7- Ülkenin, hariçten ve dâhilden gelecek olası tehlikeleri önceden tespit edip önlem alması ve ülkenin menfaatlerini koruması için istihbarat güçleri vardır. İnsanın da bedenine, olası zararlar arz eden tehlikeleri sezip haber veren beş duyu (görme, işitme, koku, tat ve dokunma) organı vardır.

40- İnsan ve Maden

Her insanın kendine münhasır özelliği ve kabiliyeti vardır. Kimisinin yaratıcılık kabiliyeti, kimisinin icat etme kabiliyeti, kimisinin ise tahkik etme kabiliyeti ve nice değişik önemlere sahip çeşitli kabiliyetleri bulunmaktadır. Hz. Cafer Sadık (a.s): *"İnsanlar altın ve gümüş madenleri gibidirler."* buyurmaktadır. ⁽¹⁾

1- Ravza-i Kafi, s.177.

1- Hz. Cafer Sadık (a.s), bu benzetmede, insanların ortak özelliklerini ve ortak olmayan özelliklerini madene benzeterek beyan buyurmuştur. Zira herkes çok iyi biliyor ki, maden türlerinin her birine mahsus farklı özellikleri olmalarına rağmen hepsine maden adı verilmektedir. Madenlerin her biri kendi yerinde değerli, önemli, zaruri ve gereklidir. İnsanlar da madenler gibidir. Yani her insanın kendisine münhasır bir takım özelliği, güzelliği, kabiliyeti ve gerekliliği vardır. Allah, Kur'an-ı Kerim de: "**Oysa O, sizi gerçekten farklı şekillerde yaratmıştır.**"⁽¹⁾ buyurmaktadır. İnsanlardan bazılarının iktisadi, bazılarının siyasi ve bazılarının ise kültürel kabiliyete sahip olmaları, yüzlerce kabiliyetlerden sadece birkaçıdır.

2- Tüm madenlerin parasal değerleri (*altın, gümüş ve demir*) eşit olmadığı gibi, insanlar da kendilerinde bulundurdıkları özellik ve maharet gereğince, Allah'ın ve kulların nezdinde eşit değerde görülmezler.

3- Maden, çıkarılıp işlenmediği takdirde önemli bir değere sahip olmadığı gibi, insanın da özelliği, güzelliği ve maharetleri işlenip uygulanmadıkça hiçbir önem arz etmez.

41- Müminler ve Münafıklar

Her zaman müminlerin arasında, ihlâs üzere gönülden iman etmeyen bir grup insan var olmuştur. Onların müminlerle samimi işbirliği yapma veya müminlere açıktan muhalefet etme cesaretleri de olmaz. Kur'an-ı Kerim bu gruptan "münafıklar" olarak bahsetmektedir ki, bu grup her toplumun en tehlikeli fertleridir.

a) Münafıklar, mümin toplumda yaşarlar ve toplumun tüm sırlarından da haberdardırlar.

1- Nuh, 14.

b) Camiada münafıkları tanımak hayli zordur. Zira bazen kendilerini öylesine dostane, samimi gösterirler ki, onların münafıklıklarına insanın inanası gelmiyor.

c) Münafıkların gerçek yüzlerinin, halkın çoğunluğu tarafından tanınması zor olduğu gibi, onlarla açıktan mücadele etmek de o kadar zor bir durumdur.

d) Münafıkların müminlerle oluşturdukları muhtelif ilişkiler ve yakınlıkları dolayısıyla, onları tanımak ve kötülüklerine karşı tedbirli olmak da zorlaşır. Hz. Peygamber (s.a.a) onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Benim, ümmetim hususunda, ne müminlerden ve ne de müşriklerden hiç bir korkum yoktur. Zira müminin yapması muhtemel kötülöklere imanı mani olur. Müşrikleri ise Allah, kötölüklerinden dolayı rüsva etmiştir. Lakin münafıklardan size gelecek kötölüklerden korkarım. Zira onların konuştukları dilrubâdır, ama amelleri çok kötü ve zararlıdır."⁽¹⁾

Münafıkların Özellikleri

Müminler ve münafıkların gerçek yüzlerini tanımamıza yardımcı olacak özelliklerinden birkaçına aşağıda, özetle değinmekteyiz:

1- Camiayı ıslah etme iddiasında olurlar: Müminler İlahî önderlerin desturlarını kendilerine öncü ederek, kendilerini ve camiayı ıslah etmeye gayret sarf ederler. Lakin münafıklar, ıslah ediyoruz, iddiasıyla camiayı fesada çeker ve sapkınlığa yönlendirirler. Kur'an-ı Kerim bu hususta şöyle buyurmaktadır:

1- Sefinetu'l-Bihar, c.2, s.606.

"Kendilerine (münafıklara) yeryüzünde fesat çıkarmayın denildiğinde, bizler sadece ıslah edicileriz, derler."⁽¹⁾

2- Kötülüklere davet eder, iyiliklere de mani olurlar: Müminlerin kendileri maruf yolunda yürüdükleri için camiayı da marufa davet ederler.

"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir, iyiyi emrederler, kötülükten sakındırırlar, namazı kılarlar, zekât verirler, Allah'a ve elçisine itaat ederler. İşte Allah bunlara rahmet edecektir..."⁽²⁾

Lakin münafıklar müminlerin aksine, halkı kötülüklere teşvik eder, iyilikler yapmalarına ise mani olurlar.

"Münafık (ikiyüzlü) erkek ve kadınlar da birbirlerindendir. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyar, ellerini sımsıkı tutarlar. Onlar Allah'ı unuttular. Allah da onları unuttu! Çünkü münafıklar fasıkların ta kendileridir."⁽³⁾

Müminler iyiliğe davet ve kötülüklerden sakındırma yoluyla, bozulmuş veya bozulmaya meyilli camiayı ıslah etme çabası içinde olurlar. Münafıklar ise, yapmak istedikleri çirkin amellerine ulaşabilmek için, kötülüğü teşvik ve iyiliğe mani olmakla, camiayı fesat hastalığıyla yüz yüze koyma çabası içerisinde olurlar.

3- Namaza itina etmezler: Müminlerin kendilerinde bulundurdıkları bariz özelliklerinden birisi de, namaza itina göstererek Allah'ı daima huşu ile yâd etmektir. Münafıklar ise Allah'tan uzak oldukları için, O'nun önünde itaate durup razı niyaz etmekten asla haz almazlar. Bu sebeptendir ki,

1- Bakara, 11.

2- Tevbe, 71.

3- Tevbe, 67.

münafıklar namaza durduklarında üzerlerine bir ağırlık ve halsizlik çöker. Zira Allah'a ve Allah'ın vaatlerine iman etmeleri ihlâs üzerinden değildir. İbadetleri Allah için değil, riya içindir. Allah'ı zikretmeleri samimi ve halis değildir. Zaten Allah'ı çok az zikrederler.

"Doğrusu münafıklar (sözde) Allah'ı aldatmak isterler. Namaza kalktıkları zaman, üşenerek kalkarlar. İnsanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı pek az anarlar."⁽¹⁾

4- İtikatları şüphe üzerinedir: Müminlerin dinî değerlere yönelik inanç ve itikatları sonsuzdur. Her hâlükârda dinî değerleri koruma ve güçlendirmek için çaba ve gayret gösterirler; lakin münafıkların dinî değerlere itikatları samimi olmadığından, dinin zaruri vecibelerinde şüpheyne düşer ve uygulamaktan imtina ederler. Ayrıca şuurlu Müslümanların pak itikatlarını tezyif eder ve aralarında ihtilaf çıkarmaya neden olurlar.

İslâm'ın ilk yıllarında namaz, Beytül-Mukaddes'e (*Kudüs'e*) doğru kılınıyordu. Ancak, Hicret'ten önce Resûlullah (s.a.a) Mekke'de namaz kılarken, mümkün mertebe Kâbe'yi arkasına almaz; Kâbe, kendisiyle Beytül-Mukaddes arasında kalacak şekilde namaza dururdu. Böylece hem Kâbe'ye hem de Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya yönelmiş oluyordu. Hicretten sonra Resûlullah (s.a.a) Medine'de Mescid-i Aksa'ya yöneldiğinde Kâbe'nin arka tarafta kalmasından üzüntü duyuyor, kiblenin Kâbe'ye çevrilmesini içten arzu ediyordu. Çünkü Kâbe, atası Hz. İbrahim'in kiblesiydi. Hicretten 16-17 ay kadar sonra, Şaban ayının 15'inci günü Hz. Peygamber (s.a.a) Medine'de namazı kıldırırken, ikinci rekâtın sonunda şu ayet indi:

1- Tevbe, 142.

"Yüzünü gökyüzüne çevirip durduğunu görüyoruz. Seni elbette hoşnut olduğun kıbleye çevireceğiz. Hemen yüzünü Mescid-i Harâm'a doğru çevir. (Ey müminler) siz de nerede olursanız, (namazda) yüzlerinizi, onun tarafına çeviriniz..."⁽¹⁾

Hız. Peygamber (s.a.a) yönünü hemen Kudüs'ten Mescid-i Harâm'a çevirdi. Saftaki cemaat de birlikte döndüler. Kudüs'e doğru başlanılan namazın, son iki rekâtı, Kâbe'ye yönelinerek tamamlandı. Bu yüzden Hız. Peygamber'in (s.a.a) namaz üzerinde yönünü Kâbe yönüne değıştirdiğı mescidin adına "Mescid-i Kibleteyn" (*İki Kibleli Mescid*) denilmiştir.

Allah'ın emriyle, Hız. Peygamber'in (s.a.a) kıble yönünü değıştirdiğı bu hadisede bile münafıklar, Hız. Peygamber'i (s.a.a) dini değıştirmek ve dinî kuralları tahrif etmekle suçlamakta ve kinayeli sözlerle O'nu incitmekteydiler.

"İnananların beyinsizleri:

– Yönlendikleri kiblede onları çeviren nedir?

De ki:

– Doğı ve batı Allah'ındır. O, dilediğini doğı yola hıdayet eder."⁽²⁾

5- İş bozucudurlar: Müminler Allah'ın ve ilahî önderlerin emirlerini uygulama çabası içerisindeyler; lakin münafıklar çeşitli bahanelerle kendileri hayır işler yapmadıkları gibi, başkalarının da yapmaması için hayır işleri küçümser, bozgunculuk yaparlar. Her hayır işte kötü zanda bulunur, alay eder, insanların fikrini karıştıır ve toplum için faydalı işler yapıl-

1- Bakara, 144.

2- Bakara, 142.

masına mani olurlar. Kur'an-ı Kerim münafıkların gayri insani tefekkür ve davranışları karşısında müminleri bilgilendirmekte ve münafıklara aldanmamalarını tavsiye etmektedir:

"Sadaka vermekte gönülden davranan müminlere dil uzatan ve güçlerinin yetebildiğinden başkasını bulamayanlarla alay edenler (münafıklar) var ya, Allah da onları alaya alır ve onlar için elim bir azap vardır."⁽¹⁾

6- Yalancıdırlar: Sadakat, doğruluk ve doğruyu söylemek müminlerin özelliklerindendir. Yalancılık ise, münafıkların özelliklerindendir. Öyle ki, Allah onların bedbaht yalancı olduklarına tanıklık etmiştir. Onların yalancı olduklarını ifşa ederek hürmetlerini de kırmıştır:

"Münafıklar sana gelince:

– Senin Allah'ın peygamberi olduğuna şahadet ederiz, derler. Allah senin kendisinin peygamberi olduğunu bilir, bunun yanında Allah, münafıkların yalancı olduklarına şahittir."⁽²⁾

Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Namaz kılan ve oruç tutanlardan bile olsa, şu üç sıfat kimde olursa o münafıktır: Emanete ihanet eden, konuştuğunda yalan söyleyen ve verdiği sözde durmayıp vaadine amel etmeyen."⁽³⁾

7- Kendilerini üstün görürler: Tevazu ve alçakgönüllülük müminlerin takdire şayan özelliklerindendir. Onlar büyük bir olgunlukla kendilerini asla başkalarından üstün görmez ve daima mütevazı bir hayat sürerler. Münafıklar ise kendilerini

1- Tevbe, 79.

2- Münafikun, 1.

3- Tefsir-i Numune, c.8, s. 52.

akıllı, uyanık ve elit görürler ve müminleri de sade, saf ve sefih görürler. Öyle ki Kur'an-ı Kerim onlara: "İman getiriniz!" dediğinde onlar: "Bizler de sefihler gibi iman mı getirelim?" derler.

"Onlara insanların iman ettiği gibi siz de iman edin denilince:

– Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edelim? derler.

İyi bilin ki asıl beyinsizler kendileridir; fakat bilmezler."⁽¹⁾

8- İkiyüzlüdürler: Müminler en zor şartlarda bile kendi insani ve İslamî değerlerine bağlı ve İslam'ın erkânının savunucularıdır; lakin münafıklar, her gün değişik bir renge girmekte, helaline haramına, doğrusuna yanlışına, hayrına şerrine ve İslam'a aykırılığına bakmaksızın toplumun ağzıyla hem seda olmaktadır. Kur'an-ı Kerim onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"İman edenlere rastladıkları zaman:

– İman ettik, derler.

Şeytanlarıyla baş başa kaldıklarında:

– Biz şüphesiz sizinleyiz, onlarla sadece alay etmekteyiz, derler."⁽²⁾

9- Müminler azimli, münafıklar şaşkınlık içinde olurlar: Müminler iman noktasında sağlam irade ve şüphe kabul etmeyen itikada sahiptirler. Zira yürüdükleri yolun aydınlık, maksatlarının malum ve neticenin de selamete kurtuluş olduğunu bilmektedirler. Bu sebeptendir ki, azim ve kararlılıkla yürüdükle-

1- Bakara, 13.

2- Bakara, 14.

ri yolda kararlılıkla maksuda doğru yürümekteler. Lakin mü-nafıklar, yolları karanlık ve maksatları da malum olmadığı için hayret ve şaşkınlık içinde olurlar. Daima bahane peşinde olup, sorumluluk almaktan sakınırlar. Nitekim Tebuk Savaşı'nda bir grup münafık, Hz. Peygamber'in (s.a.a) huzuruna gelerek, sa-vaşa katılmamak için çeşitli bahaneler getirdiler, Hazret'ten sa-vaşa katılmama izni istediler. Hz. Peygamber (s.a.a) de onlara izin verdi. Zaten Hz. Peygamber (s.a.a) izin vermeseydi, onlar savaş meydanında savaşmayacak, sadık ordu mensuplarının azmini ve moralini bozacaklardı.⁽¹⁾

10- İnfak etmede haset ederler: Müminlerin kıyamete ve İlahî vaatlere inançları tam olduğundan, rahatlıkla Allah yolun-da infak etmektedirler. Zira infaklarının karşılığını misliyle alacaklarından emindirler; lakin münafıkların infak yapacak cömertlikleri (verelleri) yoktur. Onlar ne Allah yolunda infak ederler ne de toplumdaki mahrumlara yardım eli uzatırlar. Öyle ki, yakınları ve tanışları bile onlardan yararlanamazlar. Onların ahvalleri hususunda Kur'an-ı Kerim şöyle buyur-muştur:

"İkiyüzlü erkek ve kadınlar da birbirlerindendir. Kötü-lüğü emreder, iyilikten alıkoyar, (cimrilik eder) ellerini sımsıkı tutarlar..."⁽²⁾

Malum gerçek şudur ki, münafıkların Allah rızası için infak etmenin eşsiz mükâfatına imanları yoktur. Kendi garizelerine ulaşmak için kesenin ağzını açıp harcarlar. Lakin Allah için mallarını harcamada cimrilik ederler.

11- Hedefsiz ve cihetsizdirler: Müminler kendilerinde bulun-durdukları marifet ve iman sayesinde, aydınlık geleceğe ve

1 Tefsir-i Numune, c.7, s.430.

2- Tevbe, 67.

kutlu bir hedefe sahiptirler; lakin münafıkların gelecek için bir hedefleri bulunmamaktadır. Ne müminlerin safında kendilerine yer edinebilmiş olurlar ne de kâfirlerin safında. Muallâkta kalan bir cisim gibi kalakalırlar ve rüzgâr onları ne yöne yönlendirirse o cihete doğru yönelirler.

"Ne onlarla, ne de bunlarla, (iman ve küfür) arasında bocalayıp durmaktalar. Allah'ın saptırdığı kimseye yol bulamazsın."⁽¹⁾

12- Kutsallarla alay ederler: Müminler dinî kutsallara gönülden bağlı ve saygılıdır; lakin akıldan, delilden, mantıktan ve ilmî güçten aciz münafıklar, hakkın feraseti karşısında mağlup olup diz çöktüklerinde, kendilerini savunmak için masgara silahına sığınır, hakikat ve hakikatin kutsallarıyla alay ederler. Bu yolla hak olanı ve kutsalları yeneceklerini zannederler. İslam tarihinde münafıklar, her gün İslam'ın azametle şahlanışına ve ferasetle yayılışına şahit oluyordular. Gün geçtikçe İslam ve Kur'an mantığı camiaya hâkim oluyordu, kâfirler gruplar halinde İslam'a giriyorlardı. Münafıklar ise bu olup bitenler karşısında alay etme silahını kuşanıp, Hz. Peygamber'e (s.a.a) indirilen her ayetten sonra, müminlerle alay ederek şöyle diyorlardı: "Bu ayet sizin hangi birinizin imanını artırdı?"

"Bir sure indirildiğinde onlardan (münafıklardan) bazısı:

– Bu hanginizin imanını artırdı? der.

Ancak iman edenlere gelince (Allah), onların imanlarını artırmıştır..."⁽²⁾

1- Tevbe, 143.

2- Tevbe, 124.

Ayette de buyrulduğu gibi, Allah'ın rahmet yağmuru sadece kalpleri temiz olan müminler üzerinde etki bırakır ve kalpleri napâklıkla dolu olan münafıklara ise, hiçbir yarar sağlamadığı aşıkârdır.

13- Ümitsizliği aşarlar: Sabırla ve kararlılıkla geleceğe ümitle bakmak müminlerin özelliklerindendir; lakin münafıklar, kendi arzularına ulaşmak için, dilleri ve kalemleriyle karamsarlık çıkırtkanlığı yapar, topluma ümitsizlik ve çaresizlik aşılama çabası içerisinde olurlar.

14- Hakikatleri saptırırlar: Müminler sahip oldukları derin itikat ve manevi güç sayesinde İlahî hakikatler istikametinde yaşar ve hakka kulluk ederler; lakin münafıklar, dinî itikatlara kalpten inanmadıkları için, dinin hakikatlerini tahrif eder ve kendi mizaçlarına göre yorumlarlar. Kendi fikirlerini din adına halka arz ederler. Münafıklar zahirde dinî ahkâmları inkâr etmezler, ama dinin ahkâmını da kendi menfaatleri istikametinde yorumlamaktan da geri durmazlar. Kendilerine uyanları aldatmak için dinin ahkâmını yanlış tefsir ve tahlil ederler.

15- Çok iddialı olup az çalışırlar: Müminler az konuşur (iddiada bulunmaz) ve konuştuklarından daha çok salih ameller yapmaya çaba gösterirler; lakin münafıklar, çok konuşur (iddialı olur) ve konuştuklarından çok azına amel ederler. Hz. Peygamber (s.a.a) bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"İmanlı (*mümin*) kişiler az konuşur, çok amel ederler. Münafıklar ise, çok konuşur, az amel ederler."⁽¹⁾

1- Tuhefu'l-Ukul, s.296)

42- Birey ve Toplum

Toplum bireyden farklı bir hakikattir; fakat bireyle toplum arasında birçok benzerlikler bulunmaktadır ki, onlardan bazılarına değineceğiz:

1- Bireyin hayatı ve yaşantısı olduğu gibi, toplumun da hayatı ve yaşantısı vardır.

2- Bireyin eceli ve ölümü olduğu gibi, toplumun da eceli ve ölümü vardır.

"Her ümmet için belirli bir süre vardır; vakitleri dolunca (artık ondan) ne bir saat gecikebilir, ne de öne geçebilirler."⁽¹⁾

3- Bireyin amel defteri olduğu gibi, toplumların da amel defteri vardır.

"O gün sen, her ümmeti diz üstü çökmüş olarak görürsün. Her ümmet, kendi kitabına çağrılır. (Onlara denir ki:) Bugün yaptığınız amellerin cezası verilecektir."⁽²⁾

4- Bireyin kader yazısı (alın yazısı) olduğu gibi, toplumun da kader yazısı (alın yazısı) vardır.

5- Her bireyin aklı, fikri, şuuru, isteği ve kendisine has marifeti olduğu gibi, her toplumun da kendine has tefekkürü ve değerleri vardır. Kimi toplumlarda iyi olan (gelenekler ve değerler) işler, diğer toplumlara göre kötü olabilir. Kötü olanlar da iyi olabilir.

6- Her bireyin kendine has iradesi olduğu gibi, her toplumun da kendine has iradesi vardır.

1- A'raf, 34.

2- Casiye, 28.

"... Her ümmet kendi peygamberini yakalamaya yelten-di, hakkı batılla gidermek için mücadeleye girdi. Ben de onları yakalayiverdim. İşte benim cezalandırmam nasılmış (gördün mü)?"⁽¹⁾

7- Bireyin rıza ve hoşnutluğu olduğu gibi, toplumun da rıza ve hoşnutluğu vardır. Hz. Salih'in (a.s) devesinin bir kişi tarafından öldürölme hikâyesi bireysel bir eylemdi. Ama Kur'an-ı Kerim yapılan isyan eylemini toplumun tümüne yüklemiştir. Yani devenin öldürölmesine rıza gösteren toplum, en az deveyi öldüren kişi kadar suçludur.

"Semûd kavmi azgınlığı yüzünden (Allah'ın elçisini) yalanladı. Onların en bedbahtı (deveyi kesmek için) atıldığında, Allah'ın elçisi onlara:

– Allah'ın devesine ve onun su hakkına dokunmayın! dedi.

Ama onlar, onu yalanladılar ve deveyi kestiler. Bunun üzerine Rableri günahları sebebiyle onlara büyük bir felâket gönderdi de hepsini helâk etti."⁽²⁾

Bu sebeptendir ki, Hz. Ali'nin (a.s) şehadetinden bir toplum sorumlu görölmektedir. Oysa Hz. Ali'nin (a.s) katili bir kişiydi. Zira O'nun şehadetine göz yuman, rıza gösteren ve hatta hoşnut olan toplum elbette ki sorumlu olacaktır.

8- Bireyin aydınlık yolu ve önünü aydınlatan kişisel fikri olduğu gibi, toplumun da kendine has önünü aydınlatan gelenekleri vardır. Kur'an-ı Kerim; ümmet ve toplumları, ümmet ve toplum olduklarından, kendilerine ait geleneklerinin ve kanunlarının var olduğunu ve geleceklerini de o gelenekler

1- Mümin, 5.

2- Şems, 11-14.

ve kanunlar üzerine inşa ettiklerini buyurmaktadır. Toplumlar, güzel ve aydınlık gelecek sunan İlahî ve nebevî geleneklere (sünnetlere) uydukları takdirde kurtuluşa ulaşırlar ve huzurlu bir camia olurlar. Beşerî ve nefsî geleneklere (sünnetlere) uyan toplumlar ise hezimete uğrar, helak olurlar.

"(Siz ümmetler ve toplumlar) eğer iyilik ederseniz kendi nefsinize iyilik etmiş olursunuz ve eğer kötülük ederseniz o da (kendinizin) aleyhinedir."⁽¹⁾

43- Beden ve Toplum

Benzerlikler arasında en iyi benzerlik toplum ve beden arasında bulunan benzerliktir ki, Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

"Müminlerin misali, alakalar ve duygular yönünden bir bedene benzer. Bedenin herhangi bir uzvu ağrıdığında, halsizlik, ateş vb. ağrıları diğer uzuvlar da hisseder. Birlikte hemdert ve hemnâle olurlar."⁽²⁾

1- Beden, endam ve organların bir araya gelmesinden oluştuğu ve her birinin kendisine ait vazifesi olduğu gibi, camia da bireylerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Toplumun ihtiyacı ise bireylerin maharet, meslek ve kabiliyetlerine göre taksim edilmekte ve giderilmektedir.

2- Bedende bulunan organların her birinin kendine göre makamı ve derecesi bulunmaktadır. Kimi organ emir verir, kimi de emir alır, kimi organ da diğerlerine göre daha ehemmiyetlidir. Camia da aynı şekildedir. Herhangi bir rejimle idare edilen camia, iş, vazife ve görev taksim edilerek idare edil-

1- İsra, 7.

2- Bist Gofar, s.99. Üstad Mutahhari.

mektedir. Hatta camiayı oluşturan her birey ilmî derecesine, yetenek ve kabiliyetine göre topluma yön vermektedir. Kimileri proje vermekte ve kimileri de icra etmektedir. Kimileri emir vermekte, kimileri de verilen emirleri uygulamaktadır. Yani camianın yararına, kimileri üst kademelerde ve kimileri de alt kademelerde hizmet ederler.

3- Beden için sağlık ve hastalık söz konudur. Camia için de selamet ve hastalık söz konudur. Kur'an-ı Kerim'de buyrulan İslamî ahlak yaşandığı ve insanlar toplum içinde hiçbir ayırım gözetmeden, adaletli, merhametli, hoşgörülü, sevgi dolu, saygılı, affedici ve dürüst oldukları zaman, yeryüzünde huzur ve barış hâkim olmakla beraber, selamet dolu bir toplum yaranmış olur. Allah bu konuyla ilgili olarak insanların sahip olması gereken üstün ahlakı bir ayetinde şöyle buyurmuştur:

"Sizden, hayra çağıran iyiliği (marufu) emreden ve kötülükten (münkerden) sakındıran bir topluluk bulunsun. Kurtuluşa erenler işte bunlardır."⁽¹⁾

4- Bedenin tevellüdü, gelişimi, olgunlaşması ve ölümü olduğu gibi, camianın da gelişip olgunlaşması ve ölümü vardır.

5- Bedenin tüm organları sağlıklı oldukları takdirde uyum içerisinde çalıştıkları gibi, camianın bireyleri de dürüst, hakşinas, adil, hoşgörülü ve ahlakî değerlere uygun yaşadıkları takdirde camia ahenk içerisinde salih bir toplum olmuş olur. Bireylerin ahlaki değerlere göre yaşamamaları ise o camianın, ahenksiz ve hasta bir toplum olduğunun göstergesidir.⁽²⁾

1- Al-i İmran, 104.

2- Bist Goftar, s.99. Üstad Mutahhari.

44- Ülke ve Akaidin Koruyucuları

En önemli İslamî değerlerden birisi de, İslam sınırlarında bekçilik yapmak ve Müslümanları haricî saldırılardan korumaktır. Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Her kim İslam sınırlarını bir gün bile olsa korumayı üstlenirse, bir ay Allah rızası için oruç tutmuş gibi olur."⁽¹⁾

Yine aynı konuyla ilgili Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Herkesin (*hayır*) ameli ölüp dünyadan ayrıldığında son bulur, fakat Allah yolunda (*İslam sınırlarına*) bekçilik yapanların amel defterleri son bulmadan kıyamete kadar açık kalır ve kendilerine ayrılan sevap da kaydedilir."⁽²⁾

Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in birkaç madde içeren bir ayetinde müminlere şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Sabredin, birlikte dayanın, dayanışma içinde olun ve Allah'tan sakının ki kurtuluşa erişebilirsiniz."⁽³⁾

Bahsi geçen bu ayetin birinci maddesi, müminlerin onur ve zaferinin garantisidir. Nitekim nahoş hadiseler karşısında sebat, sabır ve mukavemet göstermek her türlü maddi ve manevi zafere ulaşmanın temelidir.

İkinci maddesi, kâfirler ve düşmanların baskıları karşısında kararlılıkla dimdik dayanmaktır.⁽⁴⁾

1- Mesaliku'l-Efham, c.2, s.359.

2- Mesaliku'l-Efham, c.2, s.360.

3- Al-i İmran, 200.

4- Tefsir-i Numune, c.3, s.234.

Üçüncü madde, düşmanların hücumlarına karşı İslam dünyasının coğrafi sınırlarını korumaya hazır olmaktır. İslam ülkesinin düşmanların ani saldırılarına maruz kalmaması için Müslümanlar sürekli emre itaate hazır olmalıdırlar. Özetle Müslümanlar kendi ülke sınırlarını ve İslam'ın değerlerini korumak için her daim amade olmalıdırlar. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) konuyla alakalı şöyle buyurmuştur:

"Şia âlimleri, İslam sınırlarının bekçileridir ki, şeytan onlara hücum eder ve onlar zayıf Şiaları şeytanın ve ordularının hücumlarından korurlar ve şeytanın onlara galip gelmesini önlerler. Uyanık olunuz! Bizim Şialarımızdan her kim kendisini İslam'ın sınırlarına bekçilik yapmaya adarsa, onun makamı (*diğerler insanlara göre*) binlerce kere üstün olur."⁽¹⁾

Kesinlikle bilinmelidir ki, inanç, akide ve kültür sınırları düşman saldırılarına maruz kalan milletler, kısa bir süre içerisinde iyi bir savunma yapmaya geçemezler. Zira düşmanların İslam sınırlarını geçmesi, siyasi otoritenin çöküşü, nizamın yenilgisi, İslam toplumunun, İslam akaidinin ve İslam kültürünün iflası anlamına gelmektedir. Bu nedenle ülke sınırları ve akaid sınırları arasında bulunan birkaç benzerlikten örnekleme yapmakta yarar vardır:

1- Ülke sınırları her daim düşman tehditleriyle karşı karşıya oldukları gibi, İslam akaidinin ve milletlerin ahlaki sınırları da tehlike ve tehditle karşı karşıyadır. Hal böyle olunca İslam akaidinin ve ahlaki ilkelerin sınırlarını korumak her Müslüman için elzem ve mukaddes bir sorumluluktur.

2- Ülke sınırlarını korumak, silahlı kuvvetlerin sorumluluğu

1- Tefsir-i Numune, c.3, s.235.

olduğu gibi, dinî değerlerin sınırlarını korumak da âlimlerin ve kendini sorumlu hisseden müminlerin sorumluluğudur.

3- Ülke sınırlarını koruyan muhafızlar her daim tehlikelerle karşı karşıya oldukları gibi, dinî değerlerin sınırlarını koruyan muhafızlar da her daim tehlikelerle karşı karşıyadırlar.

4- Ülke sınırlarını korumak için özel donanım ve özel bilgilere ihtiyaç olduğu gibi, dinî değerlerin de sınırlarını korumak için özel yetenek ve bilgiye ihtiyaç vardır. Bu konuyla alakalı Hz. Peygamberimiz (s.a.a) hakkında Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"O (Hz. Muhammed -s.a.a-) tıbbıyla birlikte gezen doktor gibidir; gerektiğinde (*hastaları*) yaraları iyileştirmek için merhemlerini amade etmiş ve hazır beklemektedir."⁽¹⁾

45- Âkil (Akıllı Kimse) ve Cahil

İnsanı üstün kılan en önemli özelliği akıldır. Rivayetlere göre akıl, insanın deruni peygamberi, üstünlüğünün ölçüsü ve mükellefiyetin esası olarak açıklanmıştır. Akıllı insanların davranışları ve yaptıklarıyla cahil insanların yaptıkları arasında büyük farklılıklar vardır ki, rivayetler ışığında onlardan bazılarına değineceğiz:

1- Sözü tartarak söylemek: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Akıllı insanın akli, kalbinin arkasında olur. Ahmak (*cahil*) insanın akli ise, dilinin arkasında olur."⁽²⁾

Hz. Ali'nin (a.s) hadisinden kastedilen şudur ki, akıllı insan konuşacağını düşünüp tarttıktan sonra dile getirir; lakin ah-

1- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 108.

2- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 40.

mak insan dikkat etmeden, düşünüp taşınmadan ve söyleyeceğini tartmadan konuşur.

2- Hayır amele güvenmek: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Akıllı insan yaptığı hayırlı amele güvenir. Cahil insan ise, tükenmek bilmeyen uzun arzularına güvenir."⁽¹⁾

Akıllı insan, uzun arzular yerine yaptığı ameline itibar eder ve ömründen azami derecede faydalanmaya gayret eder. Yani akıllı insanlar olaylara olumlu yaklaşan ve hakikat arayan kimselerdir. Bu sebepten ulaşmak istedikleri yüce hedefleri hakikatlerin ve gerçeklerin içerisinde ararlar ve o hedeflere ulaşmak ise, çabasız ve zahmetsiz mümkün olmadığı için, himmetlerini kendi amellerinin merkezi kılarlar. Bihaber cahiller ise, evham ve arzular deryasında debelenip dururlar ve kaybettikleri hedeflerini sadece hayal âleminde ararlar.

3- Âkilin ve cahilin kırgınlığı: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Cahilin kırgınlığı onun söyleminde, akılının kırgınlığı ise, onun amel ve eyleminde saklıdır."⁽²⁾

4- Âkilin ve cahilin ameli: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Âkil, her şeyi kendi yerine koyar ve cahil ise bunun tam tersidir."⁽³⁾

Yani akıllı insanlar yapacakları her işin yerini ve zamanını ölçerek hesap üzerine yaparlar ve cahillerin yapacakları işlerde ise, ölçü ve hesap bulunmaz.

5- Âkilin ve cahilin değerleri: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

1- Mizanu'l-Hikme, c.6, s.415.

2- Mizanu'l-Hikme, c.6, s.415.

3- Mizanu'l-Hikme, c.6, s.415.

"Akıllı insan, insanî kemal peşinde, cahil insan ise mal ve servet peşinde olur."⁽¹⁾

Hız. Ali (a.s) bir başka hadiste şöyle buyurmuştur:

"Âkilin sermayesi ilmi ve amelidir. Cahilin sermayesi ise, mal ve uzun arzularıdır."

46- İslam ve Batı Kültüründe Kadının Yeri

Kadın, İslam'da özel yere ve değere sahiptir; insani kemallerin tümüne ulaşabilir. Kadının insani konumunu, İslam kültüründe yerinin ne olduğunu, ancak İslamî ve batılı değerler arasında mukayese ettiğimizde anlamak mümkündür. Dolayısıyla konuyla ilgili bir kaç mukayese yapmayı uygun görmekteyiz.

1- İslam kültüründe kadın, insanî, manevi, ilmî vb. özgürlüklere sahiptir. Erkekler için tasavvur edilen bütün kemaller (özellikler) kadınlar için de geçerlidir.

"Hiç şüphesiz, Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin olan erkekler ve mümin olan kadınlar, gönülden (Allah'a) itaat eden erkekler ve gönülden (Allah'a) itaat eden kadınlar, sadık olan erkekler ve sadık olan kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, saygıyla (Allah'tan) korkan erkekler ve saygıyla (Allah'tan) korkan kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve (ırzlarını) koruyan kadınlar, Allah'ı çokça zikreden erkekler ve (Allah'ı çokça zikreden) kadınlar (var ya işte), bunlar için Allah, bir bağışlanma ve büyük bir ecir hazırlamıştır."⁽²⁾

1- Mizanu'l-Hikme, c.6, s.415.

2- Ahzab, 35.

Oysa batı kültüründe kadın, şehvetler, geçici hevesler, kötülükler ve hayvani özgürlüklere sahiptir.

2- İslam kültüründe önemsenen, kadının vakarı, hayâsı, hicabı ve iffetidir. Ancak bu olgularla kadın, kendi değer ve yüceliğini koruyabilir. Bu olgulara sahip olmayan kadınlar ise, yanlış gelenekler ve batı kültürünün onursuzluğu altında ezilip kalırlar.

3- İslam kültüründe kadının kalıcı aşkı, şer'i akit esasına göre mutlu, huzurlu yaşaması ve eşi ile daimi beraberliğidir. Batı kültürü ve flört mizacında ise, kadının meşru olmayan ve geçici hevesleri tatmin etme esasına dayalı beraberliği daima hüsrarla sonuçlanmış ve kadını zavallı duruma düşürmüştür.

4- İslam kültüründe kadın, sedef içerisinde yer alan değerli inci gibidir. Batı kültüründe ise kadın, hevesperest, çapulcu takımının her daim ulaşabilecekleri, süs eşyası veya anında çalabilecekleri değerli takılar gibidir.

5- İslam inancı ve kültüründe evlilik öncesi belirlenen "akit" mihri, kadına verilen değerdir. Ayrıca kadının tüm masrafları ve nafakası erkeğin uhdesindedir. Batı kültüründe ise kadın mihriyeden mahrum ve tüm masraflarını da kendisi temin etme zorundadır. Gerçi Müslüman camia batı kültürüne özenerek İslamî kuralları ve aile ilişkilerini tehlike altına sokmaktadırlar; ama yakın bir gelecekte İslam'ın yüce öğretileri ışığında, Müslüman kadınların tekrar yüce şahsiyetlerine kavuşacakları da yakındır. İnşallah...

47- İffet ve Hicab

İslam'da iffetin anlamı: "İnsanın, arzularını aklının ve inancının kontrolünde tutarak, Allah ve insanlar nezdinde kendisini küçük düşürecek davranışlardan sakınmasını sağlayan bir erdemdir." İffet kavramı Kur'ân-ı Kerim'de, "hayâ, vakar, kişinin kendi şahsiyet ve onurunu koruması" şeklinde ifade edilmiştir:

"(İnfaklarınızı) Allah yolunda mahsur kalan, yeryüzünde dolaşamayan ve hayâlarından dolayı kendilerini tanımayanların zengin saydıkları yoksullara verin. Onları yeryüzünde tanırsın, insanlardan yüzsüzlük ederek bir şey istemezler..."⁽¹⁾

Bazı ayetlerde ise "insanın, kendisine ait olmayan bir mala el uzatmaması, edepli ve hayâlı olması" anlamında ifade edilmiştir:

"(Nikâh imkânı) bulmayanla, Allah onları kendi fazlından zenginleştirinceye kadar iffetli davransınlar..."⁽²⁾

"Kadınlardan evliliği ummayıp da oturmakta olanların, süslerini açığa vurmaksızın (dış) elbiselerini çıkarmalarında kendileri için bir sakınca yoktur. Yine de iffetli davranmaları kendileri için daha hayırlıdır..."⁽³⁾

Camiada cinsî buhranları önlemenin yollarından birisi ve en önemlisi umumi iffeti hâkim kılmaktır. Zira:

1- Hicab, kadınlara özgü bir giyim tarzıdır; lakin iffet, kadının yüce sıfatı, paklığın zahirî simgesi, ideolojinin özeti ve insani yüceliğidir.

2- Hicab insanın (bedeninin) zahirini; iffet ise içini örten bir hakikattir.

3- Hicab zorlama ya riya maksatlı ya da gösteriş amaçlı giyilebilir; lakin iffet, özgür bir iradenin ürünüdür.

4- Hicabın tek bir gayesi vardır. O sadece (kadınları toplumun kötü ahlaklı erkeklerinden korumaya) örtmeye yaramaktadır;

1- Bakara, 273.

2- Nur, 33.

3- Nur, 60.

lakin iffetin, gözün iffeti, kulağın iffeti, dilin iffeti, nefsin iffeti ve cinsel isteklerin iffeti gibi farklı dalları ve kapsama alanları vardır. Kadının İslamî kurallara ve insani ahlaka uygun hicabı giymesi mümkündür; fakat gözünde, dilinde ve hatta cinsel isteğinde iffet olmadıkça, giymiş olduğu hicab, camiayı aldatan ve tehlike arz eden giyim tarzından öte bir şey değildir.

5- Bazı kadınlar hicab giyerek topluma çıkarlar; lakin dikkat çekici elbiseleri, onlara yönelen bakış okları ve süslenme tarzları iffetin özelliklerinden uzaklığı gösterir.

48- Karı Koca ve Elbise

Kur'an-ı Kerim, karı kocayı birbirlerinin ayıplarını örten elbiseye benzetmektedir:

"... Onlar (kadınlar) sizin için bir giysi, siz de (erkekler) onlar için bir giysisiniz..."⁽¹⁾

Bu benzetme kadınla erkeğin manevi irtibatının güçlülüğünü ve birbirlerine karşı samimi hayat sunmalarının gerekliliğini göstermektedir. Ayrıca istifade edilmesi gereken birçok nokta da vardır ki, onlardan bazılarına değiniyoruz:

1- İnsan elbisesini seçmede özgürdür. Yani elbisenin rengini ve modelini insanların kendisi seçmektedir. Kadın ve erkek de bilinçli ve özgür iradeyle kendi eşini seçmeli ve o temel üzerine de yuvasını kurmalıdır. Hatta bakire kızlar evlendiklerinde baba ve annenin zorlamasıyla değil, kendi rızalarıyla evlenmelidirler.

2- Elbise seçiminde, cinsiyet, meslek, içtimai kariyer, yıl, din, ölçü, milliyet, sıcak ve soğuk göz önünde bulundurularak, bedenle uyum sağlayacak elbiseler seçilmektedir. Eş seçimin-

1- Bakara, 187

de de insanlar dinî, mezhebî ve ahlaki uyuma göre seçim yapmalıdır. Öyle ki eş seçiminde, İslam inancı ve Müslüman kültüründe "kufviyyet=denklik" şartı vardır. Yani Müslüman kadın kâfir olan bir erkekle evlenemez veya Müslüman bir erkek sonradan mürted⁽¹⁾ olursa, Müslüman eşi ona haram olur.

3- İnsanların elbiseye gereksinim duyması, en tabii, en zaruri ve alternatifi bulunmayan beşeri bir ihtiyaçtır. Aynı şekilde eş seçmeleri de tabii, zaruri ve hayati bir ihtiyaçtır.

4- Elbise insanı sıcak ve soğuk havadan koruduğu gibi, eş de insanı çeşitli hatalara ve günahlara düşmekten korumaktadır.

5- Elbise insanın ayıplarını örtmektedir. Allah elbise giymenin felsefesiyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

"Ey Âdemoğulları! Şüphesiz ayıp yerlerinizi örtecek elbise ve sizi süsleyecek giysi gönderdik..."⁽²⁾

İnsan, gözükmemesi için elbisenin kusurunu ya gizletir veya yamar. Böylece insanla elbise arasında ayıpları örtecek bir ilişki meydana gelmiş olur. Eşler arasında en ufak bir olumsuzluk yaşandığı takdirde, birbirlerinin kusurlarını gizleyip aşikâr etmemeleri için de, böyle bir ilişkinin olması elzemdir.

6- İnsan kendi şahsiyetine ve ahlaki değerlerine uygun olmayan elbiseleri giydiğinde utanç duymaktadır. Aynı şekilde kendisine ve kendi değerlerine uygun olmayan eşe sahip olanlar da utanç duymaktadırlar.

7- İnsan giyeceği elbiseyi seçerken onun fiyatına ve kalitesine dikkat ettiği gibi, eşini seçerken de onun bilgi, marifet ve daha önemlisi iman derecesine dikkat etmelidir.

1- Müslümanlıktan ayrılp, kâfir olana veya ana babası Müslüman olup da, kendisi Müslüman olmayana mürted denir.

2- A'raf, 26.

8- İslam kültürüne göre kusurlu ve laubali elbiseleri giymek ayıp olduğu gibi, laubali ve namünasip eşe sahip olmak da ayıp sayılmaktadır.

9- İnsanın ucuz elbiseleri giymesi ayıp olmadığı gibi, fakir eşe sahip olmak da ayıp değildir.

10- Elbise bedeninin kusurlarını ve sırlarını örten mahrem olduğu gibi, uygun eş de eşine karşı onun hayat sırlarını ve kusurlarını örten mahrem olmalıdır.

11- Uygun elbise insana onur verip ziyneti olduğu gibi, uygun eş de insana onur vermeli ve ziyneti olmalıdır.

12- Elbisenin temiz kalması ve kalıcı olması için, pisliklerden korunmasına ihtiyaç vardır. Eşin de temiz kalması ve saflığını koruması için korunmaya (kalbini başkalarına kaptırmamaya) ihtiyacı vardır. Ayrıca temiz bir ortamda elbisenin paklığını korumak kolaydır; fakat temiz olmayan ortamlarda paklığını korumak ise hayli meşakkatli bir iştir. Aynı şekilde gayri ahlaki, gayri insani ve gayri İslamî bir ortamda eşini korumak da meşakkatli bir sorumluluktur.

13- Kirli elbise bedeni ve keza kirli beden de elbiseyi kirlettiği gibi, eşlerden de birisi kirli, yani fasık, fasit ve napak olursa diğerini kirletmektedir.

14- İnsan hayatında, yani doğumundan ölümüne kadar en çok elbiseye gereksinim duymaktadır. Aynı şekilde insan ölünceye kadar, bir eşle birlikte yaşamaya ihtiyaç duymaktadır.

15- Elbise başkalarının (namahremlerin) giydirdiği örtü değildir. Yani insanın kendisi giymektedir. Eşlerden herhangi birinin kusurlarını örtmek de başkalarının işi değildir. Yani eşler birbirlerinin onurlarını kırmadan ahlaki kurallar içerisinde sessizce karşılıklı olarak mevcut kusurlarını örtmelidirler.

49- İnsan Hayatının Merhaleleri ve Dört Mevsim

Tabiatın, ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış mevsimleri olduğu gibi, insan hayatının da gençlik, olgunluk, yaşlılık ve ölüm zamanı gibi hayat mevsimleri vardır.

1- İlkbahar mevsimi, bitkilerin ve ağaçların uyanma ve goncaya durma mevsimidir. Gençlik dönemi de insanların çalışmalarına başlama ve hayatlarının başlangıç dönemidir.

2- Yaz mevsimi, ağaçların meyveye durma ve mahsulünü verme mevsimidir. İnsanların olgunluk dönemi de maharet, beceri ve diğer yararlı kabiliyetlerinin mahsulünü aşikâr etme ve sunma dönemidir.

3- Sonbahar mevsiminin sonları, ağaçların çehresinin değiştiği ve yapraklarının sararıp yavaş yavaş döküldüğü bir mevsimdir. Aynı şekilde insanların yaşlılık dönemi de performanslarının azaldığı, kudretlerinin kesildiği ve çehrelerinin değiştiği bir dönemdir.

4- Kış mevsimi, ağaçların bir sonraki baharda yeniden uyanmak, dallanıp budaklanmak ve yeniden meyveye durmak üzere uykuya daldıkları bir mevsimdir. Aynı şekilde insanların da vakti geldiğinde, yeniden dirilip hesaba duracakları mahşer gününe kadar ölüm uykusuna yattıkları bir dönemdir.

"Allah, ölenin ölüm zamanı gelince, ölmeyenin de uykusunda iken ruhlarını alır da ölümüne hükmettiği canı alır, ötekini muayyen bir vakte kadar bırakır. Şüphe yok ki, bunda iyi düşünecek bir kavim için ibretler vardır."⁽¹⁾

1- Zümer, 42.

50- Kur'an'da Dünya ve Ahiret Sakinlerinin Siması

Kur'an-ı Kerim'e göre dünya sakinleriyle ahiret sakinleri arasında çok esaslı farklılıklar vardır ki, sadece onlardan bazılarına kısaca değineceğiz. Hatırlatmamız gerekir ki, dünya sakinleri için açıklanacak olan bazı örnekler, tüm dikkatlerini ve gönüllerini dünyaya odakladıkları için, kâfirlerin ve münafıkların sıfatları esas alınarak açıklanacaktır. Yine ahiret sakinleri için de açıklanacak olan bazı örnekler, dünyadan elini çekmiş, tüm dikkatini ahirete vermiş olan müminlerin ve sakınanların sıfatları esas alınarak açıklanacaktır.

1- Dünyayı isteyenler, yürekten arza (zemine) ve maddiyata bağlılık göstermektedir.

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki, Allah yolunda, savaşa çıkın denildiği zaman arza ağırlık edip (yüklenip) kaldınız? Oysa dünya hayatının geçimi ahirete göre pek az bir şeydir."⁽¹⁾

Fakat ahireti isteyenler, maddiyat ve maddi konulardan arınmışlardır.

2- Dünyayı isteyenler, Allah yolunda infak etmeyi ziyan sayarlar.

"Bedevilerden, Allah yolunda infak ettiklerini ziyan sayanlar ve sizin başınıza belalar gelmesini bekleyenler vardır. Belalar onlara olsun!"⁽²⁾

Fakat ahireti isteyenler, infak etmeyi büyük bir fırsat ve Allah'a yakınlaşma vesilesi bilmektedirler.

"Bedevilerden Allah'a ve ahiret gününe iman eden, infak ettiği şeyleri ve Peygamber'in dualarını Allah ka-

1- Tevbe, 38.

2- Tevbe, 89.

tında bir yakınlık (vesilesi) sayanlar da vardır. İyi bilin ki bunlar (ettikleri infak ve aldıkları dua), onlar için bir yakınlıktır..."⁽¹⁾

3- Dünyayı isteyenler, cephe ve cihada gitmemekten hoşnut olurlar.

"Allah Resulü'ne karşı olarak geride kalanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Allah yolunda mallarıyla cihat hoşlarına gitmedi..."⁽²⁾

Fakat ahireti isteyenler, cepheye gitmemekten mahzun ve rahatsız olurlar.

"Bir de kendilerini bindirmen için (müminler) sana her gelişlerinde onlara, sizi (cepheye göndermek için) bindirecek bir şey bulamıyorum dediğin ve infak edecek bir şey bulamayıp hüznlerinden dolayı gözlerinden yaşlar boşalarak dönenlerin üzerinde de (sorumluluk) yoktur."⁽³⁾

4- Dünyayı isteyenler, namazla alay ederler.

"Namaza çağırdığınızda onu alay ve oyalamaya alırlar. Bu, (alay) onların akıl etmeyen bir topluluk olmalarındandır."⁽⁴⁾

Fakat ahireti isteyenler, namazı huşu ile kılarlar.

"Müminler gerçekten kurtuluşa ermiştir. Onlar namazlarında huşu içinde olanlardır."⁽⁵⁾

5- Dünyayı isteyenlerin kalpleri tabiatın dokuları ve tahayyuli ile güven bulur.

1- Tevbe, 99.

2- Tevbe, 81.

3- Tevbe, 92.

4- Maide, 58

5- Mü'minun, 1-2.

"Şüphesiz bizimle karşılaşmayı ummayanlar, dünya hayatından hoşnut olup ona bağlananlar ve ayetlerimizden habersiz bulunanlar (var ya)."⁽¹⁾

Fakat ahireti isteyenlerin kalpleri Allah'ı zikir etmekle güven bulur.

"İman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle güvene erenlerdir. Biliniz ki kalpler, yalnız Allah'ın zikriyle güven bulur."⁽²⁾

6- Dünyayı isteyenler, zulüm, günah ve haram yemeğe doğru koşuşurlar.

"Onlardan çoğunun günaha, düşmanlığa ve haram yemeğe koşuştuklarını görürsün. Gerçekten de yaptıkları şey pek kötüdür!"⁽³⁾

Fakat ahireti isteyenler, iyilikler yapmaya ve hayırda yarışmaya koşuşurlar.

"Onlar Allah'a ve ahiret gününe iman eder, iyiliğe emreder, kötülükten meneder, hayırda yarışır. İşte onlar salihlerdendir."⁽⁴⁾

7- Dünyayı isteyenler, halkı kötülüğe ve iyilikler yapmaktan da alıkoyarak fesada davet ederler:

"İkiyüzlü erkek ve kadınlar da birbirlerinden. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyar..."⁽⁵⁾

Fakat ahireti isteyenler, halkı ıslah olmaya ve iyilikler yapmaya davet ederek kötülüklerden sakındırırlar.

1- Yunus, 7.

2- Ra'd, 28.

3- Maide, 62.

4- Al-i İmran, 114.

5- Tevbe, 67.

"Onlar Allah'a ve ahiret gününe iman eder, iyiliği emreder, kötülükten meneder, hayırlarda (Allah rızası için) yarışır..."⁽¹⁾

8- Dünyayı isteyenler, verdikleri sözlere ve ahitlerine vefalı değildirler.

"Allah'a verdikleri sözü, onu kesin olarak onayladıktan sonra bozanlar, Allah'ın ulaştırılmasını emrettiği şeyi kesip koparanlar ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlar (var ya); işte lanet onlar içindir..."⁽²⁾

Fakat ahireti isteyenler, verdikleri sözleri ve ahitlerini muhterem sayar, ona vefa gösterirler.

"İyilik sahipleri (müminler) Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, Kitab'a, peygamberlere iman eden, kendisi sevdiği halde yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve esirleri kurtarmaya mal harcayan, namaz kılan, zekâtı veren ve sözleştiklerinde sözlerine vefa gösterenler ile zorda, darda ve savaş anında sabredenlerdir. İşte onlar dosdoğru olanlardır, takva sahipleri ancak onlardır..."⁽³⁾

9- Dünyayı isteyenlerin, servetleri çok olur.

"Böylelikle kendi ihtişamlı süsü içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını istemekte olanlar:

– Ah, keşke Kur'an'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı! Gerçekten o, büyük pay sahibidir, dediler..."⁽⁴⁾

Fakat ahireti isteyenlerin ilim ve marifetleri çok olur.

1- Al-i İmran, 114.

2- Ra'd, 25.

3- Bakara, 177.

4- Kasas, 79.

"Kendilerine ilim verilenler ise, yazıklar olsun size! Allah'ın sevabı, iman eden ve salih amellerde bulunan kimse için daha hayırlıdır; buna da sabredenlerden başka kavuşturulmaz, dediler."⁽¹⁾

10- Dünyayı isteyenler, bir ülkeyi işgal ettiklerinde ve hâkimi-yete geçtiklerinde fesadı yaygınlaştırırlar.

"De ki: Gerçekten (işgalci) hükümdarlar, bir ülkeye girdikleri zaman orasını bozguna uğratırlar ve halkından onur sahibi olanlarını, hor ve aşağılık kılarlar. Evet, (işgalciler) hep böyle yaparlar!"⁽²⁾

Fakat ahireti isteyenler, iktidar ve hâkim olduklarında İlahî ahkâmı icra ederler.

"Onları yeryüzüne yerleştirip iktidar sahibi kılacak olursak; dosdoğru namazı kılan, zekâtı veren, uygun olanı emreden, kötü olandan sakındıran kimselerdir..."⁽³⁾

11-Dünyayı isteyenler, doğruluk ve kurtuluşun tuzaklarda ve zorbalıkta olduğuna inanmaktadırlar.

"Bundan ötürü tuzaklarınızı bir araya getirin, sonra gruplar halinde gelin; bugün üstünlük sağlayan, gerçekten kurtuluşu bulmuştur."⁽⁴⁾

Fakat ahireti isteyenler, doğruluk ve kurtuluşun ruhu kötülüklerden arındırmada olduğuna inanmaktadırlar.

"Ki nefsi arındırıp temizleyen gerçekten kurtuluşa ermiştir."⁽⁵⁾

1- Kasas, 80.

2- Neml, 34.

3- Hac, 41.

4- Taha, 64.

5- Şems, 9.

12- Dünyayı isteyenler, hayır bir iş yapmadıkları halde, kendilerinden övgüyle bahsedilmesini isterler.

"Ettiklerine sevinen ve yapmadıklarıyla övülmeyi sevenlerin, sakın azaptan kurtulacaklarını sanma, aksine elem verici azap onlarındır."⁽¹⁾

Fakat ahireti isteyenler, hayır işler yaparlar ve kendilerinden teşekkür edilmesini bile istemezler.

"(Ve derler ki:) Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yedirmekteyiz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne de bir teşekkür."⁽²⁾

13- Dünyayı isteyenler, az da olsa emanetlere ihanet ederler, fakat ahireti isteyenler, çok bile olsa emanetlere ihanet etmezler.

"Kitab ehlinden kantarla emanet bıraksan onu sana ödeyen ve bir dinar emanet etsen tepesine dikilmedikçe onu sana ödemeyen vardır..."⁽³⁾

14- Dünyayı isteyenler, ahireti unuturlar.

"... Onlar Allah'ı unuturlar. Allah da onları unuttu! Çünkü münafıklar fasıkların ta kendileridir."⁽⁴⁾

Fakat ahireti isteyenler, asla Allah'ı ve kıyameti unutmazlar.

"Onlar ayakta iken, otururken ve yan yatarken Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler de:

– Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Bizi ateşin azabından koru, derler."⁽⁵⁾

1- Al-i İmran, 188.

2- İnsan, 9.

3- Al-i İmran, 75.

4- Tevbe, 67.

5- Al-i İmran, 191.

15- Dünyayı isteyenler, kendilerinde bulunan maddî ilimlerle sevinip övünürler.

"Peygamberleri kendilerine apaçık belgeler getirdiği zaman, yanlarında olan ilimden dolayı sevinip şaşırdılar da alay konusu edindikleri şey, sonunda kendilerini sarıp kuşatıverdi."⁽¹⁾

Fakat ahireti isteyenler, sadece ve sadece Allah'ın rahmetiyle sevinirler.

"De ki: Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, evet sadece bunlara sevininler. Bu (lütuf ve rahmet) onların topladıklarından daha hayırlıdır."⁽²⁾

16- Dünyayı isteyenlerin, birbirlerine karşı samimiyet ve muhabbetleri olmaz veya çok az olur.

"... Sen onları (dünyayı isteyenleri) birlik sanırsın, oysa kalpleri paramparçadır..."⁽³⁾

Fakat ahireti isteyenlerin kalpleri birbirlerine karşı samimiyet ve muhabbetle doludur.

"Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın. Hani düşmandınız, kalplerinizi uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeşler oldunuz..."⁽⁴⁾

17- Dünyayı isteyenler, katı ve taş kalplidirler.

"Hiç Allah'ın, göğsünü İslam'a açması sebebiyle, Rabbi tarafından bir nur üzere olan kimse, (kalbi katılaştıran)

1- Mümin, 83.

2- Yunusi, 58.

3- Haşr, 14.

4- Al-i İmran, 103.

kimse gibi olur mu?) yazıklar olsun kalpleri Allah'ı anmak hususunda katılaşıp olanlara! İşte onlar besbelli sapıklık içindedirler. "(1)

Fakat ahireti isteyenler, merhametli ve şefkatli olurlar.

"Sonra onların izleri üzerinde peygamberlerimizi birbiri ardınca gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik; ona İncil'i verdik ve onu izleyenlerin kalplerinde bir şefkat ve merhamet kıldık..."(2)

51- İman ve Nifak Ehli

1- İman ehli olanlar, iyiliğe davet ederler ve kötülüklerden de menederler.

"Sizden hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten meneden bir topluluk olsun. İşte kurtuluşa erişenler yalnız onlardır."(3)

Fakat nifak ehli olanlar, kötülüğü emreder ve iyilikler yapmaktan da menederler.

"İkiyüzlü erkek ve kadınlar da birbirindendir. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyarlar, ellerini sımsıkı tutarlar."(4)

2- İman ehli olanlar, Allah'ı yâd eder ve namaz kılarlar.

"Onlar ki gaybe iman ederler, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler."(5)

Onlar ayakta iken ve otururken Allah'ı anarlar.

1- Zümer, 22.

2- Hadid, 27.

3- Al-i İmran, 104.

4- Tevbe, 67.

5- Bakara, 3.

"Onlar ayakta iken, otururken ve yan yatairken Allah'ı anarlar..."⁽¹⁾

Fakat nifak ehli olanlar, Allah'ı unuturlar.

"... Onlar Allah'ı unuttular. Allah da onları unuttu! Çünkü münafıklar fasıkların ta kendileridir..."⁽²⁾

Namaz kılmada tembellik ederler.

"Verdiklerinin kabul olunmasına engel olan, Allah'ı ve Peygamberini inkâr etmeleri, namaza tembel tembel gelmeleri, istemeye istemeye infakta bulunmalarıdır..."⁽³⁾

3- İman ehli olanlar, zekâtlarını verirler.

"Onlar ki gaybe iman ederler, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler..."⁽⁴⁾

Fakat nifak ehli olanlar, zekât vermede cimrilik ederler.

"İkiyüzlü erkek ve kadınlar da birbirlerindendir. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyar, ellerini sımsıkı tutarlar..."⁽⁵⁾

4- İman ehli olanlar, cihada katılırlar, Allah'a ve ahiret gününe de imanları olur.

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, mallarıyla ve canlarıyla savaşmak hususunda (bahane uydurarak) senden izin istemezler. Allah, takva sahiplerini bilir..."⁽⁶⁾

Fakat nifak ehli olanların Allah'a ve ahiret gününe imanları olmaz ve savaşa (*cihada*) katılmazlar.

1- Al-i İmran, 191.

2- Tevbe, 67.

3- Tevbe, 54.

4- Bakara, 3.

5- Tevbe, 67.

6- Tevbe, 44.

"Ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan ve kalpleri şüpheye düşüp şüphelerinde bocalayan kimseler senden izin isterler."⁽¹⁾

5- İman ehli olanlar, Allah ve Resul'üne itaat ederler.

"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir; iyiliği emrederler, kötülükten sakındırırlar, namaz kılarlar, zekât verirler, Allah'a, elçisine itaat ederler."⁽²⁾

Fakat nifak ehli olanlar, fasıklık ve günah olan işleri yaparlar.

"... Münafıklar Allah'ı unuttular. Allah da onları unuttu! Çünkü münafıklar fasıkların ta kendileridir."⁽³⁾

6- İman ehli olanlara Allah, altından ırmaklar akan cennet bahçeleri vaat etmiştir.

"Allah mümin erkeklere ve mümin kadınlara içinde ebedi kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vaat etmiştir."⁽⁴⁾

Fakat nifak ehli olanlara, cehennem ateşini vaat etmiştir.

"Allah, ikiyüzlü erkek ve kadınlara ve küfre sapanlara, ebedi kalacakları cehennem ateşini hazırlamıştır..."⁽⁵⁾

7-İman ehli olanlar, Allah yolunda cihat meydanına gidemedikleri zaman hüzenlenir ve ağlarlar.

"... Sizi (cepheye göndermek için) bindirecek bir şey bulamıyorum dediğin ve infak edecek bir şey bulamayıp hüzenlerinden dolayı gözlerinden yaşlar boşalarak dönenlerin üzerinde de (sorumluluk) yoktur."⁽⁶⁾

1- Tevbe, 45.

2- Tevbe, 71.

3- Tevbe, 67.

4- Tevbe, 72.

5- Tevbe, 68.

6- Tevbe, 92.

Fakat nifak ehli olanlar, cepheye gitmediklerinden hoşnut olurlar.

"Allah Resulü'ne karşı olarak geride kalanlar, oturup kalmalarına sevindiler..."⁽¹⁾

52- Dünya ve Ahiret Hayatının Farklılıkları

Dünya hayatıyla ahiret hayatının birbirine benzerlikleri olduğu gibi, birçok farklılıkları da bulunmaktadır. Kısaca o benzerlik ve farklılıklardan bazılarına değineceğiz:

a) Sebat ve Tagayyür:

1- Dünyanın yenileri eskilir ve ortadan kalkar; ahiretin ise eskimesi ve yaşanması söz konusu değildir.

2- Dünya zeval ve fena âlemi; ahiret ise karar ve beka âlemidir.

3- Dünyanın nimetleri peşin ve geçici; ahiretin ise nimetleri veresiye ve kalıcıdır.

4- Dünya geçici durulan bir saray; ahiret ise ebedî durulacak sonsuz ve beka sarayıdır. Konuyla alakalı Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ey halk! Dünya geçilecek bir saray ve ahiret ise baki kılan saraydan başka değildir. Öyleyse geçici durduğunuz saraydan, ebedî kalacağınız beka sarayına azık alınız."⁽²⁾

5- Dünyanın eşyaları her ne kadar fazla da olsa, az sayılır. Zira baki değildir. Ahiretin ise eşyaları her ne kadar az da olsa değerlidir. Zira ebedî ve kalıcıdır. Kur'an-ı Kerim'in buyurduğuna göre ahiret âlemi ebedî ve daha hayırlı bir yurttur: "Ahiret ise daha hayırlı ve daha sürekli."⁽³⁾

1- Tevbe, 81.

2- Nehcü'l-Belağ, Hutbe: 194.

3- A'la, 17.

Diğer bir ayette de ahiret âleminin asıl karar kılınan bir yurt olduğu buyrulmuştur:

"Ey kavmim! Gerçekten bu dünya hayatı, yalnızca bir metadır. Ahiret ise, (asıl) karar kılınan yurt odur."⁽¹⁾

b) Hâlis ve Katışık:

Dünya ve ahiret arasındaki ikinci fark, dünyanın "nahâlis=katışık"; ahiretin ise "hâlis" amelleridir.

1- Dünyada ölümle hayat (*iç içedir*) birdir; fakat ahiret, baştan aşağı hayat doludur. Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Bu dünya hayatı, yalnızca bir oyun ve oyalanmadır. Gerçekten ahiret yurdu (var ya) asıl hayat odur."⁽²⁾

2- Dünyada insanın azaları konuşamaz; fakat ahirette insanın tüm azaları, hatta deri ve tırnakları hem derk eder hem de konuşur. Yine Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Bugün biz onların ağızlarını mühürleriz; (günah ve sevap olarak) kazanmakta olduklarını da elleri bize söylemekte, ayakları da şahitlik etmektedir."⁽³⁾

Diğer bir ayette ise şöyle buyurmaktadır:

"Kendi derilerine: 'Niye bizim aleyhimize şahitlik ettiniz?' derler. 'Her şeyi konuşturan Allah bizi de konuşturdu. Sizi ilk defa O yarattı ve O'na döndürüleceksiniz.' derler."⁽⁴⁾

1- Mümin, 39.

2- Ankebut, 64.

3- Yasin, 65.

4- Fussilet, 21.

c) Ekim ve Biçim:

Dünya ve ahiret arasındaki üçüncü fark, dünya, tohumun tarlaya ekilme yeri; ahiret ise, tohumun mahsulünün biçilme yeridir. Öğrencilerin verdikleri imtihanın neticesini aldıkları gibi, insanlar da yaptıklarının neticesini alacaktır. Peygamberler (a.s) şöyle haykırdılar: "Ey insanlar! Salih ameller yapınız ve gelecek ahiret yurdu için azık hazırlayınız, çünkü salih ameller yapmak dünyayla sınırlıdır." Konuyla ilgili Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Bugün çaba ve çalışma günüdür ve işin içinde bir hesap yoktur; fakat biliniz ki, hesap yarın görülecektir."⁽¹⁾

Yine Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ey Allah'ın kulları! Şimdi diller özgür, bedenler sağlıklı, azalar ferman dinlemekte ve amel meydanı da açıktır, (*salih ameller yapmaya*) çaba gösteriniz."⁽²⁾

d) Müşterek ve Şahsa Özel Kader:

1- Dünyada fertlerin kaderi bir hadde kadar müşterektir; fakat ahirette herkesin kaderi ayrıdır. Diğer bir tabirle hayat, dünyada içtimaîdir ve içtimaî hayat birbirine bağlı ve bağımlıdır. İyi insanların kötü amelleri diğer insanların saadetleri üzerinde etkilidir. Aynı şekilde kötü insanların da kötü amelleri, camia üzerinde etkili olmaktadır. Bu sebeptendir ki, insanlar ortak sorumluluklara sahiptirler. Camianın fertleri, bir bedenün uzuvları gibidirler; onlardan birisinin iflası bedenün tüm organlarını hasta etmektedir. Bu nedenle camianın fertlerinin kaderi birdir. Dolayısıyla fertlerden bir kişinin günahına mani olmak, diğer fertlerin de vazifesidir. Hz. Peygamber

1- Nehcü'l-Belağ, Hutbe: 42.

2- Nehcü'l-Belağ, Hutbe: 196.

(s.a.a) bir ferдин günahının camia üzerinde bırakmış olduğu etkiyi şöyle örneklendirir:

"Bir grup insan bir gemiye binmiş denizde gidiyorlardı. Yolculardan birisi kendi oturduğu yerde geminin altını delmeye başladı, diğer yolcular ise o kendi oturduğu yeri deliyor diye, itiraz edip mani olmadılar ve bir müddet sonra gemi yolcularla birlikte battı. Fakat yolcular o şahsın gemiyi delmesine mani olsalardı hem kendi canlarını hem de o şahsın canını selamet içerisinde karaya ulaştırıp kurtarırlardı."⁽¹⁾

Ama ahiret âlemi böyle değildir. Orada hiç kimse bir diğerrinin amelinden sorumlu değildir. Herkesin ne başkalarının iyiliklerinde ne de kötülüklerinin azabında bir payı vardır. Ahiret yurdu, iyiyle kötünün ayrı tutulduğu bir hanedir. Napakları paklardan ayrı tutarlar. Günahkârlara: "Ey napaklar! Pak insanlardan ayrılın!" diye seslenirler. *"Ey suçlu günahkârlar! Bugün siz (şöyle) bir yana ayrılın."*⁽²⁾

2- Dünyada iyilerle kötüler karışık yaşamaktadır. Yani suçlu günahkârlar, müminlerin itibar ve haysiyetlerinden yararlanmak için kendilerini onların safına katarak, onlarla hem renk olup aralarına karışabilirler; fakat ahiret âleminde herkes gerçek çehresiyle nümayan ve meşhur olacaktır. Bu vesileyle günahkârlar, müminlerden ayrılacaklardır.

3- Dünya; tesir altında kalma, tedricî etkilenme, amel ve infial yurduudur. Eğer bir kimse iyilerle oturur ve hem sohbet olursa, onların iyilik ve meclislerinin etkisi altında kalır; yok eğer kötülerle oturur, onlarla hemdem olursa, gümrah ve bedbaht olur. Fakat ahirette insanların iyilerle veya kötülerle hemnişin

1- Camia ve Tarih, s.10, Üstad Mutahhari.

2- Yasin, 59.

olmaları, kendilerine bir üstünlük veya bir eksiklik getirmez. Zira orada başkalarıyla hemnişin olmanın herhangi bir etkisi yoktur. Elbette kasıt, ahirette herkes yalnız olacak veya hiçbir kimseyi görmeyecektir, anlamında değildir. Aksine, cennet ve cehennemde herkes bir arada olurlar. Ve Kur'an-ı Kerim'in tabiriyle, iyilerin birlikteliğinde arkadaşlık, ülfet, sefa, samimiyet ve muhabbet söz konusudur.

"Onların (iyilerin) göğüslerinde kinden (ne varsa tümünü) sıyırp çıktık, kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıyadırlar."⁽¹⁾

Fakat kötülerin birlikteliğinde ise kin, nefret, çekişme ve tartışma mevcuttur.

"... (Kötülerden) her ümmet (ateşe) girdikçe kendi kardeşine lanet eder. Hepsi birbiri ardından ateşe toplanınca, sonrakiler öncekiler (önderleri) için, Rabbimiz! Bizi saptıranlar işte bunlardır, onlara ateşin azabını kat kat ver, derler."⁽²⁾

"Bu cehennem halkının birbiriyle çekişip tartışması kesin olan bir gerçektir."⁽³⁾

e) Dünya ve Ahirette Müminlerin ve Mücrimlerin Siması:

1- İnsanların kendilerini ıslah ve hatalarını telafi etmeleri için tövbe yolu açık bulunsun diye, Allah dünyada kusurların üzerini örtmektedir; fakat ahirette perdeler açılır ve suçlular çehrelerinden tanınırlar.

1- Hicr, 47.

2- A'raf, 38.

3- Sad, 64.

"(O gün) suçlu günahkârlar, simalarından tanınır da paçalarından ve ayaklarından yakalanıverirler."(1)

2- Dünyada insanın zahirî görünümü, batınının aksi, tersi olabilir; fakat ahirette insanların zahiri ile batını aynı olması gereken şekilde olur. Böylece müminler, mücrimler ve münafıklar çehrelerinden rahatlıkla tanınacaklardır.

3- Dünyada insanın güzelliği ve çirkinliği kendi elinde değildir; fakat ahirette insanın kendi amelleri onun güzel veya çirkin olmasının ana sebebidir. Yani insanın kendi elindedir.

4- Dünyada güzellikleri ve nimetleri elde etmenin meşakkatleri ve eziyetleri vardır; fakat ahirette, halis güzelliklerin ve nimetlerin tümü müminlere aittir. Azap ve kötülükler de kâfirlere aittir.

f) Ahiret Nimetlerinin Genişliği ve Bolluğu:

1- Ahiret âleminin nimetleri, dünyanın sınırlı ve az olan nimetlerinin aksine çok daha fazla ve geniştir. Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"Rabbinizin mağfiretine ve takva sahipleri için hazırlanmış, eni gökler ve yer kadar olan cennete koşun."(2)

Bir diğer ayette ise: *"Onların üzerinde altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır; orada nefislerin arzu ettiği ve gözlerin lezzet aldığı her şey var ve siz orada temelli kalacak olanlarsınız."*(3) buyurmaktadır.

2- Ahiret âleminde, dünyada eşi benzeri olmayan sayısız nimetlerin varlığıyla beraber, dünyada hiç görülmemiş Allah'ın

1- Rahman, 41.

2- Al-i İmran, 133.

3- Zuhruf, 71.

özel nimetleri de bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim, dünya nimetlerine benzeyen nimetleri saydıktan sonra şöyle buyurmaktadır:

"Allah, mümin erkek ve mümin kadınlara içinde ebedî kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinden güzel meskenler vaat etmiştir..."⁽¹⁾

Özetle ayetin mealinden, Allah'ın hoşnutluğunun, tüm nimetlerden daha üstün ve daha büyük olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır. Hz. Peygamberimiz (s.a.a) konuyla alakalı şöyle buyurmuştur:

"Allah onlara (*salih kullarına*) öyle emsalsiz nimetler verecektir ki, o nimetleri hiçbir göz görmemiş, hiç bir kulak duymamış ve hiç kimsenin kalbinden de geçmemiştir."⁽²⁾

3- Dünyada istediğimiz her şey nasibimiz olmayabilir; fakat ahirette istediğimiz her şey bize ziyadesiyle sunulacaktır.

"Orada (cennette) diledikleri her şey onlarındır; katımızda daha fazlası da var."⁽³⁾

4- Dünyada, insanların çeşitli gerekçelerle kendilerini savunmaları ve haklı çıkarma çabası içerisine girmeleri mümkündür; fakat ahirette bu, mümkün değildir.

5- Dünyada, insanlar kendi yaptıkları işi (günahı) başkalarının üzerine yıkabilir; fakat ahirette, böyle bir şeyin olması mümkün değildir.

Özetle söz konusu edilen özelliklerden, ahiret hayatının gerçek ve asıl hayat; dünya hayatının ise ahiret hayatı için bir

1- Tevbe, 72.

2- Vesailu's-Şia, c.6, s.63.

3- Kaf, 35.

mukaddime olduğu anlaşılmaktadır. Yani dünya hayatı, ahiret hayatının nimetlerine erişmenin zeminidir.

"Bu dünya hayatı, yalnızca bir oyun ve oyalanmadır. Gerçekten ahiret yurdu, asıl hayat odur."⁽¹⁾

53- Dünyevi ve Uhrevi Hoşnutluk

1- Dünyevi hoşnutluklar çetinliklerle beraberdir. Hz. Ali (a.s) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

"Dünyanın hoşnutlukları gam ve kederle birliktedir; fakat ahiretin hoşnutlukları böyle değildir."⁽²⁾

2- Dünya'nın hoşnutlukları, zaman, mekân, beka ve ortam bakımından sınırlıdır. Yine Hz. Ali (a.s) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

"Devamı ve bekası olmayan lezzet ve hoşnutluğun faydası yoktur."⁽³⁾

Bir diğ er hadisinde ise şöyle buyurmaktadır:

"Lezzeti fani olan ve nimeti baki olmayandan (*dünya*) nasıl hoşnut olayım?"⁽⁴⁾

54- Müspet ve Menfi Yönleriyle Dünya Malını İstemek

İslamî öğretilerde, ayet ve hadislerde dünya malını istemek iki kısma ayrılmıştır:

1- Ankebut, 64.

2- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 103.

3- Gururu'l-Hikem, Hadis: 10707.

4- Camiu's-Saadat, c.3, s.215.

a) Müspet Olan Dünya Malını İstemek:

Ayet ve hadislerin bir kısmında, dünya malını istemek müspet olarak ifade edilmiş ve hatta teşvik edilmiştir. Ayrıca herkes aşağıdaki ayet ve hadislerde buyrulduğu gibi, dünya malından sahih ve hayırlı bir şekilde istifade etmeye davet edilmiştir:

1- Dünyada faydana olanları unutma!

"Allah'ın sana verdiğiyle ahiret yurdunu ara, dünyadan da kendi payını (nasibini) unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi, sen de ihsanda bulun ve yeryüzünde bozgunculuk arama."⁽¹⁾

2- Allah'ın temiz ve helal kıldıklarını haram etmeyin!

"Ey iman edenler! Allah'ın size helal ettiği temiz şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın. Şüphesiz Allah haddi aşanları sevmez."⁽²⁾

3- Allah'ın dilruba ziynetlerini ve rızıklarını kötülemeyin!

"De ki: Allah'ın kulları için yarattığı ziynet ve temiz rızıkları haram kılan kimdir? De ki: Bunlar dünya hayatında iman edenlerindir (diğerleri de istifade edebilirler); kıyamet gününde ise yalnız onlar içindir."⁽³⁾

Konuyla alakalı olarak İmam Musa Kâzım (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın helal kıldıklarından, iffetinize hâlel vermeyecek ve israf olmayacak bir şekilde, dünyada faydalanmak için temin ediniz."⁽⁴⁾

1- Kasas, 77.

2- Maide, 87.

3- A'raf, 32.

4- Biharu'l-Envar, c.78, s.321.

H.z. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Seni zulümden alıkoyan servet, seni günaha sevk eden fakirlikten iyidir."⁽¹⁾

Birisi H.z. Cafer Sadık'a (a.s): "Ben ellerimle iş yapamıyorum, ticaret erbabı da değilim ve bu nedenle yoksul ve yardıma muhtacım." dedi. İmam (a.s) şöyle buyurdu: "Çalışmaya çaba göster, ellerinle iş yapamıyor isen (sırtında) taşımacılık yap ve başkalarına muhtaç olmaktan kurtul."⁽²⁾

b) Olumsuzlanan Dünya Malını İstemek:

Ayet ve hadislerin bir kısmında, dünya malını istemek olumsuzlanmış ve hatta kınanmıştır. Ayrıca herkesin, aşağıdaki ayet ve hadislerde buyrulduğu gibi, ondan uzak durması gerektiği tavsiye edilmiştir.

1- Dünya malını ve hayatını dininizden önde tutmayın!

"Ama kim taşkınlık edip azarsa ve dünya hayatını tercih ederse hiç şüphesiz cehennem, (onun için) bir barınma yeridir."⁽³⁾

2- Dünya hayatını yegâne maksut edinip, ahiret hayatından yüz çevirmeyiniz!

"Şu halde sen, bizim zikrimize sırt çeviren ve dünya hayatından başkasını istemeyenden yüz çevir."⁽⁴⁾

3- Dünya malına ve evlatlarınıza aldanmayınız!

"Ey iman edenler! Ne mallarınız, ne çocuklarınız sizi

1- Vesailu's-Şia, c.12, s.17.

2- Vesailu's-Şia, c.12, s.17.

3- Nazi'at, 37, 39.

4- Necm, 29.

Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Kim böyle yaparsa, artık onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir."⁽¹⁾

Olumsuzlanan Dünya Malını İstemenin Etkileri

Dünya malını istemenin olumsuz özellikleri vardır ki, insanı gerçek değerlerden ve kemale ulaşmaktan alıkoymaktadır. Onlardan bazı örnekler vereceğiz.

1- Manevî değerlerden gaflet: Menfi dünya malını istemenin önemli eseri, insanın dünya hayatını ahiret hayatının maneviyatından üstün görmesine, İlahî değerlerden gafil olmasına, ahlakî güzelliklerden uzaklaşmasına neden olmakta ve kendini beğenmişlik, kendini üstün görme ve kibir gibi rezil sıfatlara yaklaştırmaktadır.

2- Kalben bağlanmak ve bağımlı olmak: Menfi dünya malını istemenin bir diğer eseri, dünyaya kalpten bağlanmaktır ki, insanı birçok sorumluluklarını yerine getirmekten alıkoymaktadır. Kur'an, savaşa gitmekten imtina eden münafıklara ve dünya malını isteyenlere şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki, Allah yolunda, savaşa çıkın denildiği zaman yere ağırlık edip (yüklenip) kaldınız? Oysa dünya hayatının geçimi ahirete göre pek az bir şeydir."⁽²⁾

Ayetten de anlaşıldığı üzere, dünya malına kalpten bağlanmak, insanların cihada katılarak dinî ve insani sorumluluklarını yerine getirmesine mani olmaktadır.

1- Münafıkun, 9.

2- Tevbe, 38.

Müspet Olan Dünya Malını İstemek Ahirete Yatırım Vesilesidir

Müspet yönde dünya malını istemek bir görüş aracı, insani değerlere ve kemallere ulaşmanın vesilesi olmalıdır. Hz. Süleyman (a.s) ve Hz. Davud (a.s) mukaddes amaçlara ulaşmak ve İlahî nizamı hâkim kılmak için dünya malını vesile kılmışlardır. Zira onların dünyaya ve dünya malına karşı bakışları, Allah'a ve mesuliyetlere karşı gaflet vesilesi değil de, imtihan ve Allah'a şükür etme vesilesiydi.

"Bu Rabbimin fazlındandır, O'na şükredek miyim, yoksa nankörlük edecek miyim, diye beni denemekte. Kim şükrederse o kendisi için şükretmiştir..."⁽¹⁾

İmam Muhammed Bakır (a.s) konuyla alakalı olarak: *"Müspet yönde dünya malını istemek, ahiret nimetlerini elde etmek için iyi bir yaverdir."* buyurmuştur.⁽²⁾

İbn Ebi Ya'fur diyor ki: "Hz. Cafer Sadık'a (a.s) arz ettim ki:

– Biz dünya malını çok seviyoruz.

Hazret buyurdular ki:

– Onunla ne yapıyor ve onu nerede harcıyorsunuz?

Arz ettim ki:

– Onunla hacca gidiyor, yoksullara sadaka veriyor, din kardeşlerimize harcıyor ve çoluk çocuğumuzun geçimini sağlıyoruz.

Hazret:

– Bu dediğiniz dünya malını sevmek değildir; belki (*ahirete azık hazırlamak*) ahireti sevmektir."⁽³⁾

1- Neml, 40.

2- Vesailu's-Şia, c.2, s.17.

3- Biharul-Envar, c.73, s.106.

Hız. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Ey halk! Dünyanın tüm sakinleri, dünyada misafirdirler ve ellerinde bulunan varlıkların tümü, kendilerine ödünç verilmiştir. Ayrıca herkes de bilmektedir ki, misafir göç etmek zorundadır ve ödünç aldığı şeyi de sahibine iade etmek zorundadır."⁽¹⁾

Hız. İmam Rıza'nın (a.s) ünlü yarenlerinden Muhammed İbn İsmail Hız. Rıza'dan (a.s) şöyle buyurduğunu duydum:

Dünya malı beş şeyin yardımı olmadan bir araya gelmez; şiddetli haset, uzun arzular, galip olan hırs, sıla-ı rahmi kesmek ve dünyayı ahiretten üstün görmek."⁽²⁾

İnsanların dünya malını istemelerinin iki gayesi vardır. Birincisi, dünyevi ihtiyaçları gidermek; ikincisi ise, dünya malını vasıta kılarak ahiretin güzel nimetlerini kazanmak ve ahirete azık hazırlamak.

Dünyevi ihtiyaçları gidermek kastıyla talep edilen dünya malının, helaline ve haramına riayet edildiği takdirde, dünyevi ihtiyaçları giderdiği ve hayat saadetini sağladığı gibi, Allah'ı da hoşnut eden bir vesile olur; fakat dünya malını hedef kılarak ona ulaşmaya çaba sarf etmenin fikrî yorgunluk, haset ve fuzulî oyalanmadan başka da bir kazancı olmaz. Dolayısıyla, maneviyatı tamamlama ve ahireti kazanma vesilesi olacak dünya malı istenilen ve beğenilen bir hakikattir; ama hedef karar kılınan, kalbi körelten ve ahireti unutturarak dünya malı da, kınanan ve beğenilmeyen bir olgudur.

1- Biharu'l-Envar, c.77, s.187.

2- Vesailu's-Şia, c.12, 19, 4.

55- Dünya Ahiretin Tarlasıdır

Kur'an-ı Kerim, dünyayı tarlaya benzetmekle ondan nasıl faydalanılması gerektiğini; insanlardan bir grubunun, tarlayı ahiret için, diğer bir grubunun ise dünya için ektiklerini ve ayrıca her ikisinin de neticesinin ne olacağını beyan buyurmuştur:

"Kim ahiret ekinini isterse, biz ona kendi ekininde arttırmalar yaparız. Kim de dünya ekinini isterse, ona da ondan veririz; onun ahirette bir nasibi yoktur."⁽¹⁾

Bu teşbihte insanlar, ekini ekene (çiftçiye), dünya tarlaya, ameller ise mahsule benzetilmektedir.

Değişik tarlalarda hayat bulan mahsuller, birbirlerine nazaran çok farklıdır. Bu mahsullerden bazıları hadsiz hesapsız bol, kalıcı, yemyeşil verimli ağaçları ve tatlı meyvelerle dolu; bazıları ise, az ömürlü, az verimli, geçici ve acı meyvelerle dolu olur.

Kur'an-ı Kerim, ahiret için çalışanların çabalarının semeresini dünyada hakkıyla alacaklarını taahhüt ederek, biz onların mahsullerini artırırız, buyurmaktadır; fakat sadece, dünya için çalışanlara da; dünyadan istedikleri miktarda mal veririz ve ahirette hiçbir nasipleri kalmaz, diye buyurmaktadır. Dolaşısıyla hem ahiret için hem de dünya için çalışanların hiçbiri, dünya nimetlerinden (*malından*) mahrum edilmezler.

Dünyayı (*dünya malını*) kazanmak için çaba gösterenler boş ellerle; ahiret için çaba gösterenler ise, dolu ellerle ahiret yolcusu olurlar. Ahiret için çaba gösterenler, dünyalarını kazandıkları gibi, ahiretlerini de kazanmanın sevinciyle mesrur

1- Şura, 20.

olurlar. Dünyayı kazanmak için çaba gösterenler ise, yanlarına bir meta alamamanın ve ahiretlerini de kazanamamanın üzüntüsüyle meys olurlar.

Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki: *"Dünya ahiretin tarlasıdır."*⁽¹⁾ Dünya tarlasıyla ahiret tarlası arasında bulunan benzerliklerden bazılarını kısaca değinmekteyiz:

1- Dünya tarlasının mahsulünü almak için uygun tohuma, verimli toprağa, temiz suya, ılıman havaya ve güneşin ısısı gibi gerekli şartlara ihtiyaç olduğu gibi, ahiret tarlasının mahsulünü alabilmek için de amellerin Allah'ın hoşnutluğunu sağlayan ve Allah'ın dergâhında kabul olan amellerden olması gerekmektedir.

2- Dünya tarlasının mahsulünü vermesi için, tohumun yeşermesini engelleyecek taş ve kesek gibi engellerin giderilmesi ve toprağın işlenip hazırlanması gerekli olduğu gibi, ahiret tarlasının mahsulünü alabilmek için de, insanın kendisini, kendini beğenmişlik ve kendini elit görme gibi engellerden (çirkin sıfatlardan) temizlemesi gerekmektedir.

3- Dünya tarlasına ekilen tohumun cinsine göre, aynı cinsten mahsul alabilmek mümkündür. Ahiret tarlasında da herkes kendi amelinin karşılığını görecektir. Kim günah tohumu ekmişse, hasret, kınanma ve azap onun nasibi olacaktır. Ve kim de salih amel ve itaat tohumu ekmişse, saadet, mutluluk ve hoşbahtlık onun nasibi olacaktır. Öyleyse ektiğimiz tohumlara dikkat etmemiz gerekmektedir. Acaba diken tohumu mu ekmekteyiz, yoksa gül tohumu mu? Acaba itaat tohumu mu ekmekteyiz, yoksa isyan tohumu mu?

1- İrşadu'l-Kulub, s.89.

4- Dünya tarlasına ekilen tohum miktarınca mahsul alındığı gibi, ahiret tarlasına da ekilen salih ameller miktarınca semente alınacaktır. Ayrıca dünya tarlasına tohum atmayanların, mahsul almaktan mahrum oldukları gibi, salih amellerde bulunmayanların da ahiret semerelerinden ve nimetlerinden mahrum olacakları kesindir. Şartları uygun olup da Allah'ın rızasını kazanmak için infak etmeyenler, ziraat mevsiminde ekim yapmayan çiftçiye benzemektedir, netice alacağı hiçbir şey olmaz.

5- Dünya tarlasına ekilen tohumların ve henüz yeşeren mahsulün çeşitli tabii afetlerden korunmaya ihtiyacı olduğu gibi, ahiret tarlasına ekilen amellerin de (salih amellerin de) şirk, gıybet ve riya gibi afetlerden korunması gerekmektedir.

6- Dünya tarlasına ekilen tohumlar, toprağın, havanın ve vakti vaktine yapılan sulamanın yarattığı uygun şartlara göre mahsulünü artırdığı gibi, ahiret tarlasına ekilen salih ameller de, amelin derecesine göre sevabı çoğaltmaktadır. Bazı salih amellerin sevabı on kat, bazen yetmiş kat veya daha fazla verilmektedir. Mesela; yalnız kılınan namazın sevabıyla, cemaatle kılınan namazın sevabının aynı olmadığı, "Mescid-i Haram" ve "Mescid-i Nebi"de kılınan namazların sevabıyla, diğer mekânlarda kılınan namazların sevabının aynı olmadığı veya sadaka vermekle borç vermenin sevabının aynı değerde olmadığı apaçık bir gerçektir.

56- Dünya ve Ahiret Seferinin Benzerlikleri

Her insan ömrü boyunca defalarca dünyevi sefere çıkmış ve seferin şartlarının ne olduğunu iyi bilmektedir; fakat ömrün son seferi olarak bilinen bir diğer sefer de vardır ki, ona ahiret seferi denilmektedir. Ahiret seferinin, dünya seferine olan benzerliklerinden bazılarını şöyle örneklemek mümkündür:

1- Dünya seferine çıkmadan önce birtakım hazırlıklar yapmanın gerekli olduğu gibi, ahiret seferine de çıkmadan önce birtakım manevi hazırlıklar yapmak gereklidir. Hz. Hasan (a.s) ahiret seferi ile alakalı olarak şöyle buyurmuştur:

"Ahiret seferine hazır ol ve ecel gelmeden önce azığınızı (*kendini*) hazırla."⁽¹⁾

Birisi Hz. Ali'ye (a.s): "Ahiret seferine nasıl hazırlanmalıyız?" diye sordu. Hz. Ali (a.s): "*Ahiret seferine hazırlık, vecibeleri yerine getirmek, günahlardan sakınmak ve ahlaki faziletleri kazanmaktır.*" buyurdu. ⁽²⁾

Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"Sefere çıkan yolcu kendisine azık hazırlama zorundadır ve yolcu kendisine yolluk hazırlamadan yola çıkarsa, zahmete düşüp helak olur."⁽³⁾

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Ah, azığın azlığından ve seferin uzaklığından! Ah, mahşerin büyük vakfesinden ve kıyamet gününden!"⁽⁴⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki:

"İnsan, kıyamete hazırlığa kendisinden başlamalıdır. Kendi yararına, dünyadan ahiret için, gençliğinden yaşlanacağı gün için, sağlığından hastalanacağı gün için, hayatından ölüm için faydalanmalıdır ki; ölümden sonra hazırlanmış olduğu azıktan yararlanabilsin."⁽⁵⁾

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

1- Biharu'l-Envar, c.38, s.99.

2- Biharu'l-Envar, c.71, s.263.

3- Biharu'l-Envar, c.38, s.99.

4- Nehcü'l-Belağ, Hikmetli Sözler: 77.

5- Biharu'l-Envar, c.77, s.177.

"Yok olacak fani dünyadan, varlığı kesin ve baki olan ahiret için azık götürünüz; çünkü azık götürmenin yolunu size iyi öğretmişler ve dünyadan göç edeceğinizi de emretmişlerdir."⁽¹⁾

Büyük âlimlerden birine dediler ki: Bir hafta sonra öleceğini sana söylerlerse, hayatında ne gibi bir değişiklik yaparsın? Cevabında dedi ki: "Hiç bir değişiklik yapmam. Zira her haftayı ömrümün son haftası olduğunu hesap ederek, kırk yıldan beri ölüme hazırlıklıyım."

Akl-ı selime sahip olan insanlar, her an dünyayı terk edip Allah'ın huzuruna varacaklarmış gibi, Allah'a hesap vereceklermiş gibi, amade olmalıdırlar. Amade olmakla beraber, dünya ve ahiret bedbahtlığının anahtarı olan günahlardan ve günah ortamlarından da sakınmalıdırlar.

2- Dünya seferinin başlangıcı ve nihayet bitişi vardır. Ahiret seferinin de başlangıcı, ölüm meleğinin ruhu almasıyla başlar, cennete veya cehenneme varılmasıyla da son bulur. Kur'an-ı Kerim'in beyanıyla: Başlangıcı "İnna lillah, hepimiz Allah'tan geldik." varışı ise, "İnna ileyhi raciun, yine O'na döneceğiz."dir.

3- Dünya seferinde insanın yükü ne kadar az olursa, o kadar rahat olur; insan ahiret yolculuğuna çıkmadan önce, tövbeyle, İlahî hukuka ve halkın hukukuna riayet etmekle günah yükünü azaltması gerekmektedir.

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"(Günah) yükünüzü azaltın! Zira nihaî konaklayacağınız yurt, önünüzde durmaktadır ve kıyamet sizi beklemektedir."⁽²⁾

1- Biharu'l-Envar, c.77, s.433.

2- Gururu'l-Hikem, c.1, s.35.

4- Dünya seferinde varılacak bir ev veya benzeri bir mesken konaklama maksadı olarak nazarda tutulur, ahiret seferinde de uygun bir mesken, varılacak mesken olarak nazarda tutulmalıdır. Kıyamette insan için bir ev bulunmamaktadır. Eğer insan dünyada kendisi için bir ev inşa etmişse, sadece ondan yararlanabilir. Eğer insan kendisi için hayırlı bir ev inşa etmişse, hoş saadetine; yok eğer kötü bir ev inşa etmişse de vay haline.

5- Dünya seferinde varılacak evin malzemeleri herkesçe bilinmektedir; fakat ahiret seferinde varılacak evin malzemeleri iman, salih amel ve hayırlardır.

6- Dünya seferinde maksada varılncaya kadar, yol boyunca polis tarafından çeşitli kontrollerin olması söz konusudur. Ahiret seferinde de duraklar vardır ki; namaz, oruç, velayet hakkı ve kul haklarından sorulacaktır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki: "Onları durdurun, şüphesiz onlar sorguya çekileceklerdir."⁽¹⁾

Hz. İmam Musa Kâzım (a.s) buyuruyor ki:

"Kıyamet günü şu dört soruya cevap vermeden hiçbir kimse, bir adım bile atmaya muktedir değildir: Ömrünü nasıl ve nerede geçirdi? Gençliğini nerde ve nasıl harcadı? Mal varlığını nasıl ve nerden kazandı, nasıl ve nerde harcadı? Biz Ehlibeyt'in (a.s) hukukunu uyguladı mı ve muhabbetini korudu mu?"⁽²⁾

7- Dünya seferlerinde yolun durumunu yol idaresi belirlemektedir. Ahiret seferinin de durumunu İlahî önderler belirlemektedir.

1- Saffat, 24.

2- Biharu'l-Envar, c.7, s.258.

8- Dünya seferinin karanlık yollarını aydınlatıcı lambalarla ışıklandırmak mümkün olduğu gibi, ahiret seferinin de karanlık yolunu sadece imanla aydınlatmak mümkün olabilir.

9- Dünyada sefere çıkan kimse, seferin kalıcılığına veya geçiciliğine göre hazırlık yapar. Eğer varacağı noktayı kendisine vatan olarak seçerse, orada yatırım yaparak geleceğine zemin hazırlamaya ve kendisi için güzel bir düzen kurmaya çalışır; yok eğer geçici olarak kalacağına karar verirse de, orada hiç bir yatırım yapmadan farklı bir düzen kurar. Kur'an ve Ehlibeyt öğretilerinden dünyanın ebedi kalınacak bir yer olmadığı anlaşılmaktadır.

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Ey insanlar! Dünya hayatı geçici ve ahiret hayatı ise baki'dir. Öyleyse geçici hayattan, baki hayat için azık alınız."⁽¹⁾

10- Dünya seferine çıkan kimsenin seferi önemli bir iş için ise, hiç vakit geçirmeden bir an önce maksada varmak için gayret göstermektedir. İnsan, gelişip kemale erişmeyi isteyen bir varlıktır ki, bir noktada durmayı istemez. Zira her yönüyle insan, başkalarından üst noktada ve önde durmak istemektedir. Özellikle manevi açıdan bir noktada duran insan, kemalin üstün derecesine asla erişemez. Ayrıca insanlar hemcinslerine karşı gösterdikleri üstünlük ve öncülük yarışında, insani değerleri Allah'ın ölçüleriyle harmanlayarak, kabul ederek yarışa katılmaları gerekmektedir. İnsanlar Kur'an ve Ehlibeyt'i, üstünlüğün ölçüsü görmeli, ilahî ve insani değerleri öne çıkararak, manevi ahlakın doruğuna yükselebilmek için yarış meydanında yerini almalıdır.

"Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün (kerim) olanı-

1- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 3.

nız, (ırk ya da soyca değil) takvaca en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah, bilendir, haber alandır."⁽¹⁾

11- Dünya seferinin selametle bitirilmesi için, caddelerin üzerine istikameti belirten çeşitli (trafik) işaretler konulmaktadır. Ayrıca yolculuğunu selametle bitirilebilmesi için yolcunun da (veya şoförün) konulan işaretleri okuması, anlaması ve yol üzerindeki işaretlere uyması gerekmektedir. Allah da insanları kendisine yakınlaşmaya davet ederek, insanların önüne aydınlık doğru ve yolun istikametini belirlemiştir.

"Şüphesiz hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun diye biz hem afakta hem de enfüste (iç ve dış âlemde) onlara (delil olarak) ayetlerimizi göstereceğiz."⁽²⁾

57- Dünya ve Ahiret Seferinin Farklılıkları

1- Dünya seferine çıkan ancak kendisine azık almayan birisine başkalarının yardım etmesi mümkündür; fakat ahiret seferine azık almadan çıkan birisine yardım edecek bir kimse olamaz. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Hiçbir günahkâr, bir başka günahkârın günahını yüklenmez. Eğer yükü ağır olan kimse (bir başkasını) onu taşımaya çağırırsa, bu, onun yakın akrabası da olsa kendisine ondan hiçbir şey yükletilmez."⁽³⁾

Ayrıca dünyevî seferde insanların yakın çevresi ve akrabalarıyla görüşmesi mümkün olabilir; fakat ahiret seferinde arkadaşlık ve akrabalık bağları (*alakaları*) ortadan kalkar ve onlarla da görüşmek söz konusu olmaz. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

1- Hücurat, 13.

2- Fussilet, 53.

3- Fatır, 18.

"Öldükten sonra mümin bir kimseye altı şeyin eseri (*seva-bı*) ulaşacaktır; onun için oğlunun yaptığı 'istiğfarın' sevabı, kendisinden sonra bıraktığı (*öğrettiği*) 'Kur'an'ın sevabı, diktiği 'ağacın' (*insanlar istifade ettikleri müddetçe*) sevabı, açtığı 'su yolunun' (*su yolu açarak insanlara su ulaştırmanın*) sevabı, kazdığı 'su kuyusunun' sevabı ve geride bıraktığı 'güzel sünnetlerin' sevabı."⁽¹⁾

58- Dünya ve Ahiret Mahkemesi

Dünya mahkemesiyle ahiret mahkemesi arasında suçluların cezasını belirleme vb. hususlarda birtakım farklılıklar vardır ki, onlardan bazılarını kısaca değineceğiz.

1- Dünya mahkemesinde, suçlular tarafından işlenen suçların birçoğu (aydınlatılamayıp) gizli kalmaktadır; fakat Allah'ın adalet mahkemesinde hiçbir suç, küçüğünden büyüğüne, gizli kalmadan açığa kavuşturulacak ve gerekli ceza verilecektir. Bu konuyla alakalı Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"(Önlerine) kitap konulmuştur; artık suçlu günahkârların, onda olanlardan dolayı dehşetle korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki: 'Eyvahlar bize, bu kitaba ne oluyor ki, küçük büyük her şeyi sayıp duruyor? Yapıp ettiklerini önlerinde hazır bulmuşlardır. Rabbin hiç kimseye zulmetmez.'"⁽²⁾

2- Dünya mahkemesinin çeşitli sebeplerden dolayı ertelenmesi ve suçluya verilen cezanın yeniden mütalaa edilmesi mümkün olabilir. Hatta zaman aşımı denilip, suçlu cezalandırılmayabilir; fakat ahiret mahkemesinde, suçlunun cezalandırılmasında ne bir erteleme, ne yeniden mütalaa ve ne de zaman aşımı söz konusu olmaz.

1- Mizanu'l-Hikme, c.9, s.273.

2- Kehf, 49.

3- Dünya mahkemesinde, suç şahitler ve diğer sınırlı kanallarla ispatlanır; fakat ahiret mahkemesinde ameller, beden azaları, melekler ve nice diğer şahitlerin ifadesiyle, suçluların suçları ve cezaları ispatlanacaktır.

4- Dünya mahkemesinde yapılan bazı yargılar veya verilen hükümler adil olmayabilir; fakat ahiret mahkemesinde, adaletten başka hiçbir şey olmaz.

5- Dünya mahkemesinde, milyonlarca suçsuz insanın katilleri olan, Saddam, Şaron, Hitler, Lenin ve benzeri caniler için uygun bir ceza bulunmamakta veya cezalandırılmaları mümkün olmamaktadır; fakat ahiret mahkemesinde, bu gibi caniler için uygulanacak ceza ve uygulayacak güç mevcuttur.

6- Dünya mahkemesinde, bazı suçluları koruyup kollayanlar olabilir; fakat ahiret mahkemesinde, hiçbir suçluyu koruyacak bir güç olamaz.

7- Dünya mahkemesinde, suçluların suçlarını ispatlamak mümkün olmamaktadır; fakat ahiret mahkemesinde, Allah'ın adalet divanında hiçbir suçlu kendi suçunu gizlemeye muktedir olamayacaktır.

8- Dünya mahkemesinde, şikâyetçi olmayıncaya kadar suçlular muhakeme edilmemektedir; fakat ahiret mahkemesinde, şikâyetçi olsun veya olmasın, tüm suçluların günah dosyaları açılacak ve Allah'ın adaletine hesap vereceklerdir.

9- Dünya mahkemesi umuma açık bir yerde yapılmamaktadır; fakat ahiret mahkemesi, umuma açık bir yerde, aleni yapılacaktır ve suçlular rüsva edilecektir.

10- Dünya mahkemesinde, kimi zaman suçlu hazır bulunmamakta ve gıyabında yargılama yapılmaktadır; fakat ahiret

mahkemesinde, hiçbir kimsenin firari olması mümkün olmaz, herkes huzuren yargılanacak ve hak ettiği cezaya çarptırılacaktır.

59- Vicdan ve Kıyamet Mahkemesi

Kur'an'a göre "nefs-i levvâme" insanın derununda küçük bir sorgulayıcıdır. Yapılan her hayır veya şer işten hemen sonra, insanın içerisinde bir mahkeme oluşturur ve onu sorgulamaya başlar. Bu derunî mahkemenin kıyamet sorgulamasıyla acayip benzerliği vardır. O benzerliğe işaret etmeden önce "nefs-i levvâme"nin ne olduğunu açıklamakta yarar vardır.

Nefs-i Levvâme Nedir?

Sözlükte "kınayıcı nefis" anlamına gelen "nefs-i levvâme" tasavvufta, kalbin nuru ile bir parça nurlanmış, o nur ölçüsünde uyanıklık kazanmış nefis demektir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

"Hayır, daima kendini kınayan nefse and içerim."⁽¹⁾

Bu nefis, kıyamet günü dünyada iken yaptığı kötülüklerden ve elindeki imkân ve fırsatları en iyi şekilde değerlendirmedikten dolayı pişmanlık duyar. Levvâme sıfatını alan nefis, yaptığı kötü işlerin farkındadır, gafletten bir nebze de olsa sıyrılmıştır. Yeterince olgunlaşmadığı için kötülükleri işlemeye devam eder. Ancak bununla birlikte nefisini hesaba çekerek ve yaptığı kötülüklerden tövbe eder.

1- Vicdan mahkemesinde, hâkim, şahit, hükmü icra edecek olan vicdanın kendisi, yani insanın nefsidir; nitekim kıyamet mahkemesinde de Allah, hâkim, şahit ve hükmü icra edecek kudrete sahip olmaktadır.

1- Kıyamet, 2.

2- Vicdan mahkemesi, tavsiye, rüşvet, arkadaşlık, yardım ve beşerin düzenlediği uyduruk dosya kabul etmemektedir; ni-tekim kıyamet mahkemesinde de tavsiye, rüşvet, arkadaşlık, yardım ve fidiye kabul edilmeyecektir. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Hiç kimsenin başkasının yerine bir şey ödeyemeyeceği, kendisinden şefa'at kabul edilmeyeceği, hiç kimseden fidiye alınmayacağı, kendilerine yardım da edilmeyeceği günden sakının."⁽¹⁾

3- Vicdan mahkemesi, en büyük ve en önemli dosyaları bile, en kısa süre zarfında inceleyip nihaî hükmü vermektedir; kıyamet mahkemesinde de, hesabı çabuk gören anlamına gelen "Seriu'l-Hisab" olan Allah, en kısa zaman içerisinde insanları hesaba çekmekte ve gereken cezayı vermektedir.

"... Allah hüküm verir. Onun hükmünün peşine düşecek (ve engelleyecek) de yoktur. Ve O, hesabı pek çabuk görendir."⁽²⁾

4- Vicdan mahkemesinin sonucunda, cezalandırmanın ilk adımı olarak, vicdan insanın yüreğinin derinliğine düşer ve daha sonra yürekte çıkarak tüm bedeni sarar; kıyamet mahkemesinde de, Allah'ın azabı kalplerin derinliklerine sirayet ederek kavurup duracaktır.

"Allah'ın tutuşturulmuş bir ateşidir. O (ateş) kalplere çöreklenmektedir. O (ateş) onların üzerine kilitlenecektir."⁽³⁾

5- Vicdan mahkemesinin, nazır ve şahitlere ihtiyacı olmadığı gibi, insanın lehine veya aleyhine olan tüm bilgileri kabul et-

1- Bakara, 48.

2- Ra'd, 41.

3- Hümeze, 6-8.

mektedir; kıyamet mahkemesinde de, insanın eli, ayağı, teni, derisi hatta tüm vücudu yapılan amellere nazır ve şahittirler.

60- Dünya ve Ahiret Pişmanlık Yurdu

1- İnsanın dünyada pişmanlık duyması, kendisini ıslah etmesi ve geri dönmesi içindir. Ahirette duyulan pişmanlık ise, bebeğin ve koparılan meyvenin önceki haline geri getirilmesi mümkün olmadığı gibi, ıslahın ve geri dönüşün de mümkün olmadığını anlamak içindir. Kur'an-ı Kerim ahirette pişmanlık duyan mücrimlerin dilinden şöyle buyurmaktadır:

"Suçlu günahkârları, Rableri huzurunda başları öne eğilmiş olarak: Rabbimiz! Gördük ve işittik; şimdi bizi (bir kere daha dünyaya) geri çevir, salih bir amelde bulunalım, artık biz gerçekten kesin bilgiyle inananlardanız derken bir görsen!"⁽¹⁾

Fakat onların isteklerinin ciddiyeti ve gerçekliği bulunmamaktadır. İstekleri reddedilecektir. Zira bunlar, zorunluluk ve perişanlık halinin yansımasıdır ki, en kötü insanda bile bu hâli görmek mümkündür. Onların niyetleri derunlarında İlahî bir inkılap gerçekleştirip yaşamlarını değiştirmek değildir. Kur'an buyuruyor ki:

"... Eğer geri döndürülseler, yine kendilerine yasak edilen şeylere (günahlara) dönerler. Doğrusu onlar yalancılardır."⁽²⁾

Hız. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki:

"Kimin üzerinde din kardeşinin hakkı varsa, dirhem ve dinarın yarar sağlamadığı o gün (*kıyamet*) gelmeden önce

1- Secde, 12.

2- En'am, 28.

o, kardeşinden helallik almalıdır. Zira o günde, kimin üzerinde başkalarının hakkı olursa, onun iyiliklerinden alınıp alacaklıya verilecektir. Eğer iyilikleri de olmazsa, alacaklının günahlarından alınıp, mücrimin kötülüklerine ilave edilecektir."⁽¹⁾

Ahirette suçlular diyecekler ki: Acaba bize şefaate edecek ve bizi dünyaya geri gönderecek bir şefaateçi yok mudur?

"Onun (Kur'an'ın) haber verdiği şeylerin ortaya çıktığı gün, önceleri onu unutmuş olanlar, Rabbimizin peygamberleri şüphesiz bize gerçeği getirmişti, şimdi bize şefaate edecek şefaateçiler var mıdır? Yahut (dünyaya) geriye çevrilsek de yaptığımız (kötülüklerden) şeylerden başka (iyi) şeyler yapsak, derler."⁽²⁾

2- Dünyada pişmanlık duyan herkes kendisini düşünmektedir. Bir an evvel kendisini aklamaya çalışmaktadır. Önceki hayatına ve yaşantısına dönebilmek için akrabalarından ve arkadaşlarından yardım istemektedir. Ahiretin pişmanlığında ise, insan hak sahiplerinin haklarını ödemedi aciz⁽³⁾ olduğu için hak sahipleri haklarını isteyebilirler korkusuyla, insan kendi yakınlarından ve arkadaşlarından kaçacaktır. Kur'an-ı Kerim bu konuyla ilgili olarak buyuruyor ki:

"Kişi o gün, kendi kardeşinden kaçır, annesinden ve babasından, eşinden ve çocuklarından. O gün onlardan her birinin kendine yetecek bir işi vardır."⁽⁴⁾

3- İnsanın dünyada pişmanlık duyması, maddi tedbirlerle telafi edilebilmektedir; fakat ahiretteki pişmanlıkta maddi ted-

1- Camiu's-Saadat, c.2, s.310.

2- A'raf, 53.

3- Tefsir-i Numune, c.26, s.158.

4- Abese, 34-37.

birlerin hiçbir önemi olmaz. Zira tüm maddi olanaklar kesilecek ve dünyada kalacaktır.

a) "Malın da çocukların da yarar sağlayamayacağı günde!"⁽¹⁾

b) "O gün bir dost, bir dostu hiç bir şeyden müstağni kılamaz ve onlar yardım da olunmazlar."⁽²⁾

c) "Böylece sur'a üflendiği zaman artık o gün aralarında (akrabalık bağları) yoktur ve (soylarını) soruşturmazlar."⁽³⁾

d) "Bugün biz onların ağızlarını mühürleriz; (günah ve sevap olarak) kazanmakta olduklarını da elleri bize söylemekte, ayakları da şahitlik etmektedir."⁽⁴⁾

e) "Malım bana hiçbir yarar sağlamadı! Kudret ve gücüm de yok olup gitti!"⁽⁵⁾

4- Dünyada pişmanlık duymanın garantine dönemi ve hapis müddeti çok kısa olmaktadır; fakat ahiretin pişmanlık müddeti çok uzun ve hatta bazıları içinse ebedi hapis olacaktır.

5- Dünyada pişmanlık duymanın işkence ve azabı sınırlı olmaktadır; fakat ahiretin pişmanlığında ise, Allah'ın azabı sınırsızdır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Doğrusu, ayetlerimizi inkâr edenleri yakında ateşe sokacağız; derileri her yanıp piştiğinde, azabı tatmaları için onları başka derilerle değiştireceğiz. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir."⁽⁶⁾

1- Şuara, 88.

2- Duhan, 41.

3- Mü'minun, 101.

4- Yasin, 65.

5- Hakka, 28-29.

6- Nisa, 56.

6- Dünyada pişmanlık duyulduğunda, hiçbir kimse kendisini kurtarmak için, eşini, evladını, anne ve babasını feda etmeye hazır olmaz; fakat ahiretin pişmanlığında, günahkâr kimse, kazandığı ateşten kurtulabilmek için, kendi yerine evlatlarını feda etmek ister.

"Bir suçlu günahkâr, o günün azabına karşılık olmak üzere, oğullarını fidye olarak vermek ister."⁽¹⁾

Sadece evlatlarını feda etmekle yetinmez, eşini ve kardeşlerini bile feda etmek ister.

"Kendi eşini ve kardeşini."⁽²⁾

Onlarla bile yetinmez, kendisini himaye eden akrabalarını ve kabilesini, hatta yeryüzünde bulunan insanların tümünü feda etmek ister.

"Ve onu barındıran aşiretini (soyunun hepsini) de. Yeryüzünde bulunanların tümünü de, sonra bir kurtulsa! Hayır! (böyle fidyeler kabul edilmez) Doğrusu o (cehen-nem) cayır cayır yanmakta olan ateştir."⁽³⁾

7- Dünyada pişmanlık duymanın, suçlu insanlarda eserleri görülmemektedir; fakat ahirette pişmanlık duyan insanlar bile, suçlu simalarından tanınacaktır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Suçlu günahkârlar, simalarından tanınır da paçalarından ve ayaklarından yakalanıverirler."⁽⁴⁾

8- Dünyada pişmanlık duymanın, insan için bir kaçış yolu ve gizlenerek canını kurtarma imkânı bulunmaktadır; fakat ahi-

1- Mearic, 11.

2- Mearic, 12.

3- Mearic, 13-15.

4- Rahman, 41.

retin pişmanlığında böyle bir şeyin olması mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"O gün, sonunda varılıp karar kılınacak yer yalnızca Rabbinin katıdır."⁽¹⁾

9- Dünyada pişmanlık duyan insanın kısmen de olsa, refah içerisinde yaşayabilme imkânı mümkündür; fakat ahiretin pişmanlığından sonra insanın refahtan payı asla bulunmayacaktır.

"Orada ne serinlik tadacaklar, ne de bir içecek. Kaynar sudan ve irinden başka."⁽²⁾

10- Dünyada pişmanlık duyan insanın, bir hadde kadar dışarıyla irtibatı bulunmaktadır; fakat ahiretin pişmanlığında başkalarıyla tüm irtibatlar kesilmektedir.

"O zaman kendilerine uyanlar, kendilerine uyanlardan uzaklaşacak, azabı görecekler ve aralarındaki bağlar da kopmuş olacaktır."⁽³⁾

11- Dünya pişmanlığının memurları yumuşak ve merhametli davranabilirler; fakat ahiret pişmanlığının (cehennem) memurları hiçbir kimseye asla merhamet göstermezler. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Kendinizi ve yakınlarınızı, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun üzerinde oldukça sert, güçlü melekler vardır. Allah kendilerine neyi emretmişse ona isyan etmezler ve emredildiklerini yerine getirirler."⁽⁴⁾

1- Kıyamet, 12.

2- Nebe, 24-25.

3- Bakara, 166.

4- Talak, 6.

12- İnsan dünyada pişmanlık duyduğunda, azap ve işkenceyle (karşılanmaz) ağırlanmaz; fakat ahirette pişmanlık duyulduğunda, yiyecekler ve içecekler diğer azaplar gibi işkence aracı olur. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Eğer onlar (mücrimler) yardım isterlerse, maden eriyiği gibi yüzleri kavurup yakan bir su ile suvarılırlar. O pek de kötü bir içkidir."⁽¹⁾

Ve "Hiç şüphesiz zakkum olan bir ağaçtan içeceksiniz. Böylece karınları ondan dolduracaksınız."⁽²⁾

13- İnsan dünyada pişmanlık duyduğunda, elbisesi azap ve işkence vesilesi olmamaktadır; fakat ahirette pişmanlık duyulduğunda, ahiretin elbiseleri ateş ve işkence vesilesi olur. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Artık (iki gruptan) kâfirler (var ya), onlar için ateşten elbiseler biçilmiştir, başları üstünden kaynak su dökülür."⁽³⁾

14- Dünyada pişmanlık duymanın cezası insanın kendisi tarafından belirlenmektedir; fakat ahiret pişmanlığının cezası insanın amelinin (özüdür) karşılığıdır ki, insanın kendisine dönüktür.

"İşte bugün, hiç kimseye (hiç) bir şeyle zulmedilmez ve siz de yapmakta olduklarınızdan başkasıyla karşılık görmezsiniz."⁽⁴⁾

15- Dünyada pişmanlık duyulduğunda, sadece aşikâr olan bir kısım suçlara bakılmaktadır; gizli ya da aşikâr suçlardan

1- Kehf, 29.

2- Vakıa, 52-53.

3- Hac, 19.

4- Yasin, 54.

bir kısmı bilinmemekte ve cezasız kalmaktadır; fakat ahirette pişmanlık duyulduğunda, gizli ya da aşikâr tüm suçlara bakılmaktadır. Bu sebeptendir ki, kıyametin adlarından biri de "sırların ortaya çıkarılacağı gün" anlamına gelen "yevme tube's-serair"dir.

16- Dünyada pişmanlığın cezasını ispatlamak mümkün olmayabilir. Zira suçun ispatlanması için, iki adil şahide, suçlunun ikrarına ve hâkimin bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır; fakat ahiret pişmanlığının cezası, hakkı kararınca verilmektedir. Zira azalar, amelin kendisi, zemin, zaman ve amel defteri suçlunun aleyhine şahadet vereceklerdir. Burada İlahî adalet mahkemesinin kıyamet şahitlerinden bazılarına değineceğiz.

a) Tüm kulların amelleri önlerinde hazır olur ve aleyhlerinde şahitlik yapar:

"Herkes hayırdan her ne yapmış ise onu o gün hazır bulur ve yaptığı kötülükle kendi arasında uzun bir mesafe olmasını diler..."⁽¹⁾

"Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlemişse, onu görür. Kim de zerre ağırlığınca bir şer (kötülük) işlemişse, o da onu görür..."⁽²⁾

b) Peygamberlerin yanı sıra diğer şahitler de hazır olurlar ve şahitlik yaparlar:

"Yer, Rabbinin nuruyla parıldar, (orta yere) kitap konur, peygamberler ve şahitler getirilir ve aralarında hak ile hüküm verirler; onlar haksızlığa uğratılmazlar..."⁽³⁾

1- Al-i İmran, 30.

2- Zilzal, 7-8.

3- Zümer, 69.

c) Dil, eller ayaklar ve diğer uzuvlar şahitlik yaparlar:

"O gün kendi dilleri, elleri ve ayakları, yaptıklarına dair aleyhlerinde şahitlikte bulunacaklardır."⁽¹⁾

17- Dünyada pişmanlık duyanların mazeretleri kabul edilmektedir; fakat ahirette pişmanlık duyanların mazeretleri kabul edilmeyecektir.

"O gün zalimlere kendi mazeretleri hiçbir yarar sağlamaz ve lanet de onlarındır, yurdun en kötüsü de."⁽²⁾

61- Dünya ve Ahiret Depremi

Dünya ve ahiretin müşterek yönlerinden biri de depremdir ki, her ikisinin de vukuundan sonra tahrip, güvensizlik ve endişe bulunmaktadır; fakat bununla birlikte, her ikisi arasında farklılıklar da bulunmaktadır:

1- Dünya depremi, kapsadığı alan ve zaman açısından sınırlı olmaktadır; fakat ahiret depremi her yeri ve her şeyi kapsayan bir hadisedir. Öyle şiddetli bir deprem olacaktır ki; uzak yıldızlardan yakın olanlara, büyük küreden küçük olanlara kadar dünyanın ve ahiretin her yerini kapsayacaktır.

"Ancak o her şeyi batırıp götüren büyük felâket geldiği zaman."⁽³⁾ dünyanın altı üstüne gelecektir.

2- Dünya depremi uyarı ve tembih içindir; fakat ahiret depremi vuku bulacağı zaman, kıyametin vukuunu ortaya çıkaracak ve her insan kendi yaptıklarıyla baş başa bırakılacaktır.

3- Dünya depreminde yer ayrılıp insanları, hayvanları, evle-

1- Nur, 24.

2- Mü'min, 52.

3- Naziat, 34.

ri ve diğer varlıkları içine almaktadır; fakat ahiret depremi vuku bulacağı zaman yer, derinliklerinde bulundurduğu her şeyi dışarı atacak ve aşikâr edecektir.

"Yer, o şiddetli sarsıntıyla (depremle) sarsıldığı, ağırlıklarını dışa atıp çıkardığı ve insan, bana ne oluyor, dediği zaman (yer) haberleri anlatacaktır."⁽¹⁾

62- Dünya Hayatı, Toplu Müsabakadır

Hayat her zaman yapılan ve herkesin katıldığı, sonu olmayan genel müsabaka gibidir. Hayat ve müsabaka mukayese edildiğinde ortaya çok güzel nükteler çıkmaktadır ki; onlardan bazılarını kısaca değineceğiz.

1- Müsabaka, toplu olarak yapılan bir nevi meşguliyettir. Aynı şekilde dünya hayatı da oyun ve oyalanmadan öte bir şey değildir.

"Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka bir şey değildir. Takva sahibi olanlar için ahiret yurdu muhakkak ki daha hayırlıdır."⁽²⁾

2- Toplu müsabaka, olumlu yatırım yapmak için bir vesiledir. Dünya hayatı da yapıcı kazanç sağlamak için bir vesiledir. Konuyla alakalı olarak Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmaktadır: "Dünya ahiretin tarlasıdır."⁽³⁾

3- Toplu müsabaka ve dünya hayatı, (menfi surette onlardan yararlanılmadığı takdirde) gaflettirler.

4- Toplu müsabaka ve dünya hayatında geçen her (dakika) an çok önemlidir. Zira müsabakanın ve hayatın son anında her

1- Zilzal, 1-4.

2- En'am, 32.

3- İrşadu'l-Kulub, s.89.

şeyin değişebilme, yani sonucun ne olacağını yeniden tayin etme imkânı vardır.

5- Toplu müsabakada asıl olan, sonucun ne olduğu veya ne olacağıdır. Keza dünya hayatında da asıl olan, akıbetin hayırla bitmesi veya bitirilmesidir. Birçok iman sahibi kişiler, ömürlerinin sonunda birer kâfir, münafık veya fasık olarak dünyadan gitmişlerdir. Keza birçok fasık ve münafık da (tövbe ederek) birer mümin olarak dünyadan göçmüşlerdir.

6- Kimi kişilerin taraftarı oldukları takımlarına toz kondurmayıp, takımlarını hararetle müdafaa ettikleri gibi, her Müslüman da kendi dinini, mektebini, İslamî kültürünü ve kendi değerlerini müdafaa etmede azami çaba içerisinde olmalıdır. Aynı şekilde günahların karşısında dirençli ve kendi kalbinin de bekçisi olmalıdır.

Allah'a yakın olan kimseler, günah işlememek için, daima amellerine mukayyet olurlar.

"Seyr-u Suluk"⁽¹⁾ ehlinde birine:

– Bu makama nasıl geldiniz, diye sordular.

Seyr-u suluk ehli olan şahsiyet:

– Kalbimin kapıcısı oldum. Allah'ın beğenmediği nâreva ve zararlı olan hiçbir şeyin kalbime girmesine izin vermedim, dedi.

Öyleyse bizler de "seyr-u suluk" kervanının son neferi olabilmek için, gözümüze, bakışımıza, elimize, dilimize, tefekkürümüze ve kendi kalbimize mukayyet olmalıyız.

1- **Seyr-u Suluk:** Seyr-u Suluk'un kelime anlamı yürüme, seyretme, yola girme ve yol tutmadır; aslında tasavvufî bir kavramdır. Allah'a ulaşmayla sonuçlanması ümit edilen manevî yolculuğa, insan benliğinin sonsuza yöneltilmesi, bir başka deyimle nefsin, ölümlü niteliklerden kurtarılıp ilahî niteliklerle donatılmasına denilir.

7- Toplu müsabakalarda yenmek ve yenilmek söz konusu olmaktadır. Aynı şekilde dünya hayatında da yenmek ve yenilmek söz konusudur. İmam Hasan Askeri (a.s) buyuruyor ki:

"Dünya bir grubun yarar sağladığı ve diğer bir grubun ise zarar gördüğü bir pazardır."⁽¹⁾

8- Futbol veya voleybol gibi toplu yapılan müsabakalarda, top bir kişinin elinde kalmamakta ve sürekli el değiştirmektedir. Dünya hayatı da devamlı el değiştirip değişik kişilerin eline geçmektedir.

9- Dünya hayatının ve toplu müsabakaların bir başlangıç, bir de bitiş saati vardır. Müsabakalar bitip yarışmacılar birbirlerinden ayrılırken, kazananlar neşeyle, kaybedenler ise hüznüyle yarış alanından ayrılmaktadırlar. Dünyada Allah için çaba gösteren dürüst kimseler de hayattan (dünyadan) ayrıldıkları vakit hoşnut olurlar. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Allah'ın kendilerine verdiği şeylere sevinirler ve arkalarından kendilerine katılmayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve üzölmeyeceklerini müjdelemek isterler."⁽²⁾

Bir başka ayette ise şöyle buyurmaktadır:

"Ey mutmain (itminana ermiş) nefis! Hoşnut olarak ve hoşnut olunarak Rabbine dön."⁽³⁾

İmam Humeyni (r.a) vasiyetinin son satırlarında, ahirete göç etmeye bakışını ve yüreğinde saklı olan umudunu şu sözlerle kaleme almıştır: "Asude ve mutmain kalbimle, şad ruhumla Allah'ın fazlına ümidvar olarak, hanım bacılardan ve kardeşlerden ayrılarak, ebedi meskene doğru yola çıkıyorum."

1- Biharu'l-Envar, c.75, s.170.

2- Al-i İmran, 170.

3- Beled, 26-27.

63- Dünya ve Kamp

Dünya, insanın geçici kampıdır. Dünya ve kampın mukayesesinde kayda değer noktalar vardır ki, onlardan bazılarına değiniyoruz.

1- Her ikisinin de, "iftitahiye" denilen başlangıç günü ve "ih-titamiye" denilen bitiş günü vardır; biri veladet adında, bir diğeri ise ölüm adındadır.

2- Her ikisi de, er veya geç, acı veya tatlı bir şekilde bitmektedir.

3- Her ikisinde de insanlardan bir grubu, asıl hedefin ne olduğunun bilinci içerisinde, diğer bir grubu ise, hedefin ne olduğunun farkında olmadan, gaflet içerisinde zamanı geride bırakmaktadırlar.

4- Her ikisinde de, insanlar kendi çaba ve zahmetlerinin karşılığını mükâfat olarak (kampta zahmet karşılığı ödül, dünyada ise zahmet karşılığında sevap) görmektedirler.

5- Her ikisinde de, insan aniden zamanın bittiğini, artık fırsatın kalmadığını ve göçüp yer değiştirmek gerektiğini fark edip anlamaktadır.

6- Dünya ve kamp, hiç birisi aslî ve ebedi kalınacak bir yurt değildirler.

7- Dünya ve kamp, her ikisinin de bazen çekici yönleri bulunmakta ve bizleri asıl ulaşmamız gereken hedeflerden alıkoymaktadırlar.

8- Dünyaya ve kampa yürekten bağlanılmaz. Aslolan onların kalıcı menfaatlerinden akıllı bir şekilde yararlanmaktır.

9- Kamp, değişik dillerle, lehçelerle, çehrelerle ve muhtelif kültürlerle tanışıp aşına olma ortamıdır. Keza dünya da çe-

şitli kavimlerle ve değişik milletlerle tanışıp dostluk kurma ortamıdır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Ey insanlar! Gerçekten, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi boylar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Hiç şüphesiz, Allah katında sizin en yüce olanınız, takvaca en ileride olanınızdır."⁽¹⁾

Her ikisinde de insanın değeri, vazifesini tanımasına ve takvasına bağlıdır.

10- Kampta, mesullerin, bakıcıların ve eğitimcilerin hidayetlerinden yararlanılmaktadır. Dünyada ise, peygamberlerin, masum imamların, evliyaların ve ulemanın aydınlatıcı hidayet bilgilerinden yararlanılmaktadır.

11- Kamp yerine, bizden önce gelenler olduğu gibi, bizden sonra da gelenler olacaktır. Dünyaya da bizden önce gelen nesiller ve kavimler olduğu gibi, bizden sonra da yeni nesiller gelecektir. Dünya var olduğu sürece de nice yeni nesiller gelerek boşluğu dolduracaklardır.

12- Kamp süresi boyunca müsabaka ve bilgi yarışmaları gibi, çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Dünyada da eğitim, öğretim, imtihan ve İlahî sınamalar mevcuttur.

13- Kamp etkinliklerinde ödöl alan kimseler, tebessüm ve neşeyle evlerine dönerler. Dünyada da, imana ve salih amelle sahip olmaya muvaffak olanlar istek, neşe ve bahtiyarlıkla ölüme doğru cennete yürürler.

14- Kampın her açıdan olanakları kısıtlı olduğu için, insanın tüm ihtiyaçlarını gidermesi mümkün değildir. Dünyanın da olanakları kısıtlıdır. İnsanların sınırsız ihtiyaçlarına ve hadsiz hesapsız isteklerine yetmesi mümkün değildir.

1- Hücürat, 13.

15- Kampta muvaffakiyet ve imtiyaz kazanabilmek için, gurbete, zorluklara ve kurallara tahammül etmek gerekmektedir. Aynı şekilde dünyada da cennete ulaşabilmek için, zorluklara tahammül etmek gerekmektedir.

16- Bir grup insan, kampa katılmakta amacın sadece ödül kazanmak olduğunu bilmektedirler. Ve yine bir grup insan da dünyaya gelmekte amacın yiyip içmek, ayyaşlık yapmak ve maddiyat kazanmak olduğunu bilmektedirler.

17- Kampa katılanlardan bazıları, kampı düzenleyenleri tanımazlıktan gelmekte ve onların zahmetlerini görmezden gelmektedirler. Dünyada da bazıları, âlemlerin yaratıcısı olan yüce Allah'ı tanımazlıktan gelmekte ve nimetlerinden dolayı O'na şükür etmemektedirler.⁽¹⁾

64- Hadislere Göre Dünya

Peygamberlerden ve Masum Ehlibeyt İmamları'ndan nakledilen hadislerde, dünya için birçok benzetmeler zikredilmiştir ki, onlardan bazılarını örnekleyerek söz konusu edeceğiz.

1- Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "Dünya yılan gibidir. Elini sürdüğünde yumuşaktır; fakat içerisi öldürücü zehirle doludur. Cahil olan ona doğru gider ve âkil ise ondan uzaklaşır."⁽²⁾

2- Hz. Lokman oğluna şöyle buyurdu: "Dünya derin derya gibidir ki çoğu onda boğulmuştur. Öyleyse senin gemin takva, azığın iman, yelkeni tevekkül, kaptanı akıl ve kılavuzu da ilim olmalıdır."⁽³⁾

1- Hemdili Ta Hemrahi, c.3, s.120.

2- Nehcül-Belağ, Hikmetli Sözler: 119.

3- Biharu'l-Envar, c.1, s.135.

3- Hz. Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki: "Dünyanın misali, deniz suyunun misali gibidir; susayan kimse ondan içtikçe susuzluğunu artırır."

Dünya malının peşine düşen kişinin günbegün ona karşı (*dünya malına*) olan isteği artar. Malın arttığı ölçüde, onu korumaya ve değerlendirmeye yönelik meşguliyeti de artar. Ayrıca kişinin lükse olan özentisi çoğalır ve lüks eşyalara, daha büyük eve sahip olmak ister. Bu isteklere sahip olan kişinin geniş mali imkânlara ihtiyacı doğar ve mali imkânı elde edebilmek için de, kişinin daha çok çalışması gerekmektedir ki, çok kazanıp kendisine lazım olan ihtiyaçlarını giderebilsin. İyi bilmemiz gereken husus şudur ki; asla beşerî arzuların ve ihtiyaçların sınırı yoktur. Dünya malını talep eden kişiler, tüm ömürlerini o malı toplamakla geçirecek ve sonunda hasret ve esfle bakarak tüm mal ve servetlerini geride bırakıp göçeceklerdir.⁽¹⁾

4- Hz. Muhammed Bakır (a.s) buyuruyor ki: "Dünya malının peşine düşen kişinin misali, ipek böceğine benzemektedir. Kozasını ördükçe kendi çıkışını zora sokmakta ve çıkış yolunu kapatmaktadır. Ta ki çıkış yolu kalmayınca, yalnızlıktan ve mutsuzluktan tüm emeğini geride bırakarak ölüme yenik düşmektedir. Dünya da ipek kozası gibidir; insan, mala olan bağlılığını, eş ve evlada olan aşkını ve makama olan düşkünlüğünü geride bırakarak, elbette ölüme yenik düşecektir."⁽²⁾

5- Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki: "Bu dünyanın hikâyesi, evvelden ahire dek, (boyunlarından) kesik bir ipe asılı olan camiaya benzemektedir ki; geçen her an, camiayı onun kopmasına yaklaşılmaktadır."⁽³⁾

1- Biharu'l-Envar, c.73, s.79.

2- Biharu'l-Envar, c.73, s.23.

3- Nehcü'l-Fesaha, hadis.2732.

6- Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "Dünyanın misali, iki eşi olan adama benzer; o ikisinden birini her ne kadar razı ve hoşnut ederse, bir diğerini gazaplandırmış olur."⁽¹⁾

7- Hz. Musa Kâzım (a.s) buyuruyor ki: "Ey Hişam! Dünya yaşlı bir kadın kıyafetinde Hz. İsa'nın (a.s) gözüne gözüktü. Hz. İsa (a.s) ona buyurdu:

– Kaç defa evlilik yapmışsın?

Kadın:

– Çok defa.

Hz. İsa (a.s) buyurdu:

– Acaba onların hepsini boşadın mı?

Kadın dedi:

– Hayır, onların hepsini öldürdüm!

Hz. İsa (a.s) buyurdu:

– Öyleyse geride kalan erkeklerden, geçmişe bakıp öncekilerden ibret almayanlara yazıklar olsun."⁽²⁾

65- Eski ve Yeni Cahiliye

Cahiliye bir zamana münhasır bir mefhum değildir. Cahiliye döneminin uygulamalarını, günümüzün yalancı değerleriyle mukayese etmek elzemdir. Söylemek gerekir ki cahiliye, günümüzde daha geniş ve daha modern olarak işlevliğini korumaktadır. Burada az veya çok günümüz dünyasında da uygulanan cahiliye döneminin uygulamalarından birkaçına kısaca değineceğiz.

1- Nehcü'l-Belağ, Hikmetli Sözler: 236.

2-Tuhefu'l-Ukul, s.296.

1- Putperestlik:

Cahiliye döneminin en yaygın geleneklerinden biri putperestlikti. Her kabilenin kendi putu vardı. Kâbe cahiliye Arapların puthanesi haline gelmişti. Kâbe'ye çeşitli şekillerde 360 put yerleştirmişlerdi. Aslında cahiliye Arapların, put olmaktan hayatlarının hiçbir mefhumu bulunmamaktaydı. Hatta yolculuğa çıkmadan önce uyduruk ilahlarından (*putlardan*) icazet alır, öyle sefere çıkarlardı ve çoğu kez (*onları koruması için*) putlarını kendileriyle götürürlerdi.

Bugünün de modern dünyasında, putperestlik geniş ölçüde yaygın bir durumdadır, diyebilmekteyiz. Hem taştan oyulmuş putlar ve hem de canlı putlar bulunmaktadır. Nitekim canlı hayvanlardan tutun, şahıslara, insanî mamullere bile tapınan ve onlardan medet uman sefillerin varlığından haberdar olmaktadır. Hatta şehvetlerine ve nefislerine esir olanların da, o putperestlerden kalır bir yanlarının olmadığını aklın hükmüyle idrak etmekteyiz.⁽¹⁾

2- Savaş ve Kan Dökmek:

Savaş ve kan dökmek cahiliye döneminin yaygın geleneklerinden biriydi. Arap tarihinde bin dört yüzün üzerinde savaş yapıldığı kaydedilmiştir ki; onlardan bazılarının bir asır sürdüğü bile olmuştur. Yani birkaç nesil ömrünü, bir hiç uğruna yapıla gelen savaşlarla geçirmiştir.

Bazen küçük bir mevzu kanlı savaşlara neden olmaktadır. Diyorlar ki: "Araplardan biri Hz. Peygamber'den (s.a.a) şöyle sordu:

– Acaba cennette de savaş var mıdır?

Hz. Peygamber (s.a.a):

1- Furuğ-i Ebediyet, c.1, s.44.

– Hayır, yoktur, cevabını buyurunca,

Arap:

– Öyleyse cennet ne işe yarar ki, dedi." ⁽¹⁾

Günümüzün cehaletinde de nedensiz yere savaşmak ve kan dökmek, geçmişten daha fazla ve daha şiddetli olarak devam etmektedir. Geçmiş zamanlarda yapılan savaşlarda ölenlerin sayısı onlarla ifade edilirken; günümüz savaşlarında kimyasal ve kitle imha silahlarından doğan ölü sayısı milyonlarla telaffuz edilmektedir.

3- Faizcilik:

Cahiliye döneminin yanlış âdetlerinden biri de faizciliği ki; bu, onların toplumsal bedbahtlıklarının ana kaynağı sayılmaktaydı. Sermayecilerin servetleri haksız yere çoğalırken, fakir insanlar daha da fakir oluyorlardı. O günün şartlarında borçlanan insanlar, kıtlık nedeniyle borçlarını ödeyemeyecek duruma geliyor ve faizcilere fazladan ödeme yapmak zorunda kalıyorlardı. Hatta faizcilere borcunu ödeyemeyip, borç karşılığında oğullarını ve kızlarını onlara köle olarak satanlar da bulunmaktaydı. Bu iğrenç kazanç (*faizcilik*) hususunda Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Faizi misliyle kat kat alarak yemeyin. Allah'tan sakının ki kurtuluşa erişesiniz."⁽²⁾

Bu yanlış gelenek (*faizcilik*) bizim zamanımızda da tüm dünyada olmak üzere, yaygın olarak bulunmaktadır. ⁽³⁾

1- Furuğ-i Ebediyet, c.1, s.52.

2- Al-i İmran, 130.

3- Tefsir-i Numune, c.3, s.85.

4- Kölelik:

Cahiliye döneminde umumi olarak mevcut olan meselelerden biri de kölelikti. Yani köle ve köle sahibi olmaktı ki, İslam bu önemli meseleyle mücadele ederek, bunu İslam toplumundan kaldırmayı büyük ölçüde başardı. Daha sonralar kölelik Avrupa'dan başlayarak, diğer ülkelere, özellikle Amerika ve Asya ülkelerine yayılarak çoğaldı. 1890 yılında Brüksel kongresinde alınan bir karar gereği, köle olmak ve köle bulundurmamak kanunen dünyanın dört bir yanında ortadan kaldırıldı.⁽¹⁾

Fakat konuyu dakik olarak incelediğimizde, kölelik ortadan kalkmadığı gibi, aksine daha korkunç ve daha tehlikeli şekilde, ülkeleri, milletleri sömürerek devam etmektedir. Bireysel olarak kölelik olmamasına rağmen, sömürgecilik vesilesiyle halklar toplu olarak köleliğe mahkûm edilmektedir.

Sömürgecilik boyunca batılıların yaptıkları cinayetler, cahiliye ve kölelik dönemine kıyasla küçümsenecek seviyede değildir. Gün geçtikçe sömürüleri şiddetle çoğalmaktadır. Hatta sömürge ülkelerin halkları bağımsızlıklarını kazandıktan sonra bile, üzerlerinde batılı sömürgecilerin iktisadî, siyasî ve kültürel sömürüleri devam etmektedir.⁽²⁾

5- Üstünlük Gayreti:

Arapların cahiliye dönemindeki âdetlerinden biri de üstünlük gayreti içerisinde olmalarıydı. Diğerlerine göre kendilerinin üstün olduklarını taslar dururlardı. Onlar mal ve servetlerinin çokluğuyla övünür ve iftihar ederlerdi. Kabile mensuplarının çokluğunu üstünlük sebebi görüp iftihar ederlerdi. Hatta işi biraz daha ileriye götürüp kabristana giderek, kabile

1- Tefsir-i Numune, c.21, s.414.

2- Tefsir-i Numune, c.21, s.414.

üyelerinin mezarlarını bile sayarlardı.⁽¹⁾ Konuyla alakalı olarak Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Mal ve evlat çoğaltma yarışı sizi oyaladı. Nihayet kabirleri boyladınız (kabirleri saymaya gittiniz)."⁽²⁾

O zaman da tüm boyutlarıyla üstünlük taslamak, içtimaî değerden sayıldığı gibi, bugün de mal, servet, milliyet, kabile, giyim ve benzerleri, içtimaî değerden sayılmaktadır.

6- Şarap İçmek:

Cahiliye döneminin aşağılık ve kötü âdetlerinden birisi de kadeh kaldırmaktı. Şarap içmek ve kadeh kaldırmak o dönem, umumi bir bela haline gelmişti ve öyle yaygınlaşmıştı ki, bazı tarihçiler diyorlar ki: "Arapların aşkını şu üç şeyde, "şiir, şarap ve savaş" olarak özetlemek mümkündür.

Bu aşağılık âdet onların camiasında öyle nüfuz etmişti ki; âdeta onların kaderi haline gelmişti. O toprakların büyük şairleri, şiirlerini şarap ve kadeh üzerine söylemekteydiler. Üzerinde bayrak asılı meyhaneleri şarap çeşitleriyle her saat hizmete hazır bulunmaktaydı. O muhitte şarapçılık çok yaygın olduğundan, onların örfünde ticaret, şarap karşılığında yapılmaktaydı.⁽³⁾

Günümüz dünyasının dört bir yanında da şarap, şarap içmek ve kadeh kaldırmak fesadın en büyük nedeni olmasına rağmen olağanca yaygın bir hal almıştır.

1- Tefsir-i Numune, c.27, s.275.

2- Tekasür, 1-2.

3- Furuğ-i Ebediyet, c.1, s.54.

7- Kendini Göstermek:

Cahiliye döneminde sadece kadınlar ve kızlar başörtülerini atarak, tabii ve suni ziynetlerini açığa çıkarmak suretiyle kendilerini göstermekteydiler; fakat günümüz zamanesinde kadınlardan ve kızlardan hatta erkeklerden bile, çeşitli şekillere girerek, şöhet elbiseleri giyerek, allı pullu ziynetler takarak ve çekici makyajlar yaparak, cadde ve sokaklarda kendilerini nümayiş ederek dilrubalık yapmaktadırlar.⁽¹⁾

8- İrkçılık (Milliyetçilik):

Cahiliye döneminin yanlış değerlerinden biri de kabilecilik ve ırkçılıktı ki; insanlar kabilelere mensubiyetleriyle iftihar etmekteydiler. Öyle ki, her kabile kendilerinin üstün olduğunu görmekte ve diğerlerini de küçümsemekteydiler. Maalesef bu eksiklik günümüzde de bazı insanların ruhlarının derinliklerinde hala bulunmaktadır. Aslında Kur'an-ı Kerim, asıl değer ölçüsünün ne olduğunu beyan buyurmuştur:

"Hiç şüphesiz, Allah katında sizin en yüce olanınız, takvaca en ileride olanınızdır."⁽²⁾

Hiz. Peygamber (s.a.a) Mekke'de hutbe okuyup halka şöyle buyurdu:

"Allah, cahiliye utancını, babalarınız ve akrabalarınızla iftihar etmeyi sizin üzerinizden kaldırdı. Halk iki gruptan başka değildir; iyi işler yapan takvalılar veya kötü işler yapan bedbahtlar. Halkın tümü Âdem'in oğullarıdır ve Allah Âdem'i de topraktan yaratmıştır."⁽³⁾

Diğer bir rivayette ise şöyle buyrulmaktadır: Hac mevsimiy-

1- Tefsir-i Numune, c.17, s.306.

2- Hücurat, 13.

3- Tefsir-i Numune, c.22, s.200.

di, Hz. Peygamber (s.a.a) Mina topraklarında bir devenin üzerinde yüzünü halka dönerek şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Rabbiniz birdir, atanız birdir. Hepiniz Âdem'in soyundansınız ve Âdem de topraktan yaratılmıştır. Allah katında en üstünüüz, kötülüklerden en çok kaçınanınızdır. Arab'ın Arap olmayana karşı kötülüklerden sakınma dışında bir üstünlüğü yoktur. Unutmayın bu sözlerimi, burada olanlar, burada olmayanlara iletin!"⁽¹⁾

Maalesef günümüzde de cahiliye döneminden kalma, kabilecilik, ırkçılık ve milliyetçilik bulunmakta ve halkları birbirlerinden uzaklaştırmaktadır.

9- Körü Körüne Taklit Etmek:

Cahiliye döneminin ayıplarından biri de, körü körüne akrabalarının ve babalarının akidelerini taklit etmektir.

Onlara Allah'ın nazil buyurdıklarına itaat edin denildiğinde, derlerdi ki: "Biz babalarımızı böyle tanıdık ve onların takipçileri olacağız."

"Onlara Allah'ın indirdiğine uyun denilince: 'Hayır, babalarımızın yapar bulduğumuz şeye uyarız.' derler. Babaları bir şey akıl edemeyen ve hidayeti bulamayan kimseler olsalar da mı (onlara uyacaklar)?"⁽²⁾

Onların babaları okuryazar olmayan, bilgisiz ve cahildiler. Onları taklit etmek, cahilin cahile körü körüne uymasının delilidir. Böyle bir mantığı Kur'an-ı Kerim mükerrer ayetlerde kınamıştır. Maalesef bu cahilane tarzda düşünen fertler, milletler ve hükümetler arasında bulunmaktadır. Geçmiştekilerin yanlış geleneklerini kayıtsız şartsız kabul etmektedirler.⁽³⁾

1- Tefsir-i Numune, c.22, s.200.

2- Bakara, 170.

3- Tefsir-i Numune, c.1, s.575.

10- Kız Çocuklarını Öldürmek:

Cahiliye döneminin en acı ve en vahşi uygulamalarından biri de, henüz doğmuş olan kız çocuklarını canlı canlı gömmeleiydi. Hanımları hamile olup doğumları yaklaştığı zaman bir çukur hazırlıyorlardı; bebek kız olduğunda onu çukura atıp üzerini kapatıyorlardı. Erkek olduğunda ise onu saklayıp büyütüyorlardı. Kur'an-ı Kerim'de, cahiliye döneminde kız çocuklarının öldürölme meselesine değinilmektedir. Maalesef bu mesele günümüzde de çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Kız çocuklarını satmaktan tutunuz, kürtaj yapmak (çocuk aldirmek) gibi birçok çirkinlik, birçok ölkede kanunî olarak, hem de medeniyet adına uygulanmaktadır.

Bir grup cahiliye dönemi Araplarının, kız çocuklarını canlı gömdükleri gibi; günümüzün sözde medeni ve ilimden bahsedenden (?) insanları da kürtaj ve benzeri usulsüzlüklerle, böyle bir cahiliye cinayetini devam ettirmektedirler. Bunlara ilave olarak, bulunduğumuz bu zamanda da hâlâ kız çocukları öldürölmemektedir. Tarih yeniden tekerrür etmiş, ilim ve teknoloji çağında cahiliye dönemi geri gelmiştir, dersek boş söz dememiş oluruz.⁽¹⁾

66- İlim ve İman

- 1- İlim, bize aydınlık ve kabiliyet; iman ise aşk ve ümit bahşetmektedir.
- 2- İlim, bize vesile (araç, gereç); iman ise maksat (hedef) belirler.
- 3- İlim, bize sürat; iman ise yön verir.

1- Cumhuriyi İslami gazetesinin (4/8/1377) yazdığı habere göre; Hindistan da her yıl binlerce kız çocuğu, ebeveynleri tarafından aç bırakılarak veya boğularak öldürölmemektedir.

- 4- İlim, yapabilmek; iman ise hayırlı olanı istemektir.
- 5- İlim olup bitenleri aşikâr eden; iman ise ne yapılması gerektiğini ilham edendir.
- 6- İlim, haricî inkılâp; iman ise derunî inkılaptır.
- 7- İlim, dünyayı (adam gibi) adamların dünyası; iman ise dünyanın gidişatını (adam gibi) adamların gidişatı gibi yapar.
- 8- İlim insan vücudunu yatay olarak (maddi ve fikrî imkânlarını) genişletir; iman ise dikey olarak (yüceltir) yükseltir.
- 9- İlim tabiatı; iman ise insanı (kusurlarından arındırıp şahsiyetli bir kul olmak için) dizayn eder.
- 10- İlim, insana münfasıl (bedenin dışında kırılğan) güç; iman ise müttasıl (kalbin ve ruhun içinde sarsılmaz) güç verir.
- 11- İlim, aklın güzelliği; iman ise ruhun güzelliğidir.
- 12- İlim, insana haricî (hadiselere ve hastalıklara karşı) emniyet; iman ise derunî emniyet verir.
- 13- İlim, dünyanın insanla barışık olmasını; iman ise insanın kendisiyle barışık olmasını sağlar.
- 14- İlim tekvinî olarak iyi tanımının garantisi; iman ise teşrîî olarak derin bilgiye sahip olmanın garantisidir.⁽¹⁾

67- İlim ve Mal

Tarih boyunca mal ve servet, daima insanlar için teveccüh konusu olmuştur. Hatta bazen tapılacak derecede ona teveccüh edilmiştir. Enbiya ve Allah dostlarının mal ve servete olan te-

1- İlim ve İnsan, Şehid Mutahhari.

veccühleri, onlardan ettikleri istifade miktarınca olmuş ve onları asıl hedef olarak değil, gelişmenin ve zaruri ihtiyaçların giderilmesinin vesilesi olarak kabul etmişlerdir. Onlar, Karun gibi mal yığanların önünde durarak, mal ve servet konusunda doğru olan görüşü izah etmeye çaba göstermişlerdir. Mal ve servet toplama hırsının insanlara, akıbeti hüsrana olan bir gelecek yaratacağını vurgulamışlardır.

Hız. Ali (a.s), ilim ve mal toplama üzerine ashabından olan Kumeyl'e şöyle beyanda bulunmuştur ki; onlardan bazılarını kısaca değineceğiz.

1- İlim insanı, insan ise malı muhafaza eder.⁽¹⁾

2- Mal, başkalarına infak etmekle azalır; fakat ilim infak etmekle çoğalır. ⁽²⁾

3- Mal ve servet vasıtasıyla saygınlık kazanan ve yücelen kimse, mal ve serveti elinden çıktığı zaman saygınlığı ve yüceliği kalmaz; fakat ilim yoluyla yücelip büyüklük kazanan kimse- nin büyüklüğü, asla kaybolmaz ve asırlar boyunca insanların kalplerinde ve akıllarında yaşar.⁽³⁾ Hatta ilim vasıtasıyla saygınlık kazanan insanlar öldükten sonra bile, halk tarafından saygı görülür ve şükranla anılırlar.

4- İlim hâkim, mal ise mahkûmdur.⁽⁴⁾ (Akıllı insanlar mahkûmun esiri olmazlar ve kendilerini ilim ile donatarak her şeye hâkim olurlar.)

5- Kendilerini ilim ile donatan âlimler kalıcı, mal toplayanlar ise fanidirler. Mal toplayanlar öldüklerinde kendilerin-

1- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 147.

2- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 147.

3- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 147.

4- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 147.

den hiçbir eser kalmaz; fakat âlimler öldüklerinde, bedenleri insanlar arasında olmasa bile, insanların gönüllerinde yaşamaktadırlar.⁽¹⁾

6- Malın çokluğu dinin ve kalbin fesada düşmesine neden olur; fakat ilim ve amelin çokluğu dinin ıslahına ve cennete ulaşmaya vesile olur.⁽²⁾

İbn Kasım Amulî şöyle naklediyor: "Dört rahip kendi aralarında anlaşmalı olarak aynı soruyu ayrı ayrı sorup imtihan etmek, sınamak (?) ve belki de onu mahcup etmek için Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna geldiler ve içlerinden biri şu soruyu sordu: "Mal toplamak mı daha iyidir yoksa ilim toplamak mı?" Hz. Ali (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim toplamak daha iyidir. Zira mal infak edildikçe azalır, ilim ise infak edildikçe (*başkalarına öğretildikçe*) çoğalır."

İkincisi de aynı soruyu sordu, Hz. Ali (a.s) onun cevabın da şöyle buyurdu:

"İlim tahsil etmek daha yüce ve daha üstündür. Zira ilim sahibini korumakta, mal sahibi ise kendi malını korumaktadır."

Üçüncüsü de aynı soruyu sordu, Hz. Ali (a.s) onun da cevabını şöyle verdi:

"İlim öğrenmek daha hayırlıdır. Zira ilim öğrenen kimse'nin ilim öğrendikçe tevazuu (*alçakgönüllülüğü*), mal toplananın ise tekebbürü çoğalır."

Dördüncüsü de aynı soruyu tekrarladı ve Hz. Ali (a.s) onun da cevabında şöyle buyurdu:

1- Biharu'l-Envar, c.1, s.185.

2- Tuhefu'l-Ukul, s.199.

"İlim tahsil etmek daha faziletlidir. Zira ilim tahsil edenlerin gün geçtikçe sevenleri, gönül verenleri ve taraftarları, mal toplayanların ise düşmanları çoğalmaktadır."⁽¹⁾

Aynı içerikte olan diğer bir hadiste daha geniş bir şekilde şöyle nakledilmiştir:

Hiz. Peygamber (s.a.a), ben ilimin şehri, Ali (a.s) ise onun kapısıdır, buyurduktan sonra, nifak ehlinden olan on kişi bir araya gelerek, kendi aralarında ayrı zamanlarda ve teker teker Hiz. Ali'nin (a.s) huzuruna vararak onun ilmini ölçmek ve onu sınamak amacıyla aynı soruyu sormayı kararlaştırdılar. Birincisi Hiz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek şöyle dedi: "Ey Ali! İlim mi daha iyidir yoksa mal mı?" Hiz. Ali (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilim, peygamberlerin mirasıdır; fakat malsa Karun'un, Firavun'un ve Şeddad'ın mirasıdır."

İkincisi Hiz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilim, sahibini muhafaza etmektedir; fakat malı ise sahibi muhafaza etmek zorundadır."

Üçüncüsü Hiz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim, daha efdaldır. Zira âlimin, bilginin sayısız sevenleri vardır; fakat mal sahibinin, varlıklı olanın ise sayısız düşmanı bulunmaktadır."

Dördüncüsü Hiz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu ve İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim, daha efdaldır. Zira mal infak edildikçe azalır, ilim ise infak edildikçe (başkalarına öğretildikçe) çoğalmaktadır."

1- İsna Aşeriyye, s.193.

Beşincisi Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim, daha efdaldır. Zira ilim sahipleri daima iyiliklerle tanınır, hayır ve iyilikle yâd edilirler; fakat servet sahipleri ise hasud ve cimri olarak tanınır, kötülükle yâd edilirler."

Altıncısı Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilimin çalınma riski yoktu; fakat malın çalınma riski çoktur."

Yedincisi Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilim geçen zaman (*asırlar bile olsa*) içerisinde kendisini tazeler; fakat mal ise geçen zaman içerisinde eskir ve hatta yok olur."

Sekizincisi Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilim, sahibinden asla ayrılmaz ve hatta sahibi öldüğünde bile onunla birlikte mezara gider; fakat mal, sahibinin elinden çıkarak el değiştirir, başkalarının eline geçer, hatta sahibi öldüğünde ise başkalarına kalır."

Dokuzuncusu Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) cevabında şöyle buyurdu:

"İlim daha efdaldır. Zira ilim, kalbin nurlanmasına ve hayat bulmasına sebep olur; fakat mal ise kalbin (*fuzuli işlerle meşgul olmasına*) körelmesine neden olur."

Onuncusu da Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna gelerek aynı soruyu sordu, İmam (a.s) onun da cevabını şöyle buyurdu:

"İlim daha hayırlıdır. Zira mal, sahibini tekebbür etmesine, kendisini büyük göstermesine, malın vermiş olduğu güç sayesinde başkalarına zulüm yapmasına ve hatta ilahlık iddiasında bulunmasına neden olur; fakat ilim, sahibinin hoşgörülü ve alçakgönüllü olmasına neden olur ve alçakgönüllü olan bir kulun da Allah'a kulluk etmekten başka hiçbir iddiası bulunmaz."⁽¹⁾

Mezkûr şahıslar, Hz. Ali'den (a.s) almış oldukları feraset dolu cevaplar karşısında ikna olup hayran kalmışlar ve kendi kabilelerinin arasına dönerek Hz. Ali'nin (a.s) gerçekten "ilim kapısı" olduğunu anlatarak ondan övgüyle bahsetmişlerdir.

Hadislerde Yer Alan Temsiller

68- Samimiyet ve Kardeşlik

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Müminlerin birbirlerine karşı olan samimiyet ve mihribanlıklarının misali bedenın azalarının uyumu gibidir; o azalardan herhangi birinin duyduğu acıyı diğer azalar da duymaktadır." ⁽²⁾

Mümin kullar, diğer müminleri kendisine kardeş olarak kabul etmeli, onların dertleriyle dertlenmeli, onların acılarını kendi acısı olarak görmeli ve çözümünü için de kardeşlik eli uzatmalıdır.

69- Sözüne Amel Etmeyen Âlim

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Kendi nefsinı unutup halkı hayır yapmaya davet eden

1- İsna Aşeriyye, s.193.

2- Nehcü'l-Fesaha, Hadis: 2712.

âlimin (*bilgili kişi*) misali, halkı aydınlatıp kendisini yakan çırağa benzer."⁽¹⁾

Konuyla alakalı olarak Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Söylediğine amel etmeyen âlim, meyvesi ve semeresi olmayan ağaç gibidir."⁽²⁾

70- Çocuklukta İlim

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Çocukken ilim öğrenen kimsenin misali, taşa işlenen (*ebediyen kalıcı*) nakış gibidir ve büyükken ilim öğrenenin misali de su üstüne yazılan (*eseri çabucak ortadan kaybolan*) yazı gibidir."⁽³⁾

71- Müminin Özelliği

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Mümin kulun misali attar gibidir; eğer onunla hemnişin olursan sana fayda verir ve onunla hemkâr olursan yine sana fayda verir."⁽⁴⁾

72- Yardımlaşma ve İşbirliği

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"İki kardeşin misali, iki el gibidir ki, biri diğerini yıkar. (*İki kardeş her daim ve her konuda birbirine yardımcı olmalıdır.*)"⁽⁵⁾

1- Nehcü'l-Fesaha, Hadis: 1722.

2- Mizanu'l-Hikme, c.9, s.50.

3- Nehcü'l-Fesaha, Hadis: 2724.

4- Nehcü'l-Fesaha, Hadis: 2726.

5- Nehcü'l-Fesaha, Hadis: 2734.

73- Hemnişin Olmak

H. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Salih kimselerle hemnişin olmanın misali, attar gibidir ki, eğer sana (*sattığı*) esanstan vermese bile, onun ıtır kokusu sana yetiştir. Kötü kimselerle hemnişin olmak ise demirci gibidir ki, kaynak ateşi seni yakmasa bile, onun demir ve is kokusu sana yetiştir."⁽¹⁾

74- Uyku ve Ölüm

H. Peygamber (s.a.a) uyku ve ölümü birbirine benzetmiştir. Biz bu benzerliklerden bazılarını kısaca değineceğiz.

1- Her ikisinde de ruh bedenden ayrılmaktadır. Yüce Allah Kur'an'da buyuruyor ki:

"Allah, öleceklerin ölümleri anında, ölmeyeceklerin de uykuları esnasında ruhlarını alır. Sonra ölümlerine hükmettiği kimselerinkini tutar; diğerlerini bir süreye kadar salıverir."⁽²⁾

2- İnsan uykuya geçtiği andan itibaren ölü sayılır. H. Muhammed Bakır'a (a.s) konuyla alakalı sorulan (ölüm nedir?) sorusunun cevabında şöyle buyurdu:

"Ölüm uyku gibidir ki, her gece (*kısa müddetli olarak*) sizi bulmaktadır. Uzun müddetli uykudan ise ancak kıyamet günü uyanmak mümkün olacaktır."⁽³⁾

3- İnsan uykudan uyandığı gibi kıyamet günü de (yeniden dirilecektir) uyanacaktır.

1- Mizanu'l-Hikme, c.9, s.50.

2- Zümer, 42.

3- Biharul-Envar, c.6, s.155.

75- Cisim ve Ruhun Benzerlikleri

İnsan cisim ve ruhtan meydana gelen iki yönlü bir varlıktır. Ayrıca her iki yönün ihtiyaçlarını temin etmekle de yükümlüdür. Tek yönlü hareket etmek, fıtrat çizgisine aykırıdır.

İnsanlardan bir grubu Hindu "saduları" gibi, sadece insanın ruhî yönüne ve ruhi özelliklerine gönül vermişlerdir; diğer bir grubu ise, insanın sadece cismî ve maddi yönüne teveccüh etmişler, manevi hususları görmezden gelmişlerdir.

Fıtrat dini olan İslam dini, insanın cismine ve ruhuna sahih bir bakış açısıyla teveccüh göstermiştir. İnsanın cismi için beyan buyurdıklarını ruhu için de beyan buyurmuştur. (*İnsanın cismine vermiş olduğu önemi ruhuna da vermektedir.*) Bu ikisinin, yani insan cisminin ve ruhunun birbirlerine çok büyük benzerlikleri vardır ki, onlardan bazılarını kısaca değineceğiz.

1- Hayat:

Cismin (*bedenin*) hayatı vardır, ruhun da manevi olarak hayatı bulunmaktadır. Ruhun hayat bulduğu konuları, aşağıda özetle sıralayacağımız örneklerle izah etmek mümkündür.

a) Faziletli insanlarla hemnişin olmak: Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Faziletli insanlarla hemnişin olmak kalplerin hayatıdır."⁽¹⁾

b) Öğüt ve nasihat: Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Öğüt ve nasihat işitmekle kendi ruhunu zinde tut."⁽²⁾

c) Az gülmek: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Az gülerrek kalplerinizin zindeliğini koruyunuz."⁽³⁾

1- Gururu'l-Hikem, c.7, s.247.

2- Nehcü'l-Belağ, Mektuplar: 31.

3- Nehcü'l-Fesaha.

d) Allah'ı yâd etmek: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Allah'ı yâd etmekle kalpler zinde olur ve Allah'ı unutmakla da kalpler ölür."⁽¹⁾

2- Ölüm:

Cismin ölümü vardır; cismin de manevi olarak ölümü bulunmaktadır. Ruhun ölümü, cismin ölümünden daha mühimdir. Konuyla alakalı olarak Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"Dünya sakinleri bedenlerinin ölümünü büyük, önemli saymaktalar; hâlbuki onların kalplerinin ölümü daha mühimdir."⁽²⁾

a) Çok yemek: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Çok yiyip içmekle kalplerinizi öldürmeyiniz."⁽³⁾

b) Takvasızlık: Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Her kimin iffet ve hayâsı (arlanması) az olursa, kalbi ölür."⁽⁴⁾

c) Çok gülmek: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Çok gülmekten sakınınız. Zira çok gülmek kalbi öldürür."⁽⁵⁾

ç) Günahta ısrar etmek: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Art arda ve (pişmanlık duyulmadan) sıkça işlenen günah kalbi öldürür."⁽⁶⁾

d) Zengin ve kibirli kimselerle hemnişin olmak: Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Zengin ve kibirli kimselerle hemnişin olmak kalbi öldürür."⁽⁷⁾

1- Mecmua-yi Verram, s.36.

2- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 228.

3- Biharul-Envar, c.66, s.231.

4- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 2349.

5- Biharul-Envar, c.77, s.59.

6- Biharul-Envar, c.73, s.349.

7- Biharul-Envar, c.77, s.45.

Yine Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor:

"Dört şey kalbi öldürür: Art arda ve (*pişmanlık duyulmadan*) sıkça günah işlemek, kadınlarla fazla laubali olmak, cahillerle neticesi olmayan fuzuli konularda tartışmak ve ölümlerle hemnişin olmak."

Resulullah'a: "Ey Allah'ın Resulü! Ölümler kimlerdir?" diye sorunca şöyle buyurdu:

"Hevâ ve hevesine uyarak hoşça vakit geçiren zengin ve kibirli kimselerdir."⁽¹⁾

3- Cismin gözü ve kulağı olduğu gibi, ruhun da gözü ve kulağı vardır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır da onlarla kavramazlar; gözleri vardır da onlarla görmezler; kulakları vardır da onlarla işitmezler; işte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da sapıktırlar. İşte asıl gafiller onlardır."⁽²⁾

Kalpleriyle kavramayan, gözleriyle görmeyen, kulaklarıyla işitmeyen ve işleri sadece yemek ve içmek olan insanlar, bu cihetten hayvanlara benzemektedirler. Yine Kur'an-ı Kerim münafıklar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Onlar (münafıklar) sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler; bu sebeple onlar (Hakk'a) dönemezler."⁽³⁾

Münafıkların akıl, göz ve kulakları vardır; ama idrak etme kudretleri ve basiretli gözleri bulunmamaktadır; şu sebeptendir ki, onların kötü amelleri, lecâcet (ayak direme) ve inatları,

1- Biharu'l-Envar, c.73, s.349.

2- A'raf, 179.

3- Bakara, 18.

Hakk'ı idrak ve kabul etmenin önünde perde olmuştur. Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: *"En kötü körlük, kalplerin körlüğüdür."*⁽¹⁾

Zahirî körlüğün mertebeleri vardır: Körlerden bazıları azıcık olsa bile görmektedirler; bazıları gözlük yardımıyla görebilmektedirler ve bazıları ise gözlerinin körlüğü o kadar ilerlemiştir ki, hiç görememekte ve geceyle gündüzü birbirinden ayırt edememektedirler. Ruhun körlüğünün de mertebeleri vardır. Bazen kalp körlüğü aşağı derecededir, bazen ise şiddetli derecede, günah sonucu giriftar olan kimseler hakikatleri ve manevi meseleleri idrak edememektedirler. Konu üzerine Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Kim dünyada (imamını bulma noktasında) kör ise, o, ahirette de kördür ve yol bakımından daha sapıktır."⁽²⁾

4- Cismin beslenmeye ihtiyacı olduğu gibi, ruhun da beslenmeye ihtiyacı vardır. Aşağıda ruhu besleyen bazı etkenlere kısaca değineceğiz.

a) Tevekkül etmek: Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Kalbin kuvvetlenmesinin esası Allah'a tevekkül etmektir."⁽³⁾

b) Yedirmek ve doyurmak: Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Bedenlerin gelişip güçlenmesi için yemeğe ihtiyaç olduğu gibi, ruhun da gelişip güçlenmesi için başkalarını (ihtiyaç sahibi yoksulları) yedirmeği ihtiyacı vardır."⁽⁴⁾

Elbette ki, yedirme için yapılan ısrarın nedeni, bunun nefsi kırması, onu dizginlemesi ve ruhun cömertliğini ortaya çıkarması ve ruhu güçlendirmesidir.

1- Biharul-Envar, c.70, s.51.

2- İsra, 72.

3- Mizanu'l-Hikme, c.8, s.249.

4- Biharul-Envar, c.75, s.456.

c) Ruhu besleyip güçlendirmenin en iyi yolu; namaz kılmak, oruç tutmak ve zorluklar karşısında sabırlı olmaktır. Allah Kur'an-ı Kerim de buyuruyor ki: "(Hakk'a uyma noktasında) Sabır ve namazdan yardım alın ve şüphesiz bu, huşu duyanlardan başkasına ağır gelir."⁽¹⁾

5- Cismi hastalıkların (ateş, halsizlik ve renk değişikliği gibi) belirtileri olduğu gibi, ruh hastalığının da (dedikodu, fitnecilik, kötülöklere meyletme ve tekebbür gibi) belirtileri vardır.

6- Cismi hastalık genellikle basit bir ağrıdan ya küçük bir mikroptan veya küçük bir yaradan başlayarak büyür ve büyük bir sorun haline gelir. Hatta öyle ki, insanın hayatını ciddi bir şekilde tehdit eder boyuta ulaşır; ruhî ve kalbî hastalık da küçük bir günahla başlar, azar azar çoğalır ve öyle bir hadde gelir ki, artık günah işlemek insan için normal bir hal alır. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"İnsan günah işlediği zaman (günah sonucu) kalbinde siyah nokta meydana gelir. İşlenen günah çoğaldıkça kalpteki siyahlık da çoğalır, kalbin tümünü sarar ve öyle bir hadde gelir ki, artık doğruyu, hakkı ve hidayet nurunu kabul etmeyecek derecede karanlığa gömölür."⁽²⁾

7- Cismî hastalıkların bazılarının bulaşıcı ve başkalarına bulaşma riski olduğu gibi ruhi hastalıkların da bazıları bulaşıcıdır ve başkalarına bulaşma tehlikesi bulunmaktadır. Bazı rivayetlerde ısrarla kötü arkadaşlardan uzak durulması gerektiği vurgulanmaktadır. Bunun hikmetlerinden biri de, onlarda bulunan ruhi, manevi ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaktır. Hz. İmam Muhammed Bakır (a.s) buyuruyor ki:

1- Bakara, 45.

2- Mizanu'l-Hikme, c.3, s.464.

"Dört grup insanla (cahil, kıskanç, korkak ve yalancı) dostluk kurma ve onlarla hemnişin de olma!"⁽¹⁾

Ayrıca tecrübeyle ispatlanmıştır ki, kötü huylu arkadaşlarla hemnişin olan kimseler, onların huylarından etkilenmiş ve bedbaht olmuşlardır.

Hız. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Kötü ve fâsîd (fesat çıkaran) kimselerle hemsohbet olma! Zira senin tabiatın istemeden (onların kötülük ve fesadının) etkisi altında kalarak sapabilir."⁽²⁾

8- Cismani hastalıklar için tabip ve mütehasşıs lar olduğu gibi, ruhani hastalıklar için de tabipler vardır. Birinci derecede o tabipler, sırasıyla Allah'ın peygamberleri, Masum Ehlibeyt İmamları (hepsine selam olsun) ve daha sonra evliyalar, salihler ve âlimlerdir.

Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor:

"Ey Allah'ın kulları! Sizler hasta konumundasınız ve âlemlerin rabbi ise, tabip konumundadır. Hastalığın ıslah olması (iyileşmesi) hastanın isteğine bağıl değil, tabibin teşhisine bağılıdır; öyleyse Allah'ın emrine tabi olun ki, doğruyu bulanlardan ve ıslah olanlardan olabilesiniz."⁽³⁾

9- Araştırmalar neticesinde, cismî hastalıkları teşhis etmenin mümkün olduğu gibi, ruhî hastalıkları da özel metotlarla teşhis edilebilir. Kısaca onlardan birkaçına işaret edelim.

a) Kendi özelliklerimizi (hasletlerimizi), nefsanî kusurları iyi bilen bir ahlak üstadına söylemekle, nefsanî hastalıklarımızı teşhis edebilmemiz mümkün olur.

1- Biharu'l-Envar, c.74, s.192.

2- Goftar-ı Felsefi, s.313.

3- Mecmua-yi Verram, c.2, s.112.

b) İnsanın dürüst olan, dürüstlüğe teşvik eden ve imanı olan kimseleri kendisine arkadaş edinmesi ve onların güzel söylemlerinden, güzel davranışlarından örnekler alması nefsanî hastalıklarını teşhis etmede, kendisine kolaylık sağlamaktadır. Zira arkadaşlar insanın zahirî zaafını ve kusurlarını gördükleri gibi, batını, ahlaki zaafını ve kusurlarını da görmektedirler.

Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"Kardeşlerimin en iyisi, ayıplarımı, hatalarımı bana söyleyenlerdir."⁽¹⁾

c) Düşmanlarınızın size söylediklerine dikkat edin, onların dilinden kendi nefsanî kusurlarınızı işitin ve onların sizin için söylemiş oldukları kusurlarınızı gidermeye çaba gösteriniz. Zira düşman, insanın kötülüklerini iyi görmekte ve kusurlarını da aşikâr etmektedir.

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Bazen insanın düşmanları din kardeşlerinden daha yararlı olur. Zira onlar insanın kusurlarını ve eksikliklerini şahsın kendisine söylerler."⁽²⁾

10- Beden azalarında bulunan hastalıkları tedavi etmek için ilaçlar bulunmaktadır; ruhî hastalıkların da tedavi edilip iyileşmesi için ilaç olacak metotlar bulunmaktadır.

Hz. Ali'den (a.s) nakledilen şiirde şöyle buyruluyor:

"Senin dermanın kendindedir ve sen onu bilmiyorsun.

Senin derdin yine kendindendir, ama sen onu görmüyorsun."

1- Tuhefu'l-Ukul, s.270.

2- Şerh-i Nehcü'l-Belağa, c.20, s. 271.

Yine Hz. Ali (a.s) bir rivayette buyuruyor ki:

"Takva ve (günahlardan sakınmak) Allah'tan korkmak kalbî hastalıkların dermanı, kör olan kalp gözünüzün gören nuru, cismani dertlerinizin şifası, yaralarının merhemi ve ruhani kirlerinizi de pakize eden bir hakikattir."⁽¹⁾

Hz. Ali (a.s) diğer bir hadiste ise buyuruyor ki:

"Allah'ı yâd etmek (Allah'ı bolca zikir etmek) cismî hastalıkların şifasıdır."⁽²⁾

11- Cismin güzel kokması için ıtıra ihtiyaç olduğu gibi, ruhun da ıtıra ihtiyacı bulunmaktadır. Ruhun ıtırı ise istiğfar etmektir. Mevlana Celalettin Rumî diyor ki: "İtırı tenine vurma, canına sür ki, zat-ı pak-i celalin ıtırılı olsun."

12- Cismin sağlıklı ve düzgün gelişmesi için iyi beslenmeye ve değişik sporlar yapmaya ihtiyacı vardır. Değişik spor dallarında çalışmalar yaparak, bedeni istenilen ölçülere getirmek mümkün görülmektedir. Mesela; gelişim çağında olanların boylarının uzaması için basketbol veya voleybol, kısalması için ise halter önerilmektedir yahut zayıflaması için bisiklet binmek, yürümek ve benzeri sporlar önerilmektedir. Ruhun da sağlıklı beslenip gelişebilmesi için, Allah'ın insanın tekâmüle erişmesi için mükellef kıldığı amelleri yapmak gerekmektedir. Orucun insan iradesini güçlendirdiği gibi, namazın Allah'ın huzurunda insanın ruhiyesini alçakgönüllülük istikametine götürdüğü gibi, humus ve zekâtın insan ruhiyesinde bulunan hasedi ortadan kaldırıp, cömertlik aşladığı gibi, cihadın insana şecaat ve şahamet vesilesi olduğu gibi ve insanları iyiliğe davet etmek, kötülüklerden sakındırmak, insanın sorumluluk hissini geliştirip güçlendirdiği gibi...

1- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 198.

2- Gururu'l-Hikem, c.4, s.30.

13- Cismin taharet ve temizliğe ihtiyacı olduğu gibi, ruhun da taharet ve temizliğe ihtiyacı vardır. Cisim nasıl su ve sabun gibi şeylerle yıkanıp temizleniyorsa, ruh da namaz, münacat ve niyaz vasıtasıyla tahir (temiz) olmaktadır.

Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor:

"Beş vakit namaz kılmak, evinizin önünden akan pakize nehre benzer; sizden biriniz günde beş vakit o nehirde yıkanıp temizlenirse, bedeninde kirden hiçbir eser kalmaz."⁽¹⁾

14- Cismi örtmek ve korumak için elbiseye ihtiyaç olduğu gibi, ruhun da korunak olacak elbiseye ihtiyacı vardır. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Ey Âdemoğulları! Şüphesiz ayıp yerlerinizi örtecek elbise ve sizi süsleyecek giysi gönderdik. Takva örtüsü ise bunlardan daha hayırlıdır..."⁽²⁾

15- Cisim için yorgunluk ve ferahlık söz konusu olduğu gibi, ruh için de yorgunluk ve ferahlık söz konusudur. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Kalpler ve ruhlar bedenler gibi yorulur ve bitkin düşerler; ruhî yorgunluk ve bitkinlik içine düştüğünüzde, ruhî istirahat ihtiyacınız olur ve hikmetli sözlerle ve dilpezîr (gönle hoş gelen) fikirle kendinizi meşgul ediniz."⁽³⁾

16- Cismin hayat ve neşe bulması için bazı yiyeceklere ve meyvelere ihtiyacı vardır; ruhun da kendine göre, ibadet, ilim, iman ve benzeri yiyeceklere ihtiyacı vardır.

17- İnsanlar genellikle cismanî yiyecekleri sarf etmede ihtiyatlı davranırlar. Hiçbir kimse aydınlık olmadan (karanlıkta)

1- Mizanu'l-Hikme, c.9, s.49.

2- A'raf, 26.

3- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 197, 198.

sofraya el uzatmaz, gözleri görmedikçe lokmaya dokunmaz ve şüphe duydukları yiyecekleri de yemezler; ama insanlardan birçoğu gözü kapalı halde, karanlıkların arasında her türlü, uygun olmayan söylemleri, basın yoluyla iletilen kötü düşünceleri, insanın maneviyatını zehirleyen tebligatları ve benzeri şüpheli ve zararlı düşünceleri kendi beyinlerine yerleştirirler. Hz. Hasan (a.s) buyuruyor ki:

"İnsanlardan cismi alakadar eden yiyecekleri düşünüp dikkat eden ve ruhu ilgilendiren (*maneî*) yiyeceklerle dikkat etmeyenlere şaşıyorum."⁽¹⁾

76- Cisim ve Ruhun Farklılıkları

Ruh ve cisim arasında birbirlerine oranla birçok farklılıkları vardır ki onlardan bazılarına işaret ediyoruz.

1- Ten ve cismin kapasitesi sınırlıdır, ruhun kapasitesi ise sınırsızdır. İnsanın aldığı her lokmayla midesinin hacmi daralır ve yavaş yavaş midesi yemekle dolar; öyle ki insan bir tek lokma bile yutmaktan aciz olur. Fakat ruhun manevi yiyecek için kapasitesi sınırsız ve doyumsuzdur. Öyle ki insan ne kadar çok malumat alırsa, gelecek diğer bilgiler için kendisini daha istekli bulur. Ayrıca taze bilgileri alabilmek için, önceki bilgileri unutmasına ve zihni boşaltmasına da gerek kalmaz.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

"Her kâse içine herhangi bir şey dökmekle onun alım hacmi azalır; fakat sadece ilim kâsesine ilim ilave edildikçe onun hacmi genişler ve alım gücü çoğalır."

2- Ten tedricî olarak yaşlanır, solar ve zaafa yenik düşer; fakat ruh asla yaşlanıp solmaz. Ten ölür, çürüyerek zerreler halin-

1- Ders-i Zindegi, s.3.

değişik noktalara dağılır; fakat ruh ölmez ve asla çürüyüp zerrelere haline gelmez. O sonsuza dek bakidir.

77- Namaz ve Cihad

Namaz ve cihatta birçok müştereklikler vardır ki, onlardan bazıları şöyledir:

1- Cihad birûn düşmanlara karşı zafere ulaşmanın vesilesi, namaz ise deruni düşmanlara ve nefse karşı zafere ulaşmanın vesilesidir.

2- Cihad etmek için savaş meydanında komutanlara ve cihad erlerine ihtiyaç vardır. Namaz cihad, (Cuma namazları ve cemaat namazları manevi cihad meydanlarıdır) mihrap ise, savaş meydanıdır. Cuma ve cemaat imamı komutan, saf tutan müminler ise, savaş erleridir.

3- Savaş meydanında düşmana karşı zafer kazanılıp düşman yenilgiye uğratıldıktan sonra, birçok savaş ganimeti elde edilmektedir. Namazda da müminin şeytana ve nefesine galip gelmesiyle, İlahî mükâfat ve Allah'a yakınlaşma saadeti elde edilmektedir.

4- Birunî düşmana karşı cihad etmek, "cihad-ı asgar" küçük cihattır, namaz kılmak ise "cihad-ı ekber" büyük cihattır.

78- Namaz ve İnsani Değerler

Namaz bir nevi Allah'ın güzelliklerini ve kullara sunulan ilahî değerleri içerisinde bulunduran miraç bahçesidir ki; Allah bütün insani değerleri onun içerisinde (*rükû ve secde-lerinde, münacat ve dualarında, kunut, kıraat ve kıyamında, özetle rekâtlarında*) karar kılmıştır.

1- İnsan için Allah'ı yâd etmek önemli bir değerdir; sadece Allah'ı yâd etmek kalplerin huzur bulma vesilesi olabilmektedir, namaz ise Allah katında en büyük zikirdir.

2- Günahlardan sakınmak ve fesattan uzak durmak için, kıyameti hatırlamak önemli bir değerdir; namaz ise insanları kıyametin varlığından haberdar eden ve kıyamete hazırlayan kıyam duruşudur. Allah Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

"Sana kitapta vahyedileni oku ve namazı dosdoğru kıl! Muhakkak ki namaz, çirkin işlerden ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette (ibadettir) en büyüğüdür."⁽¹⁾

3- Enbiyaların (hepsine selam olsun), şehitlerin ve salihlerin hattında yürümek büyük bir değerdir. Biz namazda Allah'tan istiyoruz ki: "Bizi doğru yola, nimet verdiğin kimselerin (enbiyaların) yoluna hidayet et."

Ey Rabbimiz! Bizi, enbiyaların (hepsine selam olsun), şehitlerin ve salihlerin doğru olan yolunda karar kıl.

4- Zalimlerden ve gümrahlardan beraat etmek (ilişkileri kesmek) bir değerdir; namaz kılan insanlar da zulüm yapanlardan ve gümrak olanlardan beri olduklarını "Ğayr-il mağzûbi aleyhim velezzâllîn" "Bizi gazaba uğramayanların, sapmayanların yoluna eriştir." cümlesiyle her gün beş vakit ilan etmektedirler.

5- Adil olan bir cemaat imamına (rehbere) tabi olmak içtimâî bir değerdir. Bireylerin yalnız ve tek başına hiçbir şeye muktedir olamayacaklarını insana öğretmektedir.

79- Kullara Mihman Olmak ve Allah'a Mihman Olmak

Allah'a mihman olmakla kullara mihman olmak arasında bazı benzerlikler ve bazı farklılıklar bulunmaktadır ki, onlardan bazılarını kısaca değiniyoruz.

1- Ankebut, 45.

1- Kula mihman olmada, mihmanı davet eden ve ağırlayıp hizmet eden kulun kendisidir; fakat Allah'a mihman olmada, davet eden Allah'tır ve karşılayıp ikram eden de Allah'tır.

Hz. İmam Zeynelâbidîn (a.s) "Sahîfe-i Seccadiye"nin onuncu duasında şöyle buyuruyor:

"Ey ganilerin ganisi yüce Allah! Biz kulların, senin huzurundayız ve ben, sana muhtaç olanlar içerisinde en çok ihtiyacı olanım. O hâlde, geniş rahmetinle yoksulluğumu gider; rahmetini bizden esirgeyerek bizi ümitsizliğe düşürme."

2- Kula mihman olmada, zahirî temizliğe riayet etmek gerekmektedir; fakat zahirî temizlikle beraber, batını temizliğe de riayet etmek gerekmektedir.

3- Kula mihman olmada, mihmanlığın genellikle maddi boyutları ön plana çıkmaktadır; fakat Allah'a mihman olmada ise, mihmanlığın maddi kazanımlarıyla birlikte, manevi kazanımları da ön plana çıkmaktadır.

4- Kula mihman olmak, yemek ve içmekten ibarettir; fakat Allah'a mihman olmak ise (ramazan orucunda olduğu gibi) açlık ve susuzluktan ibarettir. Hz. Resulullah (s.a.a) buyuruyor ki:

"Ramazan ayı öyle bir aydır ki, başlangıcı rahmet, ortası mağfiret ve sonu cehennem ateşinden kurtulmadır."

Ramazan ayında insanlar Allah'ın ziyafetine davet edilmişlerdir. Geceleri en üstün geceler, gündüzleri en değerli gündüzler ve saatleri en uğurlu saatlerdir. Bu ay, cennet kapılarının açık, cehennem kapılarının kapalı ve şeytanın ise zincire vurulduğu aydır.

5- Kula mihman olmada, ikramda bulunma zamanı genellikle bir öğün veya bir kaç günle sınırlıdır; fakat Allah'a mihman

olmada, (ramazan ayında olduğu gibi) bir ay boyunca kullara ilahî ziyafet sunulmaktadır. Resulullah (s.a.a) buyuruyor ki:

"Oruç tutanın uykusu ibadet, susması tespih, ameli kabul ve duası müstecab olur."

Ramazan ayı temiz olmayan her şeye göz ve kulak kapama, alıp verilen nefeslerin tespih ve uyumanın Allah katında ibadet sayıldığı aydır.

6- Kula mihman olmada, bir grup veya bir şahıs özel olarak davet edilmektedir; fakat Allah'a mihman olmada, katılma gücü bulunan her insan (ramazanın) ziyafet sofrasına davet edilmektedir.

7- Kula mihman olmada, mihmandarın davet edilenlerden beklentileri olur; fakat Allah'a mihman olmada, davet edilenlerin mihmandar olan Allah'tan af ve bağışlanma beklentileri vardır.

8- Kula mihman olmada, genellikle insanlar Allah rızasından gaflet ederler; fakat Allah'a mihman olmada, Allah'ın rızasına teveccüh edilmekte ve İlahî rızayı, rahmeti kazanmaya azami gayret gösterilmektedir. Ramazan ayı, karanlıklardan ışığa; takva ve ahlâkî erdemlerin ışığına, tövbe ve Allah'a doğru dönüşün aydınlığına ve yüce Allah'ın sevgi ve rahmetinin nuruna çıkma ayıdır.

80- Hac ve Namaz

1- Namaz da yüzümüzü Kâbe'ye döner dururuz; hac da ise, Kâbe'yi ziyaret etmeğe muvaffak oluruz.

2- Namaz ilahî dergâha yakınlaşma vesiledir; aynı şekilde hac da mihriban olan Allah'a yakınlaşma vesilesidir.

3- Namaz halinde namaz kılana bazı ameller haram kılınmıştır; aynı şekilde hacda da ihramlı kişiye bazı ameller haram kılınmıştır.

4- Cuma ve cemaat namazlarında saf tutan fertler arasında eşitlik ilkesi geçerli kılınmıştır; aynı şekilde hacda da, fakirle gani, siyahla beyaz ve Arap'la Acem eşitlik ilkesine tabi, birlik içerisinde Kâbe'yi tavaf etmekte.

5- Cuma namazı Müslümanların toplumsal vahdetinin vazgeçilmez erkânındandır; aynı şekilde hac da Müslümanların siyasi ve toplumsal vahdetini sağlayan ve Müslümanların gücüne güç katan, en önemli barış yurdu.

81- Namaz ve Zekât

Zekât ve namazda aynı türden bir takım sırlar saklıdır.

1- Zekâtla fakirlere ve mahrumlara maddi yardım yapılmaktadır; keza, namazda onlar da dâhil olmak üzere tüm Müslümanlara dua edilmektedir.

2- Zekât vermekle insanın malı temizlenmektedir; namaz kılmakla ise insanın kalbi temizlenmektedir.

3- Zekât vermekle Allah'a karşı malî şükür; namaz kılmakla da bedenî şükür yerine getirilir.

4- Zekât vermekle haset sıfatı insandan uzaklaşır; namaz kılmakla ise, tekebbür ayaklar altına alınmış olur.

5- Zekât, malın koruyucusudur; namaz ise tüm salih amellerin koruyucusudur.

6- Zekât, fakirlerin geçim sermayesidir; namaz ise, müminlerin ve abitlerin (ibadet) ana sermayesidir.

7- Zekâtı veren kimse, malının bereketlenerek çoğalmasını ister; namaz kılan kimse ise, maddi bereketlerin yanı sıra, kendisine manevi mükâfatlardan da verilmesini ister.

82- Manevi Uçuş ve Zahirî Uçuş

Hadislerde namaz, müminin miracı olarak beyan edilmiştir. Miracın ise ne demek olduğunu iyi kavrayabilmek için, kısaca açıklanması gerekir.

Miraç mucizesi, Hz. Peygamber'in (s.a.a) Kur'ân ve ahlâkından sonra yer alan en büyük mucizedir. Hz. Peygamber'in (s.a.a) dünya ehline gösterdiği en büyük mucizesi ayı ikiye yarması olduğu gibi semavat (*gökyüzü*) ehline gösterdiği en büyük mucizesi de miraçtır.

Miraç yükseğe çıkmak manasında "uruç" kökünden türemiş bir isimdir ve merdiven demektir. Buna göre miraç, Hz. Peygamber'in (s.a.a) yeryüzünden ulvi makamlara yükselme vasıtası demektir. Miracı anlatan hadiste Hz. Peygamber'in (s.a.a) "yükseğe çıkarıldım" tabiri sebebiyle bu mucize "Miraç" adıyla tanınmıştır.

Miracın maddi uçuşlarla olan birçok benzerliği bulunmaktadır; onlara teveccüh edersek, hadislerin derin anlamlarını daha iyi anlamış oluruz. Ayrıca bir tek mukayese ile namaz kılan bir şahsın manevi uçuşuyla, irfanî yükselişiyle, havada uçakla uçan bir pilotu mukayese etmek gerekmektedir.

1- En çok baskı ve enerji uçağın yerden kalkışı sırasında harcanmaktadır. Namaz ve ibadetlerde de en çok baskı ve zorluk, başlangıçta şeytana ve nefse galip gelip ibadete (namaza) başlama sırasında yaşanmaktadır.

2- Her uçuşun önemi, uçağın tehlikesiz bir şekilde yere inmesindedir. İbadete başlamanın da önemi, ibadet sona erdiğinde, kibir ve benzeri nedenlerden amelin (kabulündedir) hapsedilmemesindedir.

3- Uçağın yerden havalanabilmesi için yakıta ihtiyacı olduğu gibi, namaz kılanın da manevi miraca yükselebilmesi için,

ihlâslı niyetle ellerini kulak hizasına getirip, sadece Allah'ın rızası için namaz kıldığına ikrar ve teveccüh etmesi gerekmektedir.

4- Uçuş için pilot, kendi selamet ve güvenliğinden tamamen emin olmalıdır. Namazda da manevi olarak Allah'ın yüce katına ulaşabilmek için "kalb-i selim"^{e(1)} sahip olmak gerekmektedir.

5- Uçağın uçuşu iki kanadına bağlıdır ve tek bir kanatla uçuşması mümkün değildir. Namazda da Allah ile kurulan irtibatın yanı sıra, halk ile de iyi ilişkiler içerisinde olmak gerekmektedir. "Hakkullahı" Allah'ın hakkını eda ederken, "hakku'n-nas"ı kul hakkını da eda etmek gerekmektedir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de dikkat çeken hususlardan birisi de, genellikle "namazı kılın ve hak sahiplerine zekâtı verin." diye bu yurulmuş olmasıdır.

"Erkek ve kadın bütün müminler birbirlerinin dostları ve velileridirler. İyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirirler, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve Resulüne itaat ederler. İşte Allah bunlara rahmet edecektir. Çünkü Allah azîzdir, hakîmdir."⁽²⁾

6- Uçak uçuşa geçmeden önce, yer üzerinde (pistte) hızlı hareket ederek, ancak yerden güç aldıktan sonra uçabilmektedir. Ezan, ikame ve diğer müstehap zikirler de namaz vasıtasıyla manevi miraca yükselebilenin mukaddimesi ve ön hazırlıklarıdır.

7- Uçuşun kalkışı ve inişi sırasında pilotun yapacağı hata, uçağın düşmesine neden olan bir felakete yol açabileceği gibi;

1- Kalb-i selim, hastalısız ve arızasız kalp demektir.

2- Tevbe, 71.

ibadette de şirk, riya ve benzeri şeytanî sıfatlar, insanı felakete götürmektedir. Unutmayalım ki; iblis altı bin sene Allah'a kul-luk ve ibadet etme geçmişi olmasına rağmen, yapmış olduğu bir hata ve isyandan dolayı ebedi melunlardan olmuştur.

8- Uçuşta pilot kulenin vereceği uçuş iznine tabidir. Selamtle uçabilmek için, kulenin belirlediği vakitten ne erken ve ne de geç kalmamak kaydıyla, vaktinde uçuşunu gerçekleştirmek zorundadır. Namaz ve diğer ibadetler de ilahî düsturlar gereğince, vaktinde yerine getirilmelidir. Hatta bir dakika bile olsa erken veya geç yapılması, ibadeti batıl etmektedir. Yani farz olan oruç ibadeti, ramazan ayında; farz namazlar da belirlenen muayyen vakitlerinde eda edilmelidir.

9- Uçuş sırasında, pilotun kule ile irtibatını sağlayan (uluslararası) bir tek resmi dil kullanılmaktadır. Namaz kılanlarla Allah arasında irtibatı sağlayan resmi dil ise Arapçadır.

10- Uçuş öncesi, pusula, harita okuma ve hava raporu gibi bilgiler gerekli olduğu gibi, ibadet öncesi de ibadetle alakalı bilgilere sahip olmak gereklidir. Zira bilgi ve marifete sahip olmadan yapılan ibadetlerin hiçbir değeri yoktur.

11- Uçuşta, pilot yerden irtifa kazanıp yükseldikçe, zemin onun gözünde küçülmektedir. Allah dostu olan insan da her ne kadar Allah'ın yüceliğine aşına olursa, Allah'tan başkaları onun gözünde küçülmektedir. Hz. Ali (a.s) muttakiler hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Halik (*yaratıcı olan Allah*) onların (*muttakilerin*) ruhlarında ve canlarında tecelli etmiştir. Bu sebeptendir ki; Allah'tan gayrısı onların gözünde çok küçüktür."⁽¹⁾

12- Uçuşta, uçak ne kadar büyük olursa, havada sarsıntı o kadar az olur ve yolcular daha rahat seyahat etmiş olurlar.

1- Nehcü'l-Belağa, Hutbe: 192.

Cemaat namazı ve toplu hac ibadeti gibi namaz ve ibadetlerde de katılan cemaat ne kadar çok olursa, ibadetin sevabı bir o kadar fazla olur ve Allah katında kabul olma olasılığı da yükselmiş olur.

13- Uçuşta, genellikle zaruret halinde pilota yardımcı olması ve uçağı selametle yere indirmesi için, yedek pilot bulundurulmaktadır. Cemaat namazlarında da zaruret halinde imamın yerine geçip imamlık yapacak ve cemaat namazını bozmadan sonlandıracak takvalıların ön safta durmaları evladır.

14- Uçuşta, pilot ve yolcular, kendileriyle ev ve yaşantıları arasında bulunan fasıladan dolayı, ev ve yaşantılarından bihaber olurlar. Manevî uçuşta da ruh yükseldikçe insanın maddiyata olan teveccühü azalır ve öyle bir hâle gelir ki, Hz. Ali'nin (a.s) haberi bile olmadan ayağından okun çıkarılabilme mertebesine ulaşır.⁽¹⁾

83- Yapıcı ve Yıkıcı Uyarılar

Şüphesiz insanlara yapıcı uyarılar yapmak çok faydalıdır. Uyarılar, kusurların ve hataların bertaraf edilebilmesi için muhakkak yapılmalıdır. Uyarı yapmada önemli olan husus, karşı tarafı kırıp dökmeden, uyarıların yapıcı ve ıslah edici olmasıdır. Böylece insanlara uyarılarda bulunmanın, yapıcı ve yıkıcı olmak üzere iki üslupta olduğunu anlamaktayız. Uyarılan şahıs veya şahısların, uyarılar neticesinde hatalarını telafi edip kendilerini ıslah etmeleri için, uyarının muhakkak yapıcı olması gerekmektedir.

Yapıcı Uyarıların Özellikleri:

1- Uyarı, halis ve hayır niyetle yapılmalıdır.

1- Pertovi ez Nemaz, Muhsin Kiraati, s.96.

- 2- Uyarı, şefkat ve mihribanlık üslubuyla yapılmalıdır.
- 3- Uyarı, irşat ve ıslah etme kastıyla yapılmalıdır.
- 4- Uyarı, gizlice ve hususi ortamda yapılmalıdır.
- 5- Uyarı, karşı tarafın ruhsal kapasitesine teveccüh edilerek yapılmalıdır.
- 6- Uyarı, tavsiyeler ve öneriler şeklinde yapılmalıdır.
- 7- Uyarı, sadece hata ile yapılan amellere karşı yapılmalıdır.
- 8- Uyarı, kızgınlık ve hakaret olmadan yapılmalıdır.
- 9- Uyarı, uyarılan şahsın hatalarını telafi etmesi için, kendisine fırsat verilerek yapılmalıdır.
- 10- Uyarı, uyarılan şahsın kusurları ve hataları gizli tutularak yapılmalıdır.

Yıkıcı Uyarıların Özellikleri:

- 1- Uyarı, kötü niyetle yapılmamalıdır.
- 2- Uyarı, sert ve kırıncı üslupla yapılmamalıdır.
- 3- Uyarı, tahrip etme ve şahsiyeti incitme kastıyla yapılmamalıdır.
- 4- Uyarı, başkalarının gözleri önünde, umumi bir ortamda yapılmamalıdır.
- 5- Uyarı, karşı tarafın ruhsal kapasitesine teveccüh edilmeden yapılmamalıdır.
- 6- Uyarı, emir ve tahakküm niteliğinde (tarzında) yapılmamalıdır.
- 7- Uyarı, uyarılan şahsın tüm amellerine ve genel şahsiyetine karşı yapılmamalıdır.

8- Uyarı, tahrik, tahkir ve hakaret edici sözlerle, üslupla yapılmamalıdır.

9- Uyarı, uyarılan şahsın hatalarını telafi etmesi için, kendisine fırsat verilmeden yapılmamalıdır.

10- Uyarı, uyarılan şahsın kusurlarını ve hatalarını ifşa ederek yapılmamalıdır.⁽¹⁾

84- Mümin ve Ayna

Hz. Peygamber (s.a.a) bir hadisinde buyuruyor ki:

"Mümin, diğer müminin kardeşi için bir aynadır."

Hadisteki şu benzetmede birçok benzerlikler bulunmaktadır. Bazıları şu hadiste elli kadar benzetme olduğunu açıklamışlardır ki, biz sadece onlardan bazılarına değineceğiz.

1- Ayna, insanın ayıplarını, kusurlarını ve istenmeyen kir lekelerini göstermektedir. Mümin de, mümin kardeşinin halk arasında mahcup olmasına ve utanmasına neden olacak kusurlarını kendisine söylemelidir.

2- Ayna, insanın kusurlarını yüzüne karşı söylemektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını (onun gıybetini ederek arkasından değil) yüzüne karşı söylemelidir.

3- Ayna, insanın kusurlarını abartıp şişirmeden, olduğu gibi göstermektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını abartıp şişirmeden, olduğu şekilde söylemelidir.

4- Ayna, insanda bulunan çirkinlik ve güzelliği aynı anda birlikte göstermektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını güzellikleriyle birlikte görüp, bir arada söylemelidir.

1- Hanevade-yi Muteadil, Dr. Muhammed Rıza Şerefi.

5- Ayna, insanın kusurlarını başkalarına değil, şahsın kendisine söylemektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını başkalarına söylemek yerine, şahsın kendisine söylemelidir.

6- Ayna, insanın kusurunu hiç bir şartta söylemezlik yapmaz. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını hangi şartta olursa olsun söylemezlik yapmamalıdır.

7- Ayna, insanın gizli kusurlarını asla söylememektedir. Mümin de, mümin kardeşinin gizli saklı kusurlarını aramamalı ve söylememelidir.

8- Aynanın insanın kusurlarını söyleyebilmesi için, esasında çok temiz olması gerekmektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını söylemesi için, kendisini kusurlardan arındıran pak birisi olmalıdır.

9- Ayna, insanın kusurlarını konuşmadan sessizce amelî olarak göstermektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını, amelî (fiili) ve ahlakî olarak göstermelidir.

10- Genellikle insanlar, kendi eksiklik ve kusurlarını görebilmek için, aynanın önüne geçerler ve aynanın eksiklikleri söylemesini beklerler. Mümin de, mümin kardeşinden kendisinde bulunan eksiklik ve kusurları söylemesini rica etmelidir.

11- İnsanlar, aynanın göstermiş olduğu kusurlardan dolayı asla rahatsız olmazlar. Mümin de, mümin kardeşinden kusurlarını duyduğu için rahatsız olmamalıdır.

12- Ayna, insanın kusurlarını gösterme vazifesini yaptıktan sonra, kusurları tamamen unutmaktadır. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını söyledikten sonra, kusurların tümünü ebediyen unutulmalıdır.

13- Ayna, insanın kusurlarını söylerken, o kadar masumane söylemektedir ki, insan kendi kusurlarını idrak edip, çabucak

gidermektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını, onun idrak etmesine ve çabucak terk etmesine sebebiyet verecek bir tarzda söylemelidir.

14- Genellikle aynadan yararlanmak isteyenler, toplum içerisinde değil, تنها bir yerde aynanın karşısına geçmektedirler. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarını ona تنها bir yerde hatırlatmalıdır.

15- Ayna, insanların kusurlarına tahammül etmektedir. Mümin de, mümin kardeşinin kusurlarına tahammül (hoşgörü) göstermelidir.

16- Ayna, fakir zengin, büyük küçük ayrımı yapmadan herkesin kusurlarını olduğu gibi göstermektedir. Mümin de, mümin kardeşleri arasında fakir zengin farkı gözetmeden, kusurlarını aynı ölçüde görerek onları uyarmalıdır.

17- Ayna, insanın yüz ifadesinde beliren neşesine de kederine de ortaklık ederek, olduğu gibi yansıtılmaktadır. Mümin de, mümin kardeşinin sevincine ve kederine ortak olmalıdır.⁽¹⁾

85- Nesebî (Öz) ve Dinî Kardeşler

Kur'an-ı Kerim, müminlerin birbirleriyle kardeş olduklarını ilan etmiştir:

"Müminler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulun, düzeltin ve Allah'tan korkup sakının; umulur ki rahmete eriştirilirsiniz."⁽²⁾

Burada nesebî kardeşle dinî kardeş arasında bazı benzerlikler vardır ki, onlardan bazılarına değineceğiz.

1- Rehtuşe-yi Rahiyan-ı Nur, s.237.

2- Hücurat, 10.

1- Nesebî kardeş, kendi kardeşine hıyanet ve zulüm etmemektedir; dinî kardeş de din kardeşine hıyanet ve zulüm etmemelidir. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"Mümin, müminin kardeşi, gözü ve kılavuzudur. Onun hakkında hıyaneti, zulmü ve aldatmayı reva görmez ve yerine getiremeyeceği vaatte de bulunmaz."⁽¹⁾

2- Nesebî kardeş, olumsuz durumlarda kardeşinin kederine ortak olmaktadır; dinî kardeş de din kardeşinin kederini kendi kederi kabul edip ortak olmalıdır. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"Mümin, müminin kardeşidir. Bir cisim, bir beden gibi; bedenin uzuvlarından birisi ağrırsa, ağrıyı diğer uzuvlar da hisseder."⁽²⁾

3- Nesebî kardeşler bir ailedendirler ve başkalarının karşısında da birbirlerini müdafaa etmektedirler; mümin de ecnebilere karşı kendi din kardeşini müdafaa etmelidir. Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki:

"Müminler kardeşirler, kanları da eşittir ve onlar başkalarının önünde tek el gibi dururlar."⁽³⁾

4- İnsan nesebi kardeşini kendisine en yakın akraba olarak bilmektedir; dinî kardeş de yakın akrabalarından sayılmalı ve öyle bilinmelidir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Dost ve dinî kardeş, (*sorumsuz*) yakınlardan daha yakın, (*sorumsuz*) annelerden ve babalardan daha dilsuzdur."⁽⁴⁾

1- Biharul-Envar, c.74, s.268.

2- Biharul-Envar, c.74, s.268.

3- Biharul-Envar, c.47, s.360.

4- Mizanu'l-Hikme, c.3, s.47.

5- Nesebî kardeşler, kardeşlerinin zorluklarını ve sıkıntılarını gidermeğe çaba göstermektedirler; dinî kardeşler de birbirlerinin sıkıntılarını gidermeye çaba göstermelidirler. Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki:

"Müminler birbirleriyle kardeşirler ve birbirlerinin ihtiyaçlarını bertaraf ederler."⁽¹⁾

6- Dinî kardeşliğin, nesebi kardeşlik ile müşterek olan noktalarına ilave olarak, ona üstünlüğü bile söz konusudur. O üstünlük, ahiret yurdunun beka (ebedi) kardeşliğidir. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Onların (müminlerin) göğsünde kinden (ne varsa tümünü) sıyrıp çektik, kardeşler olarak (cennette) tahtlar üzerinde karşı karşıyadırlar."⁽²⁾

86- Gıybet ve Murdar

Gıybet nedir?

Mümin bir şahsın (*veya şahısların*) ayıbını, onu kötülemek için arkasından söylemek, gıybettir; gıybet etmek ise haramdır.

Murdar nedir?

Murdar, kendiliğinden ölmüş veya kasten besmelesiz kesilmiş olan hayvan, leş ve domuz eti gibi yenmeleri kesin olarak yasaklanan, haram kılınan şeylerdir.

Kur'an-ı Kerim, bazı ayetlerde gıybeti şiddetle kınamıştır. Gıybeti kınayan en önemli ve en açık ayet ise, Hücurat Suresi'nde bulunmaktadır:

1- Biharu'l-Envar, c.75, s.311.

2- Hicr, 47.

"Ey inananlar, sakının fazla şüphe etmekten! Şüphe yok ki bazı zan ve şüpheler suçtur ve ayıplarınızı, gizli işleri arayıp gözetmeyin ve bir kısmınız, bir kısmınızın gıyabında kötülüğünü de söylemesin; biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? Tiksindiniz, değil mi? Ve çekinin Allah'tan, şüphe yok ki Allah, tövbeleri kabul eder, rahîmdir."⁽¹⁾

Bu mealden anlaşıldığı üzere, gıybet ile murdar arasında bulunan güçlü benzerlik dikkate şayandır ki, birkaç misalle bunları örnekleyeceğiz.

1- Mülâhaza ettiğimiz bu benzetme, Müslüman kardeşin onuru, onun bedeninden bir et parçasıdır hakikatini açıklamaktadır. Onun onurunu incitmenin ve gizli sırlarını ifşa etmenin, onun teninden bir parça murdar et yemekle aynı olduğudur.

2- Ölüye benzetme tabiri bu sebeptendir ki, fertlerin arkasından gıybetlerini yapmak, ölülerin arkasından gıybetlerini yapmak gibidir. Zira ölüler, sözlü saldırılar karşısında kendilerini müdafaa etmeğe kadir değildirler.

3- Murdar ceset, tedrici olarak, yavaş yavaş çürüyerek yok olmaktadır; fertlerin de içtimai şahsiyetleri ve onurları sınırlı olduğu için, gıybet yoluyla tedrici olarak incitilmekte ve ortadan kaldırılmaktadır.

87- Kültürel ve Askerî Saldırı

Herhangi bir ülke halkını veya bir toplumun inancını ortadan kaldırmak için o ülkeye hücum etmek, sadece askeri güçle sınırlı değildir. Belki kültürel saldırı, askerî saldırıdan daha tehlikelidir. Bir toplum üzerinde askerî ve kültürel saldırının yaratmış olduğu tahribatın boyutlarına bazı örneklemeler yaparak kısaca değinelim.

1- Hücürat, 12.

1- Askerî saldırıda bulunmanın gayesi, toprak veya maddî kazanımlar elde etmektir; kültürel saldırıda bulunmanın gayesi ise, kültürel, ahlaki ve dinî değerleri tahrip ederek ortadan kaldırmaktır.

2- Askerî saldırı, korkunç ve nefret vericidir; kültürel saldırı ise cezzap ve aldatıcıdır.

3- Askerî saldırı, fertleri kendilerini veya ülkelerini müdafaa etme ve mukavemet gösterme hakkını doğurur; kültürel saldırı ise, yaratacağı tahribat göz önünde bulundurulmadan fertler tarafından kabul görür.

4- Askerî saldırıya karşı durarak hayatlarını kaybedenler şehit; kültürel saldırıya karşı koymadan hayatlarını kaybedenler ise, ölü sayılırlar.

5- Askerî saldırıya geçmeden önce düşman, düşmanlığını ve savaş açtığını ilan etmektedir; fakat kültürel saldırıya geçen düşman ise, dostluğunu ilan ederek sinsice kültürel düşmanlık yapmaktadır.

6- Askerî saldırı başladığında, açılan ilk ateşle herkes tehlikeyi fark eder; fakat kültürel saldırı yapıldığında, birçok kişi gaflet uykusunda olduğundan, son kurşun atılncaya kadar tehlikeyi fark etmezler ve hatta tehlikenin varlığı hususunda şüphe içerisinde olurlar.

7- Askerî saldırı sırasında insanların üzerine misket bombaları atılmaktadır; kültürel saldırı sırasında ise, insanların kalbine nifak ve ikiye bölme tohumu atılmaktadır.

8- Askerî saldırıda kullanılan silah, bomba, füze ve benzeri öldürücü materyallerdir; kültürel saldırıda kullanılan silah ise, uydu, radyo-televizyon frekansları ve benzeri araç gereçlerdir.

9- Askerî saldırı sırasında askerî tesisler, önemli geçiş güzergâhları ve lojistik destek birimleri gibi stratejik öneme sahip

olan noktalar hedef alınmaktadır; kültürel saldırı sırasında ise, okullar, basın yayın organları, düşünceler ve inançsal görüşler hedef alınmaktadır.

10- Askerî saldırı, dağ taş, derya ve sahra gibi savaş meydanları üzerinde yapılmaktadır; kültürel saldırı ise, dergiler, romanlar, filimler ve kitaplar üzerinde yapılmaktadır.

11- Askeri saldırıda esir düşenler hakikatte özgürdürler; kültürel saldırıda esir düşenler ise, (alkol, kumar ve uyuşturucu bağımlıları gibi) hakikatte gışiftar ve ebedi tutsaklardır.

12- Askerî saldırı sırasında, hakkın safında hayatlarını kaybeden şehitlerin aileleri başı dik ve onurlu olurlar; (alkol, kumar ve uyuşturucu bağımlılarında olduğu gibi) kültürel saldırıya maruz kalanların aileleri ise, başları aşağı ve utanç içerisinde olurlar. Kısaca şehidin babası aziz, rezilin babası ise zelil olur.

13- Askerî saldırı sırasında yaralanan kişiler tedavi amacıyla arka saflara alınırlar; kültürel saldırıya uğrayıp ilk darbeyi alan kişiler ise, gittikçe ön sıralara çekilerek batağa gömülürler.

14- Askerî saldırı sırasında kurşun el, ayak ve baş gibi organlara zarar vermektedir; kültürel saldırı sırasında ise, hevâ ve heves zehri ve günah virüsü iman ve endişeye zarar vermektedir.

15- Askerî saldırı bir milleti daha da güçlendirmektedir; kültürel saldırı ise, bir milleti zaafa maruz bırakmaktadır.

16- Askerî saldırı sırasında hakkın safında yer alanlar, Allah'a ulaşmak için kendilerinden geçmektedirler; kültürel saldırı sırasında kayıtsız kalanlar ise, Allah'tan geçip kendilerine, nefislerine ulaşmaktadırlar.

17- Askerî saldırı kurbanları "maruf" yolunun şehitleridirler; kültürel saldırının kurbanları ise, amacı olmayan "münker" yolunun ölüleridirler.

Öyleyse kültürel saldırının kurbanlarından olmamaya çaba göstermeliyiz. Kültürel saldırı sonucu yara almışsak eğer, hiç vakit geçirmeden tövbe kliniğine giderek tedavi olmalı ve günahın cerahatini kendi üzerimizden uzaklaştırmalıyız. Zira şu soruyu kendimize sormalıyız: Acaba ruhun ve düşüncenin selameti, bedenın selameti kadar önemli değil midir?

88- Kabristan ve Hastane

1- Kabristan ibret alma yeri olduğu gibi, hastane de ibret alma yeridir. Her ikisi de insanın zaafının ve aczinin bariz nişanesidir.

2- Kabristanda akrabalar ve yakınlar ölen şahsı gömüp, amel-leriyle baş başa bırakıp gittikleri gibi, hastanede de hastayı dertleriyle baş başa yalnız bırakıp gitmektedirler.

3- Kabristanda tek renk elbise (beyaz kefen) hâkim olduğu gibi, hastanede de genellikle tek renk elbise giydirilmektedir.

4- Kabristan sessiz, sakın ve hatta hiçbir kıpırdamanın olmadığı huzur diyarı olduğu gibi, hastane de nispeten sessiz ve sakın bir yerdir.

5- Hastaneye, hasta olan yakınlarını ziyarete gidenler çeşitli hediyeler götürdükleri veya gönderdikleri gibi, kabristana, ölen yakınlarını ziyaret etmeğe gidenler de, Allah'tan mağ-firet ve rahmet dileyerek onların ruhlarına hediyeler gönder-mektedirler.

6- Hastanede ikamet, kalma zamanı, genellikle kısa ve sınırlıdır; fakat kabristanda ikamet, kalma zamanı ise, kıyamete kadar sürecek uzun soluklu ve çok uzundur.

7- Hastaların hastanede iyileşip hastalıklarından kurtulma ümitleri vardır; fakat kabristanda sakın olanların bir daha geri dönme yolu ve ümitleri bulunmamaktadır.

8- Hastaların özel saatlerde ve özel günlerde yakınlarıyla görüşme ve buluşma imkânları bulunmaktadır; fakat kabristan sakinlerinin kıyamete kadar hiçbir kimseyle görüşme ve buluşma imkânları bulunmamaktadır.

9- Tedavi amaçlı hastaneye yatanların, geçmiş hatalarını ve çirkin amellerini telafi etme imkânları bulunmaktadır; fakat dünyadan ayrılıp kabristana metfun olanların, geçmiş hatalarını ve günahlarını telafi etme imkânları bulunmamaktadır. Hadislerde sadece geride bırakılan salih ve saliha varislerin, onları yâd etmeleriyle onların bağışlanacakları ve Allah'ın rahmetine mazhar olacakları yer almaktadır.

89- Dilin Bereketleri ve Günahları

Dil insanın (*kişiliğinin*) şahsiyetinin tanınma aracıdır. Yani insanın kişiliğini ve şahsiyetini ortaya koymaktadır. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "*Konuşunuz, ta ki tanınasınız.*"⁽¹⁾ Buna göre dilin insanlara sağlamış olduğu yarar ve zararları kısa örneklemeler yaparak mukayeseli şekilde açıklayacağız.

a) Dilin Kazanımları	b) Dilin Günahları
1- Birisi dil ile Allah'a ibadet eder.	1- Diğeri dil ile tağutları sıtayış (medh) eder.
2- Biri dil ile Kur'an-ı Kerim'i tilavet eder.	2- Diğeri dil ile batıl, gereksiz ve uyduruk şiirler, romanlar okur.
3- Biri dil ile zalimin üzerine bağırarak mazlumdan müdafaa eder.	3- Diğeri dil ile mazlumu tahkir ve zalimi teşvik eder.

1- Biharul'l-Envar, c.71, s.291.

4- Biri dil ile kalpleri birleştiren gönüllerde sefa ve samimiyet oluşturur.	4- Diğeri dil ile dedikodu ve laubalilik yaparak kalplere kin ve nifak tohumu eker.
5- Biri dil ile ezan okur, insanları dine davet eder ve Allah'ın dinini müdafaa eder.	5- Diğeri dil ile başkalarına iftira atar ve şayia yayar.
6- Biri dil ile gönül kazanıp yürekleri şad eder.	6- Diğeri dil ile kalp kırıp gönülleri mahzun ve halkı rencide eder. ⁽¹⁾

90- Kalpler ve Kâseler

Hz. Ali (a.s) bazı hadislerde kalpleri kâselere benzeterek şöyle buyurmuştur:

"Hakikatte bu kalpler kâseler gibidir ve onların en iyisi, kapsamı daha geniş olanıdır."⁽²⁾

Kalpler ile kâselerin birbirine olan benzerliklerinde bir kaç nükteye değineceğiz.

1- Her kâsenin hacim ölçüsü vardır; keza, her kalbin de kendine münhasır kapasitesi bulunmaktadır. Kalplerin en iyisi deniz misali geniş olanıdır. Yani başkalarının hakaretleri karşısında sabırlı ve tahammüllü kalp daha hayırlı ve daha kıymetlidir.

2- Her kâsenin kendine göre dayanıklılık gücü vardır; keza kalplerin de belirli tahammül, sabır, kabul ve dayanıklılık kapasitesi bulunmaktadır. Bazı kalpler sorunlar, baskılar ve musibetler karşısında mukavimdirler; bazıları ise, en ufak olumsuzluk karşısında zaaf göstermekte ve hezeyan yansıtmaktadır.

1- Hemrah Ba Nemaz, s.157

2- Nehcü'l-Belağ, Hikmetli Sözler: 316 ve 147.

3- Kâse kirli olursa şayet, ona konulan en iyi ve en temiz ye-meği bile kirletmekte ve yenilmez hale getirmektedir; keza kalp de günahın is ve kirine bulaşırsa şayet, ilahî marifetleri ve ilimleri kabul etmemektedir.

4- Kâse içerisine, boş olan miktarda hava ve benzeri şeyleri kabul etmektedir. Keza, kalp kâsesi de aynı ölçüde Allah ile olan irtibatın boşluğu ölçüsünde, gayri ilahî şeylere yer ver-mekte ve kabul etmektedir.

5- Kâse zaman geçtikçe pas tutmakta ve özelliğini kaybetmek-tedir. Keza, kalp kâsesi de zaman geçtikçe, günah işlendikçe pas tutmakta ve idrak özelliğini yitirmektedir.

Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki: *"Demir pas tuttuğu gibi kalplerde pas tutmaktadır."* Sordular ki: "Ey Allah'ın Resulü! Onun cilasası nedir?" Hazret: *"Kur'an okumaktır."* buyurdu.⁽¹⁾

91- Dil ve Yırtıcılık

Dil, Allah'ın vermiş olduğu büyük nimetlerden birisidir; onun vesilesiyle konuşabilmekte, kendimizi izah edebilmek-te ve ihtiyaçlarımızı giderebilmekteyiz. Aynı zamanda bu dil bizim için telafisi zor veya mümkün olmayan gıybet, dediko-du, iftira ve başkalarına hakaret etmek gibi onlarca günahlar işlemektedir. Bu sebepten dolayı dili iyi kontrol etmek gerek-mektedir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: *"Dil öyle bir yırtıcıdır ki, serbest bırakıldığı takdirde (insanı) parçalar."*⁽²⁾

1- Yırtıcı hayvan başıboş bırakıldığı takdirde, diğer yaratıkla-ra saldırmakta ve zarar vermektedir; keza dil de eğer kontrol edilmez ise aynı özelliğe sahip olarak diğer insanlara zarar vermektedir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

1- Mizanu'l-Hikme, c.8, s.81.

2- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 60.

"Dil, başıboş köpek gibidir; serbest bırakılırsa eğer, başkalarını ısırır."⁽¹⁾

2- Birileri yırtıcı ve vahşi bir hayvana saldırmasa bile, o insana saldırmaktadır; keza dil de başıboş ve serbest bırakılır ise eğer, ister dost olsun ister düşman olsun, herkese zarar vermektedir.

3- Yırtıcı hayvanlar hudud, sınır tanımazlar; güçleri yettiği kadar diğer hayvanlara (canlılara) zarar verirler; keza dil de kontrol edilmez ise şayed, başkalarına hadsiz hesapsız zarar verir.

4- Yırtıcı hayvanın meydanı ve imkânı ne kadar geniş olursa, zararı da o kadar çok olmaktadır; keza dilin de serbestliği ne kadar çok olursa, gün geçtikçe zararı çoğalmaktadır.

5- Yırtıcı hayvan sadece yakın mesafeden diğer hayvanlara zarar verebilmektedir; lakin dil hem yakın hem de uzak mesafelerden (telefon, telsiz ve benzeri şeylerin aracılığıyla) diğer insanlara zarar verebilmektedir.

Birisi Hz. Peygamber'in (s.a.a) huzuruna gelerek şöyle arz etti: "Ey Allah'ın Resulü! Bana nasihat ediniz." Hazret buyurdu ki: "*Dilini (haramlardan) koru.*" O yine Allah Resulü'ne (s.a.a): "Ey Allah'ın Resulü! Bana hayırlı tavsiye buyurunuz!" diye arz etti. Hazret yine: "*Dilini (haramlardan) koru.*" buyurdu. Şahıs üçüncü defa Hazretten kendisine öğüt ve nasihatta bulunmasını istedi. Hazret yine "*Dilini (haramlardan) koru.*" buyurdu. Hazret sözlerinin devamında şöyle buyurdu: "*Sana yazıklar olsun! Dilin yırtıcılığından başka hangi şey, halkı ateşe sürükleyebilir.*"⁽²⁾

1- Biharu'l-Envar, c.68, s.287.

2- Biharu'l-Envar, c.71, s.303.

6- Yırtıcı hayvan sadece cisme zarar vermektedir; lakin dil, bedenle birlikte insanın ruhuna da zarar vermektedir. Öyle ki dilden dökülen bir cümle, savaşın başlamasına ve birçoğunun ölmesine sebebiyet vermektedir. Kur'an-ı Kerim kontrol edilmeyen dilin zararları hususunda şöyle buyurmuştur: "Fitne çıkarmak (insan) öldürmekten daha kötüdür."⁽¹⁾

7- Yırtıcı hayvanın şeytanî hedefi bulunmamaktadır, sadece tabiatının gereğini yapmaktadır; lakin dil tam aksine, kendi isteği, iradesi ve şeytanî amaçla başkalarını incitmektedir. "Akrebin sokması kininden değildir. Sadece tabiatının gereğindendir."

8- Yırtıcı hayvanın lokmayı ısırması gizli gerçekleşmez; lakin dil ısırtığı çoğunlukla insanların gıyabında sinsice yapılmaktadır. Zira insanın gıyabında yapılan saldırı ve gıybet, onun manevî şahsiyetine belki de malına zarar vermektedir.

9- Yırtıcı hayvan genellikle hemcinslerine zarar vermemektedir; lakin insanın dili gıybet, iftira ve kırıcı sözlerle hemcinslerine zarar vermektedir.

10- Yırtıcı hayvan bir kaç lokmayla yetinmektedir; lakin sivri dilli ve laubali insan, birkaç kişiyi incitmekle yetinmeyip bazen bir kesime, bir kabileye veya bir camiaya zarar vermektedir.

11- Yırtıcı hayvan kurt bile olsa, diğer canlılara sırasıyla, teker teker zarar vermektedir; lakin şerur insan iletişim araçları vesilesiyle aynı anda milyonlarca insana zarar vermektedir.

92- Mümin ve Dağ

Hadislerde yapılan benzetmelerden birisi de, müminin dağa benzetilmesidir. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

1- Bakara, 217.

"Mümin dağdan daha dayanıklıdır."⁽¹⁾

1- Dağ, mukavemetin ve dayanıklılığın sembolüdür. Rüzgârların ve tufanların karşısında yerinden bile kıpırdamamaktadır; mümin de istikamet, sebat ve mukavemet sembolüdür. Hadiselerin ve hayat zorluklarının karşısında dağ gibi dayanıp durmaktadır.

2- Dağın yerin derinliklerinde bulunan sarsılmaz kökü, tahrip edici hadiseler karşısında dayanıklılık göstermesini sağlamaktadır; mümin de kendisinde bulundurduğu sarsılmaz iman sayesinde, zorlukların, musibetlerin ve baskıların karşısında sebat gösterebilmektedir.

3- Dağ, az masraflı olmakla beraber, canlılara çok faydalar sağlamaktadır; mümin de az masraflı olmakla beraber, az bir hazineyle kendisine ve diğer insanlara bolca faydalar vermektedir.

93- Dünya ve Ahiret

Kur'an-ı Kerim ahiretin zamanının çok yakın olduğunu bildirmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının. Herkes yarın için neyi takdim edip gönderdiğine baksın. Allah'tan korkup sakının. Hiç şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdar olandır."⁽²⁾

Hız. Ali'nin (a.s) buyruklarında bu iki gün (*dünya ve ahiret*) arasında çok önemli mukayeseler vardır ki, onlardan bazılarına kısaca değinıyoruz.

1- Biharu'l-Envar, c.37, s.164.

2- Haşr, 18.

1- Bugün (dünya) amel yeridir; hesap görme yeri değildir; yarın (ahiret) ise, hesap görme yeridir; amel yeri değildir.⁽¹⁾

2- Bugün (dünya) antrenman yapma ve hazırlık görme günüdür; yarın (ahiret) ise, müsabaka günüdür.

3- Bugün (dünya) ekme günüdür; yarın (ahiret) ise, biçme günüdür. Diğer bir tabirle "dünya ahiretin tarlasıdır."

94- Kelâm ve İlaç

1- İlaç ihtiyaç olduğu miktarda kullanılmalıdır; keza, kelâm da ihtiyaç olduğu ölçüde sarf edilmelidir. Hz. Ali (a.s) bu konuyla alakalı olarak şöyle buyurmaktadır:

"Kelâm öyle bir ilaçtır ki; azı faydalı çoğu ise öldürücüdür."⁽²⁾

2- İlacı uygun bir vakitte kullanmak gerekmektedir; keza, kelâmı da uygun ve münasip bir zamanda söylemek gerekmektedir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Ortamı uygun görmediğin zaman kelâm etme (söz söyleme)."⁽³⁾

3- İlaçlardan bazıları acı, bazıları ise şirindir; keza, kelâm da bazen acı ve bazen de şirin olmaktadır. Öyle ki, hastaların kabul etmeleri ve tiksinden yutabilmeleri için, bazı acı ilaçlar, şirin kapsüller içerisine konularak hastalara sunulmaktadır. İşitenlerin de nasihat kelâmını gücenmeden kabul etmeleri için, zahirde acı olan (hak söz) kelâm-ı İlahî, şirin ve edepli elfazla söylenmelidir.

1- Nehcü'l-Belağa, 42. Hutbe.

2- Mizanu'l-Hikme, c.8, s.444.

3- Mizanu'l-Hikme, c.8, s.452.

95- Aklın Söyledikleri ve Nefsin İstedikleri

Bu bölümde şer'i düsturlar ve nefsin talepleri ile alakalı bir kaç mukayese yapacağız.

1- Akıl, Allah'ın buyruğu ve insani sorumluluk gereği, insanı marufa çağırmakta ve münkerden ise, uzak durmayı haykırmaktadır; nefis ise, münkere çağırmakta ve maruftan uzak durmayı istemektedir.

2- Akıl, Allah'ın buyruğu ve insani sorumluluk gereği, humusun ve zekâtın farzlardan olduğunu ve hak sahiplerine verilmesi gerektiğini söylemektedir; nefis ise, Allah'ın farzlarından yüz çevirerek İlahî sorumluluktan sakınmayı, kat kat fazlasıyla batıl ve gereksiz yerlerde harcama yapılmayı istemektedir.

3- Akıl, Allah'ın buyruğu gereği, namazların efdal vaktinde kılınması gerektiğini söylemektedir; nefis ise kuldan, vaktim yoktur, meşgulüm ve Allah'ın benim namazlarıma ihtiyacı mı var, demesini istemektedir. Oysaki aynı nefis, saatlerce boşu boşuna vakit geçirmekten hiç bir sıkıntı yaşamamaktadır.

4- Akıl, Allah'ın buyruğu gereği, müçtehit olmayanların "furu-u din" de müçtehit olan kimselerden taklit edilmesi gerektiğini söylemektedir; nefis ise, kulun taklit etmesini körü körüne bağlılık olduğunu kabul etmekte ve taklit etmenin de gereksiz olduğunu istemektedir. Oysaki aynı nefis, binlerce kere (giyim kuşam tarzı ve saç modeli gibi) başkalarından taklit edilmesine mani görmemektedir.

5- Akıl, İlahî ahlak ve insani edep gereği, otobüste, minibüste oturmaları için yerin yaşlı ve güçsüz kişilere verilmesi gerektiğini söylemektedir; nefis ise, bu durum karşısında kayıtsız kalınmasını istemektedir.

6- Akıl, ögüt, nasihat ve bilgi almak için mütalaa etmek ve vaaz dinlemek gerektiğini söylemektedir; nefis ise, kayıtsızlık ve yorgunluk gösterilmesini istemektedir. Oysaki aynı nefis, yorgunluk göstermeksizin saatlerce gaflet içerisinde veya faydası olmayan film ve müzik gibi şeyler dinleyerek vakit geçirmektedir.

96- Ders Sınavları ve İlahî İmtihanlar

Dünyada Allah'ın sünnetlerinden birisi de imtihandır; İlahî imtihanla okulların imtihanları ile arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. O farklılıklardan bazılarını kısaca değiniyoruz.

1- Okul imtihanlarının özel mekânları ve özel vakitleri vardır; İlahî imtihanlarda ise, özel mekân ve özel vakit söz konusu değildir.

2- Okul imtihanlarında sadece öğrencilerden imtihan alınmaktadır; İlahî imtihanlarda ise, umumi olarak herkesten imtihan alınır.

3- Okul imtihanlarında özel ders programlarından imtihan alınmaktadır; İlahî imtihanlarda ise, insanın hayat safhalarının tümünden imtihan alınacaktır.

4- Okul imtihanlarının zamanı ve mekânı önceden ilan edilerek (imtihana) katılacak olanlara duyurulmaktadır; İlahî imtihanlarda ise, her an imtihan safhası insanın önüne konulabilir düşüncesiyle, insanın kendisini her daim imtihana amade etmesi için, imtihanın zamanından ve mekânından son ana kadar (hatta bazıları imtihandan sonra bile haberdar olmazlar) hiç bir kimse haberdar edilmemektedir.

5- Okul imtihanlarında öğrencilerin çabaları sonucu elde edilen puan ölçü kabul edilmektedir; İlahî imtihanlarda ise, kul-

ların musibetlere ve belalara karşı sabır ve tahammül göstermeleri ölçü kabul edilmektedir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de insanların yaptıkları tüm amellerin imtihan vesilesi olacağını şu ayetle şöyle izah buyurmuştur:

"Hanginizin daha güzel amelde bulunacağını denemek için, gökleri ve yeri altı günde yaratan O'dur (Allah'tır). Siz gerçekten, ölümden sonra dirileceksiniz."⁽¹⁾

6- Okul imtihanlarında, kısa bir süre içerisinde imtihanın sonucu açıklanmakta ve gereken belge öğrenciye verilmektedir; İlahî imtihanlarda ise, sonuç ancak kıyamet günü amel defteri insanların eline verildiğinde malum olacaktır. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

"Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlemişse, onu görür. Kim de zerre ağırlığınca bir (kötülük) şer işlemişse, o da onu görür."⁽²⁾

Bir şahıs Hz. Peygamber'in (s.a.a) huzuruna vararak şöyle dedi: "Allah'ın size öğrettiği ayetlerden bana da öğretiniz!" Hz. Peygamber (s.a.a) ayetlerden bir kısmını ona öğretmesi için onu kendi yarenlerinden birine tembihledi. Yarenlerden olan şahıs ona "Zilzal Suresi"ni okudu ve yukarıdaki ayete yetiştğinde, adam ayağa kalkarak bu kadarı bana yeter dedi. Zira anladım ki, bir zerre iyiliğin ve bir zerre kötülüğün hesabının sorulacağı yer bizi beklemektedir; öyleyse kendime murakıp ve mukayyet olmalıyım. O gittikten sonra Hz. Peygamber (s.a.a), o bu münazaradan (*bilgili bir âlim*) fakih olarak ayrıldı, buyurdu.

7- Okul imtihanlarında, tahsil düzeyi ne kadar yüksek olursa imtihan düzeyi de o derecede ağır ve zor olmaktadır; İlahî im-

1- Hud, 7.

2- Zilzal, 7-8.

tihanlarda ise, her kimin imanını ne kadar çok olursa imtihanını da o kadar çok ve ağır olacaktır. Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"Mümin terazinin iki kefesi gibidir, her ne kadar imanını çok olursa, onun bela ve imtihanını da o kadar çok ve ağır olur."⁽¹⁾

97- Cihad-ı Ekber ve Cihad-ı Asgar

Cihad-ı Ekber (*büyük cihad*) ve cihad-ı asgar (*küçük cihad*) ne demektir? Kısaca insanın kendi nefsiyle mücadelesine "cihad-ı ekber", düşmanla çarpışıp mücadele etmesine ise "cihad-ı asgar" denilir.

Kötü huylarla savaşma ve insanî erdemlerin erkânını güçlendirme alanında, nefsi eğitip ahlâkî erdemleri geliştirmek için verilen çaba ve mücadele "cihad-ı ekber"dir. Nefisle cihat etmekle cennet satın alınır. Her kim nefsiyle cihat edecek olursa, ona hâkim olur; cennet ise kadrini bilen için Allah'ın en güzel mükâfatıdır. Konuyla alakalı olarak Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Nefsin istek ve heveslerine galip gelin ve onlarla savaşın. Zira eğer nefis size galip gelirse, helakin en aşağılık derecesine düşersiniz."

İslam'ın aslını, Hz. Muhammed'in (s.a.a) şeriatını, İslam ve Müslümanların topraklarını ve birliğini, dinin kutsallarını ve Müslümanların onur ve izzetini korumak için yapılan mücadeleye ise "cihad-ı asgar" denilmektedir. Cihadın İslam dininde önemli bir yeri vardır. Zira cihad, İslâm'ı ve İslâm toplumunu düşmanların kötülüklerinden korumaktadır; Hz. Fatıma'nın (s.a) tabiriyle İslâm'a onur, izzet ve yücelik kazan-

1- Biharul-Envar, c.77, s.24.

dırmaktadır. Öyle ki savaş ve mukavemet anlamına gelen cihad, İslâm'da önemle üzerinde durulan ve terk edilmesi büyük günahlardan sayılan vecibelerden birisi olmakla beraber cihad meydanından kaçmak veya yüz çevirmek büyük alçaklık sayılmaktadır. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Ey inananlar! İnkâr edenlerle toplu hâlde karşılaştığınızda, onlara arkalarınızı döndürüp kaçmayın. Kim o gün savaşmak için bir tarafa çekilmek ya da başka bir birliğe katılmak dışında arkasını döner kaçarsa, Allah'tan bir gazaba uğrar, onun sığınağı cehennemdir ve (orası) ne kötü varılacak bir yerdir!"⁽¹⁾

Hz. Peygamber (s.a.a), bir grubu cihada gönderdi, geri döndüklerinde şöyle buyurdu: *"Cihad-ı asgarı tamamlayarak dönen kavme merhabalar olsun; henüz cihad-ı ekberleri baki durmaktadır."* Sordular: "Ya Resulallah! Cihad-ı ekber hangisidir?" Hazret buyurdu: *"Nefis ile cihad etmektir."*⁽²⁾

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Cihad-ı ekber, nefis ile cihad etmektir. Öyleyse nefisle cihad etmekle meşgul olunuz ki, saadetli olabilesiniz."⁽³⁾

Cihad-ı ekber bazı yönlerden cihad-ı asgardan daha önemlidir ki, biz onlardan bazılarını kısaca değiniyoruz.

1- Cihad-ı ekber derûni düşman ile savaşmaktır ki; tehlikesi aşama aşama birûni düşmandan daha fazladır. Zira birûni düşman sadece insanın cismine, bedenine zarar vermektedir; fakat derûni düşman ise insanın canına, şahsiyetine ve imanına zarar vermektedir.

1- Enfâl, 15-16.

2- Biharu'l-Envar, c.19, s.182.

3- Biharu'l-Envar, c.77, s.42.

2- Birûni düşmanın araç gereç ve efrad sayısı sınırlı olmaktadır. Zira halktan bazıları savaşa şirket etmemektedir. Lakin derûni düşman ile cihad etmek için, insanların tümünün adedince güç ve kudrete ihtiyaç bulunmaktadır. Zira bu cihad ve mücadelede insan tüm camia ile irtibat halindedir ve şeytanın yoldan çıkarma araç gereçleri de sınır tanımamaktadır.

3- Birûni düşmanın istedikleri kendisine verildiği takdirde onu düşmanlıktan vazgeçirmek ve aldatıcı hilelerini uzaklaştırmak mümkün olmaktadır. Fakat derûni düşmanın (nefsin) isteklerini verdikçe onun insana karşı olan düşmanlığı bir o kadar çoğalmaktadır.

4- Birûni düşman insanın canını bir defa almaktadır. Fakat derûni düşman (nefis) insanın canını ve izzetini her gün almakta ve gün geçtikçe de düşmanlığı çoğalmaktadır. Miraç hadisinde şöyle buyrulmuştur: "Halk bir defa ölür ve sadece kendi nefislerine muhalefet edip cihad ve mücadele edenler, cihatları nedeniyle her gün ölmekteler."⁽¹⁾

5- Cihad-ı ekberde, heva ve heves gizli olmak ve hissedilmemekle beraber insanın bedenindeki nüfuz edilecek noktaları iyi bilmektedir. Cihad-ı asgarda ise, düşman aşikâr olmakla beraber insana nüfuz edebileceği zaaf noktaları bilebilmeme olasılığı da zayıf olmaktadır.

6- Cihad-ı ekberde mübâreze daimi olarak yapılmaktadır. Cihad-ı asgarda ise, düşman ile mübareze yapmak geçicidir.

7- Cihad-ı ekberde mücadelenin nihayeti (bitişi) bulunmaktadır. Cihad-ı asgarda ise, düşmanla savaşmanın nihayeti ve sonuçta bir ateşkesi bulunmaktadır.

8- Cihad-ı ekberde mücadele etmekten hiç bir kimse mazur görülmemekte ve cihattan muaf sayılmamaktadır. Cihad-ı as-

1- Nehcü'l-Belağa, Hikmetli Sözler: 211.

garda ise, sağır, kör, hasta, kadın ve çocuklar mazur görülüp cihattan muaf edilmektedirler.

9- Cihad-ı ekberde hedef hüviyeti ve insani kemalleri korumaktır. Cihad-ı asgarda ise, hedef canı ve malı korumaktır.

10- Cihad-ı ekberde yenmek ve yenilmek olasılığı bulunduğu gibi; cihad-ı asgarda da yenmek ve yenilmek olasılığı bulunmaktadır. Her ikisinde de olasılığı bulunan yenilgi arasındaki fark ise, cihad-ı ekberin yenilgisinde insani değerler kaybedilmekte, cihad-ı asgarın yenilgisinde ise, maddi değerler kaybedilmektedir.

11- Cihad-ı ekberde nefis, canın ve şahsiyetin esareti söz konusu olmaktadır. Cihad-ı asgarda ise, söz konusu olan sadece canın esaretidir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "(Sağlıklı) bir akıl, nasıl hevâ ve nefsin esiri olabilir."⁽¹⁾

12- Cihad-ı ekberde nefis insana yakın, derûni düşman olduğu için büyük zararlar ve hasarlar vermektedir. Cihad-ı asgarda ise, düşman uzak olduğu için vereceği muhtemel zararlar da az olmaktadır.

13- Cihad-ı ekberde nefsin büyük düşman olduğu herkesçe bilinmemektedir. Cihad-ı asgarda ise, karşıda duran düşman herkes tarafından iyi bilinmekte ve tanınmaktadır.

14- Cihad-ı ekberde şeytanın safsata ve vesveseleri insan iradesini yorgun düşürüp yıpratmaktadır. Cihad-ı asgarda ise, düşmanın vurduğu darbeler insanın savunma dürtülerini güçlendirmektedir.

15- Cihad-ı ekberde kazanabilmek için Allah'ın dergâhında gözyaşı dökmeğe ve nâle ile tövbe etmeye ihtiyaç vardır. Ci-

1- Biharu'l-Envar, c.98, s.88.

had-ı asgarda ise, zafer elde edebilmek için sadece maddi teçhizata ihtiyaç duyulmaktadır.

99- Günah ve Uyuşturucu

İnsanı ahlakî iflasa ve çöküşe götüren en mühim sebeplerden biri de günahtır. Öyle ki, Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) buyuruyor ki:

"İnsan üzerinde kötü amelin eseri, bıçağın et üzerindeki eserinden daha (*kesicidir*) çabuktur."⁽¹⁾

Günahın ve Allah'a itaatsizliğin insan üzerindeki eserini, uyuşturucunun insan üzerinde bırakmış olduğu eserlere benzetmek ve örneklemek mümkün olmaktadır.

1- Olgun ve akıllı bir insanın tabiatı gereği uyuşturucu alışkanlığı bulunmamaktadır. Uyuşturucuyu kötü bir alışkanlık olarak kabul etmektedir. Aynı şekilde akıllı insanlar fitratları gereği günahlardan nefret ederler ve onlardan uzak dururlar.

2- Uyuşturucu alışkanlığı kötü arkadaşlardan, tanışlardan ve kötü ortamdan insana bulaşan büyük bir beladır. Aynı şekilde derûni isteklerden kaynaklanan günahlar da tanışlar ve kötü arkadaşlar tarafından insana bulaştırılmaktadır. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki:

"Hırs, tekebbür ve hesadet, her üçü de günaha bulaşmanın ana sebebidir."⁽²⁾

3- Uyuşturucu bağımlısının uyuşturucu kullanması onun için geçici bir sığınaktır. Aynı şekilde günah yapmak da günah-kâr birinin sorunlarını gidermede geçici çözüm ve geçici sığı-

1- Biharul-Envar, c.73, s.230.

2- Biharul-Envar, c.69, s.411.

naktır. Suçlunun yalan söylemesi gibi, suçlu cezalanmaktan kurtulmak için yalan söyleyip kurtulabilir; fakat yalan söylemenin diğer tehlikeleri kalıcıdır ki; kıyamete kadar bakidir ve hatta kıyamette cezalandırılmanın ana sebebi olacaktır.

4- Uyuşturucu bağımlısı olmanın başlangıcı, bazen teklif edilen basit bir içimlik sigara olabilmektedir ki; tedrici olarak insanı bağımlılık kurbanı yapmaktadır. Aynı şekilde günah da tedrici olarak üst üste yığılıp, taşınmaz ağır yük ve helak edici girdap haline gelmektedir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "Küçük günahlar, büyük günahlara geçişe zemin hazırlamaktadır."⁽¹⁾

5- Uyuşturucu bağımlısı olan kimse, başlangıçta kötü (uyuşturucu) alışkanlığını başkalarından gizli tutmaya çalışır; fakat yavaş yavaş aleni olur. Aynı şekilde günah işleyen kimse de başlangıçta gizli günahlar yapmakta ve zamanla yapılan günahlar çoğalmakta ve aleni hâle gelmektedir. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "Gizli günahlardan sakının. Zira gizlice yapmış olduğunuz günahlar kıyamet günü şahitlik yapacaktır."⁽²⁾

6- Uyuşturucu bağımlısı olan kimse, yaptığı amelin ne derece kötü ve utanç verici bir iş olduğunu idrâk etmemektedir. Aynı şekilde günah işleyen kimse de, (sarımsak yiyen birinin, sarımsağın kötü kokusunu idrâk etmediği gibi,) yaptığı günahın kötülüğünü ve yaratacağı hazin sonu idrak etmemektedir.

7- Uyuşturucu bağımlısı kimse, tedrici olarak halkın gözünden düşmekte ve zelil/hakir olmaktadır. Aynı şekilde günah işleyen kimse de, sonunda günahların delalet yükü altında zelil, rüsva olup alçalmaktadır. Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: "Allah'a itaatsizlikten haz alan kimse rezil/rüsva olur."⁽³⁾

1- Biharu'l-Envar, c.73, s.351.

2- Biharu'l-Envar, c.78, s.70.

3- Mizanu'l-Hikme, c.3, s.463.

8- Uyuşturucu bağımlısı olan birinin, uyuşturucuyu terk ettikten sonra desteklenmeye ve korunmaya ihtiyaçı vardır. Aynı şekilde günahkâr birinin de günahları terk edip tövbe ettikten sonra kendisini geliştirip ıslah etmeye ihtiyaçı bulunmaktadır. Konuyla alakalı olarak Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Ancak tövbe edenler, ıslah olanlar ve (gizlemiş olduklarını) açıklayanlar başka. İşte ben onların tövbesini kabul ederim. Şüphesiz ben tövbeleri kabullenen ve merhamet ederim."⁽¹⁾

Yine Hz. Peygamber (s.a.a) buyuruyor ki:

"Şayet kötü (günah) bir amel yaparsan, (hemen akabinde) iyi ameller yap ki; kötü amelin eseri giderilmiş olsun."⁽²⁾

1- Bakara, 160.

2- Mizanu'l-Hikme, c.3, s.476.

Mütercimim Son Sözü

Muhterem okurlar! Gerçi, insanlar ile hayvanlar arasında yemek, içmek, mekân ve benzeri müşterekler bulunmaktadır. Fakat insanlar, hayvanların aksine idrak ve şuura malik, ilmî tekâmüle ulaşma kudretine sahip; çeşitlilik talep eden yaratıcı ruh ve kabiliyete sahip; yerine getirmesi gereken vazifeler ve sorumluluklarla mükellef; ilminin, aklının ve tefekkürünün kudretiyle kendi geleceğini değiştirip yeniden şekillendirebilen; güzel arzuları ve idealleri olan üstün bir varlıktır. Öyle ki, başkalarının sevinciyle sevinen ve başkalarının üzüntüsüyle de üzülen fedakâr, gerçek bir dost, etrafına mutluluk ve huzur saçan değerli bir varlıktır. Allah-u Teâlâ bir ayet-i kerimesinde insan hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde (ahlak ve nefis tezkiyesi ve tasfiyesi yaparak en güzel şeylere ulaşabilecek aklî özellikte) yarattık."⁽¹⁾

Buna göre Allah-u Teâlâ'nın kullarına bahşetmiş olduğu iki elçisi vardır. Biri içimizdeki elçidir ki bu akıldır, diğeri ise dışımızdaki elçi yani peygamberdir. Hiç kimse içindeki elçiden yararlanmadıkça dışındaki elçiden yararlanamaz. Şu hâlde akıl, peygamberin öğretisinin doğruluğunu öğretir. Sonuç olarak akıl yönetici ve dinin yolunu göstericidir. Akıl olmazsa din varlığını koruyamaz, din olmayınca da akıl yolunu şaşırır kalır.

1- Tin, 4.

Bu durumda, biz mümin kullar, Allah-u Teâlâ'nın bize bahşetmiş olduğu tüm güzelliklerine, özellikle de en güzellere ulaşmamızın nedeni olan akıl ve peygamber elçilerine karşılık, tüm teslimiyetle: *"Rabbimiz! Senin indirdiğine (kitaba) iman ettik ve (elçin) Peygamber'e uyduk. Artık bizi de (hakikate) şahitlik edenlerle beraber yaz."*⁽¹⁾ diyerek hamd, sana ve şükürde bulunuyoruz.

Hüseyin Akay

15.08.2013

1- Al-i İmran, 53.

İçindekiler

Mütercimın Ön Sözü	5
1- Kur'an-ı Kerim ve Derya	7
2- Kur'an-ı Kerim ve Ehlibeyt.....	10
3- Allah'ın Birliğı ve Yalancı İlahlar	11
4- Faiz ve Zekât.....	12
5- Mümin ve Fasık.....	12
6- Âlim ve Cahil.....	13
7- Müslümanlar ve Günahkârlar	15
8- İyilik ve Kötülük	16
9- Kur'an-ı Kerim ve Hz. Hüseyin (a.s).....	18
10- Hz. Muhammed'in (s.a.a) Makamı ve Diğer Peygamberler..	23
11- Hz. Ali (a.s) ve Kur'an-ı Kerim	27
12- Hz. Ali (a.s) ve Peygamberlerin Sıfatları	28
13- Hz. Meryem (a.s) ve Hz. Zehra (a.s)	29
14- Hz. Fatıma (a.s) ve Kadir Gecesi.....	34
15- Hz. Hüseyin (a.s) ve Hz. Yahya (a.s).....	36
16- Hz. Hüseyin (a.s) ve Hz. Hamza (a.s).....	38

17- Hz. Hüseyin (a.s) ve Peygamberler	38
18- Hz. Mehdi'nin (a.f) Peygamberlerle Olan Benzerlikleri	40
19- Hak ve Batıl Önderler	47
20- İslam İnkılâbı ile Hz. Musa'nın (a.s) İnkılâbı	50
21- Hak ve Batıl	54
22- Gaip İmam (Hz. Mehdi) ve Gözükmeyen Güneş	56
23- Salihlerin ve Fasıkların Hükümeti	59
24- Hasta ve Müntazır	60
25- İmam-ı Zaman (a.f) ve Peygamberler	60
26- Nübüvvet ve Velayet (Ehlibeyt) Gemisi	61
Velayet Gemisi Nedir?	63
27- Din ve Ağaç	63
28- Temiz ve Kötü Şecere (Soy)	64
Temiz Şecere'nin Özellikleri:	65
Nübüvvet Ağacı	65
29- Mümin ve Hurma Ağacı	66
30- Muhammedî (s.a.a) İslam ve Büyük Şeytan Amerika	66
31- Öz Muhammedî (s.a.a) İslam ve Amerikan İslamı	68
32- Amerika ve Şeytan	69
33- İnsan ve Lezzet	73
Üstün Lezzete Ulaşmanın Yolu	76
Maddi ve Manevi Lezzetler	77
34- Maddi ve Manevi Elbise	77
35- İnsan ve Ağaç	78

36- İnsan ve Kitap.....	79
37- Mescid Ehli Mümin ve Sudaki Balık.....	80
38- İnsan ve Hayvan	81
39- İnsan ve Ülke	81
40- İnsan ve Maden.....	82
41- Müminler ve Münafıklar	83
Münafıkların Özellikleri.....	84
42- Birey ve Toplum.....	93
43- Beden ve Toplum	95
44- Ülke ve Akaidin Koruyucuları.....	97
45- Âkil (Akıllı Kimse) ve Cahil	99
46- İslam ve Batı Kültüründe Kadının Yeri	101
47- İffet ve Hicab	102
48- Karı Koca ve Elbise	104
49- İnsan Hayatının Merhaleleri ve Dört Mevsim.....	107
50- Kur'an'da Dünya ve Ahiret Sakinlerinin Siması	108
51- İman ve Nifak Ehli.....	115
52- Dünya ve Ahiret Hayatının Farklılıkları	118
a) Sebat ve Tagayyür:	118
b) Hâlis ve Katışık:	119
c) Ekim ve Biçim:.....	120
d) Müşterek ve Şahsa Özel Kader:.....	120
e) Dünya ve Ahirette Müminlerin ve Mücrimlerin Siması:..	122
f) Ahiret Nimetlerinin Genişliği ve Bolluğu:.....	123

53- Dünyevi ve Uhrevi Hoşnutluk	125
54- Müspet ve Menfi Yönleriyle Dünya Malını İstemek.....	125
a) Müspet Olan Dünya Malını İstemek:.....	126
b) Olumsuzlanan Dünya Malını İstemek:	127
Olumsuzlanan Dünya Malını İstemenin Etkileri	128
Müspet Olan Dünya Malını İstemek Ahirete Yatırım Vesilesidir	129
55- Dünya Ahiretin Tarlasıdır.....	131
56- Dünya ve Ahiret Seferinin Benzerlikleri	133
57- Dünya ve Ahiret Seferinin Farklılıkları	138
58- Dünya ve Ahiret Mahkemesi	139
59- Vicdan ve Kıyamet Mahkemesi	141
Nefs-i Levvâme Nedir?	141
60- Dünya ve Ahiret Pişmanlık Yurdu	143
61- Dünya ve Ahiret Depremi	150
62- Dünya Hayatı, Toplu Müsabakadır	151
63- Dünya ve Kamp	154
64- Hadislere Göre Dünya	156
65- Eski ve Yeni Cahiliye	158
1- Putperestlik:	159
2- Savaş ve Kan Dökmek:.....	159
3- Faizcilik:	160
4- Kölelik:.....	161
5- Üstünlük Gayreti:	161

6- Şarap İçmek:	162
7- Kendini Göstermek:	163
8- Irkçılık (Milliyetçilik):.....	163
9- Körü Körüne Taklit Etmek:	164
10- Kız Çocuklarını Öldürmek:	165
66- İlim ve İman.....	165
67- İlim ve Mal	166
Hadislerde Yer Alan Temsiller	171
68- Samimiyet ve Kardeşlik	171
69- Sözüne Amel Etmeyen Âlim	171
70- Çocuklukta İlim.....	172
71- Müminin Özelliği.....	172
72- Yardımlaşma ve İşbirliği.....	172
73- Hemnişin Olmak.....	173
74- Uyku ve Ölüm.....	173
75- Cisim ve Ruhun Benzerlikleri	174
1- Hayat:.....	174
2- Ölüm:	175
76- Cisim ve Ruhun Farklılıkları.....	183
77- Namaz ve Cihad	184
78- Namaz ve İnsani Değerler	184
79- Kullara Mihman Olmak ve Allah'a Mihman Olmak	185
80- Hac ve Namaz	187
81- Namaz ve Zekât	188

82- Manevî Uçuş ve Zahirî Uçuş.....	189
83- Yapıcı ve Yıkıcı Uyarılar.....	192
Yapıcı Uyarıların Özellikleri:	192
Yıkıcı Uyarıların Özellikleri:	193
84- Mümin ve Ayna.....	194
85- Nesebî (Öz) ve Dinî Kardeşler	196
86- Gıybet ve Murdar	198
Gıybet nedir?	198
Murdar nedir?	198
87- Kültürel ve Askerî Saldırı	199
88- Kabristan ve Hastane	202
89- Dilin Bereketleri ve Günahları	203
90- Kalpler ve Kâseler.....	204
91- Dil ve Yırtıcılık.....	205
92- Mümin ve Dağ.....	207
93- Dünya ve Ahiret.....	208
94- Kelâm ve İlaç	209
95- Aklın Söyledikleri ve Nefsin İstedikleri	210
96- Ders Sınavları ve İlahî İmtihanlar	211
97- Cihad-ı Ekber ve Cihad-ı Asgar.....	213
99- Günah ve Uyuşturucu.....	217
Mütercim'in Son Sözü	220